

WOJEWÓDZKI SĄD ADMINISTRACYJNY

W LUBLINIE

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI

WOJEWÓDZKIEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO

W LUBLINIE

W 2009 ROKU

Do użytku wewnętrznego

LUBLIN – styczeń 2010 rok

WSTĘP

Rok 2009 był szóstym rokiem funkcjonowania dwuinstancyjnego sądownictwa administracyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej. W strukturach tych funkcjonował Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie utworzony Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 kwietnia 2003r. w sprawie utworzenia wojewódzkich sądów administracyjnych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. z 29 kwietnia 2003 r. Nr 72, poz. 652 z późn. zm.).

Stosownie do § 19 ust 1 pkt 10 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 września 2003 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania wojewódzkich sądów administracyjnych (Dz. U. z dnia 29 września 2003 r. Nr 169, poz. 1646) prezes wojewódzkiego sądu administracyjnego ma między innymi przedstawić informację o działalności sądu, którą rozpatruje zgromadzenie ogólne sędziów wojewódzkiego sądu administracyjnego, jako organ tego sądu na podstawie art. 24 § 4 pkt 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z dnia 20 września 2002r. Nr 153, poz. 1269 z późn. zam.).

W 2009 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie działał w niezmienionej strukturze organizacyjnej. Na dzień 1 stycznia 2009 r. kierował sądem Wiceprezes tego Sądu – sędzia NSA Zdzisław Sadurski (dotychczasowy Prezes Sądu sędzia NSA Edward Oworuszko odszedł w stan spoczynku w dniu 21 grudnia 2008r.)

Z dniem 2 marca 2009 r. Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego – prof. dr hab. Janusz Trzeciński powołał dotychczasowego Wiceprezesa Sądu na stanowisko Prezesa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie, zaś z dniem 1 kwietnia 2009 r. na stanowisko Wiceprezesa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie został powołany sędzia NSA Jerzy Dudek. Powyższe powołania uzasadniały dokonanie zmiany na stanowisku Przewodniczącego Wydziału III, które z dniem 1 kwietnia 2009 r. objął sędzia NSA Jerzy Marcinowski. W związku z dokonanymi zmianami kadrowymi aktualnie tj. na koniec roku 2009 funkcję Prezesa Sądu pełni sędzia NSA Zdzisław Sadurski, Wiceprezesa Sądu i Przewodniczącego Wydziału II - sędzia NSA

Jerzy Dudek. Funkcję Przewodniczącego Wydziału I pełni sędzia NSA Danuta Małysz, Przewodniczącego Wydziału III - sędzia NSA Jerzy Marcinowski, zaś Przewodniczącego Wydziału Informacji Sądowej sędzia NSA Marek Zalewski.

Na dzień 1 stycznia 2009 r. orzekało w WSA w Lublinie 23 sędziów, w tym 13 sędziów NSA i 10 sędziów WSA. Zatrudnionych było 3 referendarzy sądowych, 15 asystentów sędziego (14 etatów) oraz 52 urzędników i innych pracowników sądu.

Przez cały 2009 rok funkcji orzeczniczych nie pełnił sędzia WSA Jacek Czaja, powołany na stanowisko Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości. Kilku sędziów zostało oddelegowanych do orzekania w Naczelnym Sądzie Administracyjnym (sędzia NSA Jerzy Stelmasiak, sędzia NSA Leszek Leszczyński, sędzia WSA Małgorzata Fita, sędzia NSA Marek Zalewski, sędzia NSA Zdzisław Sadurski), zaś z dniem 1 maja 2009 r. sędzia NSA Jerzy Stelmasiak został na stałe przeniesiony do orzekania w Naczelnym Sądzie Administracyjnym w Warszawie.

W 2009 r. zanotowano wzrost wpływu skarg w porównaniu z rokiem 2008 o 176 spraw (tj. o około 8%), wzrosła również ilość spraw załatwionych o 154 sprawy (tj. o około 7%). Zwiększyła się o 77 spraw zaległość tj. ilość spraw pozostałych do rozpoznania na rok 2010. Średniomiesięczny wpływ wyniósł 203 sprawy tak, że nie załatwione 625 stanowią trzymiesięczną zaległość, co pozwala na normalne funkcjonowanie sądu w zakresie wyznaczania sesji. Z pośród tych 625 spraw – 472, to sprawy nie załatwione pozostające od daty wpływu skargi do sądu nie dłużej niż 3 miesiące, z których części z wielu przyczyn procesowych nie można było załatwić w 2009 r., zaś część tych spraw oraz pozostałe 153 sprawy, które wpłynęły do sądu wcześniej i wyznaczone zostały na posiedzenia w miesiącach styczeń – luty 2010 r.

Z wielkim smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci wieloletniego sędziego NSA i Prezesa Ośrodka Zamiejscowego Naczelnego Sądu Administracyjnego w Lublinie, a od 1 stycznia 2004 r. Prezesa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie – Edwarda Oworuszko. Zapamiętamy Go jako świetnego sędziego, doskonałego organizatora, wyrozumiałego przełożonego, życzliwego kolegę oraz bardzo dobrego człowieka.

Niniejsza informacja nawiązuje do dotychczasowej tradycji i zawiera syntetyczną prezentację dorobku orzeczniczego Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie oraz pozaorzeczniczej działalności sędziów orzekających w WSA w Lublinie, będąc niejako przewodnikiem dla osób i instytucji zainteresowanych problematyką orzecniczą sądów administracyjnych.

Przedstawiając to sprawozdanie dziękuję wszystkim sędziom, referendarzom, asystentom sędziego, Pani Dyrektor Sądu oraz urzędnikom i pracownikom za to, że swoją pracą i zaangażowaniem przyczynili się do sprawnego funkcjonowania Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie w 2009r.

Zdzisław Sadurski
Prezes
Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego
w Lublinie

Część I

Działalność Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie w 2009 r.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie obejmuje swoją właściwością obszar województwa lubelskiego. Kierowane do niego sprawy rozstrzygane były przez 23 sędziów, których pracę wspomagało 3 referendarzy oraz 15 asystentów sędziego (etatowo 14).

W ciągu całego 2009 roku załatwiono 2363 sprawy (128 na beczynność organów), a na jednego sędziego przypadło 103 rozstrzygnięte sprawy.

W Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Lublinie w 2009r. zarejestrowano:

- 1868 skarg „SA” oraz 120 skarg „SAB” wniesionych przez osoby fizyczne,
- 415 skarg „SA” oraz 2 skargi „SAB” wniesione przez podmioty prawne,
- 7 skarg „SA” wniesionych przez organizacje społeczne,
- 15 skarg „SA” wniesionych przez prokuratorów.

W rozstrzygniętych w 2009r. przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie sprawach wzięło udział:

- 999 pełnomocników administracji państwowej,
- 235 adwokatów jako pełnomocników skarżących i uczestników postępowania,
- 228 radców prawnych jako pełnomocników skarżących i uczestników postępowania,
- 82 doradców podatkowych,
- 6 prokuratorów.

Część II

Problemy wynikające z orzecznictwa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie

I. Działalność orzecznicza Wydziału I Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie

1. Zagadnienia materialnego prawa podatkowego

Podatek dochodowy od osób fizycznych

W sprawach z zakresu podatku dochodowego od osób fizycznych stosunkowo liczną grupę ponownie stanowiły sprawy ze skarg na decyzje w przedmiocie zryczałtowanego podatku dochodowego od osób fizycznych od dochodów niezajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach przychodów. Rozpoznając je sąd konsekwentnie podkreślał, że kontrola prawidłowości prowadzenia postępowania w sprawie opodatkowania dochodów ze źródeł nieujawnionych zdeterminowana jest tym, że postępowanie to ma szczególny charakter wynikający z przyjętej w art.20 ust.3 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. Nr 14 z 2000r., poz. 176 ze zm.), dalej – u.p.d.o.f., metody określania podstawy opodatkowania. Dochód ustalany jest bowiem nie na podstawie analizy źródła, z którego faktycznie pochodzi, gdyż źródło to pozostaje nieujawnione, lecz na podstawie poniesionych przez podatnika wydatków i wartości zgromadzonego przez niego mienia. Prowadząc postępowanie w przedmiocie nieujawnionych źródeł przychodów, organy podatkowe mają więc za zadanie ustalić stan faktyczny poprzez zbadanie, jakie wydatki poniósł podatnik i jakie mienie zgromadził w danym roku podatkowym oraz jakie są źródła ich pokrycia. Niezależnie zaś od obowiązku organów podatkowych, wskazana metoda określania podstawy opodatkowania powoduje konieczność wykazania przez samego podatnika, iż poniesione przez niego wydatki i zgromadzone mienie znajdują pokrycie w określonym źródle przychodów lub w posiadanych wcześniej zasobach majątkowych (sprawy: **I SA/Lu 284/08, I SA/Lu 285/08, I SA/Lu 286/08, I SA/Lu 287/08, I SA/Lu 693/08, I SA/Lu 694/08, I SA/Lu 695/08, I SA/Lu 696/08, I SA/Lu 712/08, I SA/Lu**

713/08, I SA/Lu 91/09; I SA/Lu 134/09, I SA/Lu 135/09 i I SA/Lu 422/09).

Opodatkowania przychodów ze źródeł nieujawnionych dotyczyły także decyzje zaskarżone w sprawach: **I SA/Lu 155/09** i **I SA/Lu 156/09, I SA/Lu 157/09, I SA/Lu 158/09**. Oddalając skargi sąd podkreślił, że stosownie do art.21 ust.1 pkt 41 u.p.d.o.f. w brzmieniu obowiązującym w 1996r. zwolnienie dochodów ze sprzedaży świadectw nie dotyczyło przypadków, gdy sprzedaż świadectw udziałowych była przedmiotem działalności gospodarczej. W 1996r. wolny od podatku dochodowego był dochód uzyskany ze sprzedaży świadectw udziałowych NFI wydanych sprzedającemu, a nie zakupionych przez niego. Działanie podatkiczki polegające na zakupie łącznie 2221 sztuk świadectw udziałowych NFI, a następnie ich sprzedaż nieustalonym osobom, nosi znamiona działalności gospodarczej w zakresie obrotu świadectwami udziałowymi.

Uchylając interpretację indywidualną będącą przedmiotem skargi w sprawie **I SA/Lu 106/09** sąd argumentował, że dla zastosowania art.14 ust.2 pkt 1 lit.c u.p.d.o.f. istotna i rozstrzygająca była okoliczność, że podatnik miał ustawowy obowiązek ujęcia prawa wieczystego użytkowania gruntu w ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych stosownie do art. 22d ust. 2 w związku z art. 22c pkt 1 u.p.d.o.f. Odpłatne zbycie prawa wieczystego użytkowania gruntu, wartości niematerialnej i prawnej z art. 22c pkt 1 u.p.d.o.f., objętej obowiązkiem ujęcia w ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych z art.22d ust.2 u.p.d.o.f., nie pozostaje poza zakresem art.14 ust.2 pkt 1 lit.c u.p.d.o.f. tylko z tego względu, że podatnik naruszył art. 22d ust. 2 w związku z art. 22c pkt 1 u.p.d.o.f. i wbrew ustawowemu obowiązkowi nie ujął prawa wieczystego użytkowania gruntu w ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

Również w sprawie **I SA/Lu 256/09** uchylona została interpretacja indywidualna. Sąd zakwestionował tu stanowisko organu podatkowego, że przychód stanowiący różnicę między wypłaconą wartością udziału w spółce komandytowej, a wartością wkładu wniesionego przez współnika podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych, jako dochód z praw majątkowych, podkreślając, że skoro ustawodawca wskazał jako źródło przychodów

wspólników spółki jawnej działalność gospodarczą, to nie można twierdzić, że są to przychody z praw majątkowych, o których mowa w art.18 u.p.d.o.f.

W sprawie **I SA/Lu 673/08** sąd wyraził pogląd, że czynszów inicjalnych nie można jednorazowo zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów roku podatkowego. Dotyczą one bowiem całego okresu obowiązywania umowy leasingowej i tym samym powinny być przyporządkowane proporcjonalnie do całego okresu jej obowiązywania. Opłata wstępna stanowi część integralną opłat z tytułu zawartej umowy leasingu, czyli dotyczy całej wartości i okresu wskazanego w umowie. Zatem poniesiony z tego tytułu wydatek miał niewątpliwie na celu zwiększenie przychodów nie tylko w 2000r., ale również i w kolejnych okresach trwania leasingu. Takie samo stanowisko zaprezentowane zostało także w sprawach **I SA/Lu 674/08** i **I SA/Lu 675/08**.

Uchylając decyzję w sprawie **I SA/Lu 93/09** sąd argumentował, że analiza przepisów rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz. U. Nr 152, poz.1475 ze zm.) w zakresie zasad ewidencjonowania kosztów uzyskania przychodu, w kontekście dotyczących tych kosztów przepisów u.p.d.o.f., prowadzi do wniosku, iż wyczerpującą regulację znalazło w rozporządzeniu wyłącznie ujawnianie kosztów zachowujące zasadę, iż koszty uzyskania przychodów są potrącalne w dacie ich poniesienia. Tymczasem art. 22 u.p.d.o.f. stanowi wprawdzie w ust.4, że koszty uzyskania przychodów są potrącane tylko w tym roku podatkowym, w którym zostały poniesione, jednakże z zastrzeżeniem ust. 5 i 6, zgodnie zaś z nimi u podatników prowadzących księgi rachunkowe (handlowe) koszty uzyskania przychodów objętych tymi księgami są potrącane tylko w tym roku podatkowym, którego dotyczą, tj. są potrącalne także koszty uzyskania poniesione w latach poprzedzających rok podatkowy, lecz dotyczące przychodów roku podatkowego oraz określone co do rodzaju i kwoty koszty uzyskania, które zostały zarachowane, chociaż ich jeszcze nie poniesiono, jeżeli odnoszą się do przychodów danego roku podatkowego, chyba że zarachowanie ich nie było możliwe; w tym wypadku są one potrącalne w roku, w którym zostały poniesione (ust.5), a zasada ta ma zastosowanie również do podatników prowadzących podatkowe księgi przychodów

i rozchodów, pod warunkiem że stale w każdym roku podatkowym księgi te będą prowadzone w sposób umożliwiający wyodrębnienie kosztów uzyskania odnoszących się tylko do tego roku podatkowego (ust. 6). Jeżeli więc podatnik prowadzi księgę w sposób wskazany w ostatnio cytowanym przepisie, to stosowanie do niego zasady wynikającej z art. 22 ust. 4 ustawy jest wyłączone.

Natomiast uchylając decyzje zaskarżone w sprawach **I SA/Lu 618/08** oraz **I SA/Lu 622/08** sąd stwierdził, że do dnia 22 grudnia 2005r. podatnik miał obowiązek ewidencjonowania uzyskiwanych przychodów w ewidencji przychodów (art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 20 listopada 1998r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne - Dz. U. Nr 144, poz. 930 ze zm.), z § 5 ust.1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2002r. w sprawie prowadzenia ewidencji przychodów i wykazu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych (Dz. U. Nr 219, poz. 1836 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w 2005r. wynikało zaś, że podatnik opłacający na podstawie odrębnych przepisów podatek od towarów i usług: 1) może w ciągu roku podatkowego ewidencjonować przychody w dacie wystawienia faktury, a jeżeli faktura nie została wystawiona w terminie określonym w odrębnych przepisach, w dniu, w którym faktura powinna być wystawiona, z zastrzeżeniem pkt 2; 2) w ostatnim dniu roku podatkowego, jest obowiązany wpisać do ewidencji kwoty przychodów (według poszczególnych stawek), odnoszące się do zdarzeń określonych w art.14 ust.1c u.p.d.o.f., zaistniałych w grudniu danego roku podatkowego, na które, zgodnie z odrębnymi przepisami, zostaną wystawione faktury w roku następnym, a po ich wystawieniu wpisać numery i daty faktur w ewidencji przychodów za dany rok podatkowy w kolumnie – „Uwagi” przy każdej pozycji odnoszącej się do danej transakcji. Z regulacji tej wynika, że okolicznością istotną dla rozstrzygnięcia sprawy jest więc nie tylko data wystawienia faktury, ale także data wykonania usługi i to niezależnie od tego, czy podatnik korzystał z możliwości przewidzianej w § 5 ust. 1 powołanego rozporządzenia, czy też nie, chociaż również i ta ostatnia okoliczność może nie pozostawać bez znaczenia.

Podatek dochodowy od osób prawnych

W sprawie **I SA/Lu 103/09** sąd oddalił skargę wskazując, że skoro ustawodawca nie sprecyzował w ustawie z dnia 15 lutego 1992r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. Nr 54 z 2000r., poz. 654 ze zm.), dalej – u.p.d.o.p., co należy rozumieć przez nieodpłatne świadczenie, to należy przyjąć, iż termin ten w rozumieniu przepisów podatkowych ma szerszy zakres niż w prawie cywilnym i obejmuje nie tylko świadczenia w sensie cywilistycznym, lecz także zdarzenia gospodarcze i prawne, których następstwem jest uzyskanie korzyści kosztem innego podmiotu, lub te wszystkie zdarzenia prawne i gospodarcze w działalności osób prawnych, których skutkiem jest nieodpłatne, to jest niezwiązane z kosztami lub inną formą ekwiwalentu, przysporzenie majątku tej osobie, mające konkretny wymiar finansowy. O ile więc w prawie cywilnym nie ma świadczenia bez świadczącego, o tyle w u.p.d.o.p. nie jest istotne, kto świadczył, ani czy w ogóle działanie innego podmiotu było źródłem przysporzenia majątkowego. Zgodnie z art.7 ust.1 u.p.d.o.p. przedmiotem opodatkowania jest dochód bez względu na rodzaj źródeł przychodów, z jakich dochód ten został osiągnięty. Skoro nie jest ważne źródło przychodów, lecz sam fakt osiągnięcia dochodu, to tym bardziej nie jest ważne, czy osiągnięty dochód był następstwem działania, czy zaniechania innej osoby. Zawarcie więc przez spółkę umowy zwolnienia jej z długu stanowiącego niezapłacone, a należne członkowi zarządu (pożyczkodawcy) odsetki, doprowadziło w konsekwencji do zaistnienia zdarzenia powodującego powstanie po jej stronie przychodu, o jakim mowa w art. 12 ust.1 pkt 2 u.p.d.o.p., którego wysokość przyjęto zgodnie z art. 12 ust. 6 pkt 4 tej ustawy.

Oddalając skargę w sprawie **I SA/Lu 725/08** sąd argumentował, iż prawidłowe jest stanowisko organów, że różna jest istota płatności bezpośrednich i refundacji wywozowych. Refundacje wywozowe stosowane są w ramach Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej w celu zapewnienia odpowiedniej konkurencyjności produktów rolno-spożywczych produkowanych w Unii Europejskiej. Refundacje wywozowe do cukru przyznawane były skarżącej na podstawie przepisów rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/1999 i rozporządzenia Komisji (WE) nr 1260/2001. Konsekwencją refundacji wywozowych jest to, że spółka jako producent,

a jednocześnie sprzedawca cukru poza rynek krajowy i wspólnotowy, osiąga jednakową cenę za sprzedaż danej ilości cukru. Refundacja wywozowa zatem wyrównuje ceny za cukier, wyprodukowany na terenie Wspólnoty i odpowiada wielkości różnicy pomiędzy ceną interwencyjną, obowiązującą w ramach Wspólnoty, a niższą od niej ceną światową. Jest to zatem instrument wspierający producentów cukru i jako taki nie powinien prowadzić do uprzywilejowania sprzedaży cukru poza terenem Unii Europejskiej, a jedynie wyrównywać ceny cukru sprzedawanego wewnątrz i poza Wspólnotą. Zdaniem sądu z przepisów zawartych w powołanych rozporządzeniach, przy uwzględnieniu Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (Dz. U. Nr 76, poz. 713), wynika, że refundacje wywozowe nie stanowią dopłat bezpośrednich w rozumieniu art. 17 ust.1 pkt 36 u.p.d.o.p.

Również w sprawie **I SA/Lu 18/09** skarga została oddalona. Sąd stwierdził przy tym, że jeśli przekazane urządzenia lub ich elementy po spełnieniu ustawowych warunków będą środkami trwałymi albo dokonane nakłady spowodują ulepszenie środka trwałego w rozumieniu art. 16g ust.13 u.p.d.o.p., to od wartości środka trwałego spółka powinna dokonać odpisów amortyzacyjnych, które stanowić będą koszty uzyskania przychodu. Nie można zatem przyjąć, iż prace (nakłady) wykonane przez inwestora na środkach trwałych spółki, w sytuacji gdy zwiększają ich wartość rynkową, nie wpływają na wartość posiadanych przez spółkę środków trwałych (linii elektroenergetycznej) i nie stanowią przychodu spółki w rozumieniu art. 12 ust. 1 pkt 2 u.p.d.o.p. Istotny jest bowiem stan linii energetycznych po dokonaniu prac przez inwestora, a nie zamiar właściciela środków trwałych.

W sprawie **I SA/Lu 404/09** sąd oddalił skargę wyrażając pogląd, że przy regulowaniu należności w drodze kompensaty wierzytelności nie występują różnice kursowe, o których mowa w art. 15 ust. 1 u.p.d.o.p.

Oddalona została również skarga na interpretację indywidualną w sprawie **I SA/Lu 441/09**, bowiem zdaniem sądu, wbrew twierdzeniom skarżącej, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa nie ma prawa do tworzenia rezerw w ciężar kosztów uzyskania przychodów w oparciu o art. 16 ust. 1 pkt 26 lit.a u.p.d.o.p.

Natomiast uchylając zaskarżoną interpretację indywidualną w sprawie **I SA/Lu 185/09** sąd przyjął, że art. 7 ust. 3 pkt 3 u.p.d.o.p. nie może dotyczyć kosztów powiązanych z przychodami wymienionymi w art. 12 ust. 4 pkt 4, dlatego że: 1/ art. 7 ust. 3 pkt 1 zawiera warunek, że to dochody (a nie przychody) ze źródeł przychodów położonych w Polsce lub za granicą nie podlegają opodatkowaniu; 2/ art. 12 ust 4 pełni różne funkcje, np. powoduje trwałe wyłączenie z opodatkowania pewnych przychodów, które nie mogą podlegać opodatkowaniu ze względu na ich bilansowy, a nie wynikowy charakter – takich jak środki na podwyższenie kapitału zakładowego czy środki pozyskane na podstawie umowy pożyczki (kredytu), które nie stanowią ani przychodu dla otrzymującego, ani kosztu dla dającego, są to jednak wyłączenia, które można określić mianem naturalnych – ze swej istoty nie mogą one stanowić przychodu. Funkcja art. 12 ust. 4 jest więc inna niż art. 17 ust. 1 czy art. 2 ust. 1 u.p.d.o.p. Wydatki na podatek od czynności cywilnoprawnych, czy wynagrodzenie notariusza związane są ponadto bezpośrednio ze zmianą umowy spółki, a nie podwyższeniem kapitału zakładowego. Podobne stanowisko zawarte zostało w wyroku sprawie **I SA/Lu 267/09** oraz w sprawie **I SA/Lu 290/09**, w której sąd podkreślił, że brak jest podstaw, aby zasadnie kwestionować kwalifikowanie wydatków poniesionych na podwyższenie kapitału zakładowego spółki, jako kosztu uzyskania przychodów w rozumieniu art. 15 ust. 1 u.p.d.o.p., gdy podwyższenie kapitału przyczynia się do podwyższenia wartości środków, którymi podatnik może dysponować w czasie prowadzenia działalności gospodarczej skierowanej na osiągnięcie przychodów podlegających opodatkowaniu.

Także w sprawie **I SA/Lu 536/09** interpretacja indywidualna została uchylona, a sąd podzielił pogląd strony, iż zapłacone odszkodowanie zastrzeżone umową na wypadek przedterminowego rozwiązania umowy najmu lokalu, w którym podatnik prowadził działalność gospodarczą, gdy rezygnacja z działalności w danym miejscu jest uwarunkowana przyczynami ekonomicznymi, jest kosztem uzyskania przychodów (art. 15 ust. 1 u.p.d.o.p.).

Podatek od towarów i usług

W sprawie **I SA/Lu 136/09** sąd podniósł, że stosownie do art. 4 ust. 1 VI Dyrektywy Rady 77/388/EWG z 17 maja 1977r. w sprawie

harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku, podatnikiem jest każda osoba wykonująca samodzielnie i niezależnie od miejsca zamieszkania działalność gospodarczą, określoną w ust. 2, bez względu na cel czy też rezultaty takiej działalności natomiast ust. 4 stanowi, iż użyte w ust. 1 określenie „niezależnie” oznacza wyłączenie z opodatkowania pracowników i innych osób związanych z pracodawcą umową o pracę lub na podstawie jakiegokolwiek innego stosunku prawnego ustanawiającego stosunek pracodawcy i pracownika w zakresie warunków pracy, wynagrodzenia i odpowiedzialności pracodawcy. Przepis art. 15 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54, poz. 535 ze zm.), dalej – ustawa o VAT, jest odzwierciedleniem treści art.4 ust.4 VI Dyrektywy, w którym to przepisie zawarta została negatywna definicja pojęcia „niezależnie” użytego w ust. 1 tego przepisu. Polski ustawodawca w art. 15 ust. 3 pkt 3 uznając czynności określone w tym przepisie za niemieszczące się w pojęciu samodzielnej działalności gospodarczej, o której mowa w ust. 1 tego artykułu, ujął jednak czynności wyłączone z opodatkowania szerzej niż to czyni VI Dyrektywa, gdzie w art. 4 ust. 4 wyraźnie wskazano, że wyłączenie z opodatkowania dotyczy pracowników i innych osób związanymi z pracodawcą umową o pracę lub innym stosunkiem prawnym, ale ustanawiającym stosunek pracodawcy i pracownika w zakresie warunków pracy, wynagrodzenia i odpowiedzialności pracodawcy, dokonując nieprawidłowej implementacji VI Dyrektywy.

W wyroku w sprawie **I SA/Lu 45/09** sąd wyraził pogląd, że obowiązujące brzmienie art. 119 ust. 3 ustawy o VAT przewiduje stosowanie art. 119 ust. 1 przy nabyciu turystyki przez każdy podmiot w rozumieniu art. 8 ust. 1 tej ustawy i nie wyłącza innej firmy turystycznej z grona nabywców usługi turystycznej. Podatnik przy świadczeniu usługi turystycznej nabywa towary i usługi od innych podatników dla bezpośredniej korzyści turysty stosownie do art. 119 ust. 3 ustawy o VAT, kiedy nabywa towary i usługi stanowiące składnik turystyki (w szczególności transport, zakwaterowanie, wyżywienie), stosownie do art.119 ust.2, bez względu na okoliczność, kto nabywa usługę turystyki w myśl art.119 ust.3 ustawy o VAT. O nabyciu przez podatnika towarów i usług od innych podatników dla

bezpośredniej korzyści turysty w rozumieniu art. 119 ust. 2 i ust. 3 pkt 3 ustawy o VAT nie rozstrzyga podmiot, który nabywa usługę od podatnika (czy jest to osoba fizyczna – turysta, czy inna firma – także firma turystyczna, czy jednostka bez osobowości prawnej w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy o VAT), ale przedmiot nabycia (towary i usługi stanowiące składnik turystyki). Nadto sąd wywiódł, że usługi turystyki są opodatkowane podatkiem od towarów i usług w kraju, w którym biuro podróży posiada swoje przedsiębiorstwo, czyli stałe miejsce prowadzenia działalności, z którego świadczy usługę.

Z kolei w sprawie **I SA/Lu 654/08** sąd zwrócił uwagę na regulację prawną zawartą w art. 28 ustawy o VAT, zgodnie z ust. 1 w przypadku transportu towarów, którego rozpoczęcie i zakończenie ma miejsce odpowiednio na terytorium dwóch różnych państw członkowskich, zwanego dalej „wewnątrzwspólnotową usługą transportu towarów”, miejscem świadczenia usługi jest miejsce, gdzie transport towarów się rozpoczyna. Jednak w przypadku, gdy nabywca usługi, o której mowa w ust. 1, podał dla tej czynności świadczącemu wewnątrzwspólnotową usługę transportu towarów numer, pod którym jest zidentyfikowany na potrzeby podatku lub podatku od wartości dodanej na terytorium państwa członkowskiego innym niż terytorium państwa członkowskiego rozpoczęcia transportu, miejscem świadczenia usługi jest terytorium państwa członkowskiego, które wydało nabywcy ten numer (ust. 3).

W sprawie **I SA/Lu 663/08** sąd stwierdził, że zrealizowanie przez kupującego określonej wielkości obrotu z tytułu zakupów u jego kontrahenta, czy też terminowe realizowanie płatności z tytułu zawartego kontraktu nie skutkuje wykonaniem usługi na rzecz sprzedawcy, a uzyskanie pewnego pułapu obrotów związanych z zakupami u kontrahenta oraz rzetelność w przestrzeganiu zawartych umów nie może być potraktowane za opodatkowaną usługę wynagradzaną premią pieniężną. Czynności stanowiące dostawę towaru stosownie do art. 8 ust. 1 ustawy o VAT nie mogą jednocześnie poprzez ich zsumowanie stanowić usługi. Dostawa towaru nie może być jednocześnie usługą.

Rozpoznając sprawę **I SA/Lu 116/09** sąd podniósł, że brzmienie art. 14 ust. 1 i ust. 5 ustawy o VAT wprost wskazuje, że nie są objęte obowiązkiem ujęcia w spisie z natury te towary, których dostawa nie

jest dopuszczalna. Kasa rejestrująca służy wyłącznie wykonywaniu ustawowego obowiązku ewidencji obrotu i kwot podatku należnego przez podatnika dokonującego sprzedaży w warunkach art. 111 ust. 1 ustawy o VAT i wyłącznie w tym celu podatnik ma obowiązek ją nabyć. Brzmienie art. 111 ust. 1 ustawy o VAT daje podstawę stanowisku, że kasa rejestrująca służy wyłącznie ewidencji obrotu i kwot podatku należnego konkretnego podatnika przez czas wykonywania czynności podlegających opodatkowaniu przez tego podatnika i nie może być przedmiotem dostawy tego podatnika w rozumieniu art. 14 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o VAT, dlatego podatnik nie ma obowiązku ująć kasy rejestrującej w spisie z natury towarów, o którym mowa w art. 14 ust. 5 ustawy o VAT.

W sprawie **I SA/Lu 224/09** sąd wyraził pogląd, iż zmiana przeznaczenia środków trwałych polegająca na wykorzystaniu ich do wykonania czynności zwolnionej, jaką była dostawa towarów, spowodowała zmianę prawa do odliczeń i w konsekwencji nałożyła na stronę obowiązek skorygowania odliczonego podatku z odpowiednim zastosowaniem art. 91 ustawy o VAT. Powyższe miało odniesienie do całego środka trwałego, w tym również do poczynionych przez stronę (przed datą sprzedaży) zakupów inwestycyjnych służących ulepszeniu i modernizacji środka trwałego, wpływających na podniesienie jego wartości. Zastosowanie zwolnienia od VAT nie pozostawało bez wpływu na prawo do odliczenia przez stronę podatku naliczonego z tytułu zakupów inwestycyjnych, bowiem z chwilą dostawy nieruchomości nastąpiła zmiana jej przeznaczenia.

Natomiast w sprawie **I SA/Lu 50/09** sąd wyjaśnił, że w świetle przepisów ustawy z dnia 8 stycznia 1993r. o podatku od towarów i usług i podatku akcyzowym (Dz. U. Nr 11, poz. 50 ze zm.) pojęcia „podmiot nieuprawniony” nie można utożsamiać jedynie z podmiotem niezarejestrowanym (z uwagi na brak rejestracji działalności gospodarczej, czy też brak rejestracji dla potrzeb VAT), a w konsekwencji nie można odmawiać skarżącemu prawa do odliczenia podatku naliczonego wynikającego z faktury wystawionej przez niezarejestrowanego podatnika VAT na podstawie § 48 ust. 4 pkt 1 lit.a rozporządzenia w sprawie VAT obowiązującego w 2003r. i 2004r. (do 30 kwietnia). Również w przepisie tym, ani też w innych przepisach rozporządzenia wymienających przypadki, w których nie

przysługuje prawo do obniżenia podatku należnego o podatek naliczony, nie ma mowy o fakturach dokumentujących sprzedaż towaru lub usługi wystawionych przez podatnika, który nie dopełnił obowiązku rejestracji. Sąd podniósł również, że pogląd powyższy pozostaje aktualny także na gruncie przepisów ustawy o VAT. Zwrócił przy tym uwagę, że w przypadku, gdy dany podmiot obiektywnie istnieje i wykonuje w sposób rzeczywisty czynności opodatkowane, to ciąży na nim z mocy art. 106 ust. 1 ustawy o VAT obowiązek wystawienia faktury stwierdzającej w szczególności dokonanie sprzedaży, datę dokonania sprzedaży, cenę jednostkową bez podatku, podstawę opodatkowania, stawkę i kwotę podatku, kwotę należności oraz dane dotyczące podatnika i nabywcy. Wniosek taki wynika zaś z tego, że przywołana regulacja odsyła do pojęcia podatnika określonego w art. 15, która definiując go nie odwołuje się do kryteriów rejestracyjnych. (por.: orzeczenie ETS w sprawie 103/88 *Fratelli Constanzo vs. Commune di Milano*). Sąd stwierdził wreszcie, iż ograniczenie prawa do odliczenia podatku naliczonego zawartego w fakturze wystawionej przez podmiot niezarejestrowany nie znajduje uzasadnienia także w przepisach prawa wspólnotowego, a skoro tak, to zasadnym jest odmówienie zastosowania przepisu prawa krajowego zawierającego takie ograniczenie, tj. art. 88 ust. 3a pkt 1 lit.a ustawy o VAT.

Podatek akcyzowy

W orzeczeniu w sprawie **I SA/Lu 217/09**, wskazując na związki pomiędzy prawem celnym i podatkowym, sąd podkreślił, że z punktu widzenia zastosowania odpowiedniej stawki cła oraz stawki podatkowej istotne jest ustalenie, jaki towar został dopuszczony do obrotu (jaki towar był przedmiotem importu). Przyjęcie zgłoszenia celnego powoduje określone skutki prawne w postaci objęcia towaru - identyfikowalnego według podanego w zgłoszeniu celnym kodu CN, procedurą dopuszczenia do obrotu i powstania długu celnego (czyli obowiązku zapłaty cła według przyporządkowanej do tego kodu stawki celnej), a w konsekwencji powstanie obowiązku podatkowego w zakresie podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego. W myśl przepisów Rozporządzenia Rady (EWG) Nr 2913/92 z dnia 12 października 1992r. ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny oraz ustawy z dnia 19 marca 2004r. Prawo celne (Dz. U. Nr 68,

poz. 622) o klasyfikacji taryfowej towaru decyduje jego stan w momencie przyjęcia zgłoszenia celnego, czyli w rozpoznawanej sprawie - towar oznaczony kodem CN 27101961. Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 1 oraz art. 2 ust. 4 lit.b w związku z art. 2 ust. 1 lit.b dyrektywy Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej poprzez ich niezastosowanie sąd zwrócić uwagę, że z art. 2 ust. 1 lit.b tej dyrektywy wynika, iż dla jej celów pojęcie „produkty energetyczne” stosuje się do produktów objętych kodami CN 2701, 2702 i 2704 do 2715, co oznacza, iż dotyczy ona także wskazanego w zgłoszeniu celnym kodu CN 27101961. Importowany towar oznaczony tym kodem jest zatem produktem energetycznym, zaliczonym do grupy wyrobów akcyzowych zharmonizowanych i w konsekwencji podlegającym opodatkowaniu według przepisów prawa krajowego. Sąd nie podzielił stanowiska, iż sprowadzony przez spółkę towar podlega wyłączeniu spod zakresu działania dyrektywy energetycznej w przypadku, gdy nie będzie przeznaczony jako paliwo napędowe lub paliwo do ogrzewania, z obligatoryjnym zwolnieniem takiego towaru spod opodatkowania podatkiem akcyzowym.

Również w sprawach: **I SA/Lu 180/09**, **I SA/Lu 181/09** i **I SA/Lu 182/09**, w przedmiocie podatku akcyzowego i podatku od towarów i usług z tytułu importu samochodu osobowego ze Szwajcarii, sąd zwrócił uwagę na ścisły i nierozzerwalny związek pomiędzy przepisami prawa celnego i przepisami prawa podatkowego, jednocześnie wskazując, że to przepisy podatkowe określając zasady opodatkowania w przypadku importu towarów odwołują się do rozwiązań prawnych przyjętych w prawie celnym i określonych w tym prawie zdarzeń, a nie na odwrót. W związku z tym, dla odwrócenia skutków prawnych związanych z nieprawidłowym określeniem wartości celnej, także w zakresie wynikających stąd skutków podatkowych, niezbędne jest zachowanie właściwej kolejności, co oznacza konieczność zastosowania w pierwszej kolejności trybu weryfikacji przewidzianego w przepisach celnych. Z tych względów sąd nie zgodził się ze stanowiskiem skarżącego, że w ramach postępowania podatkowego organy mogą zmieniać określoną zgodnie z procedurą celną wartość celną towaru. Jednocześnie sąd podkreślił, że mimo, iż sprawy

dotyczyły importu, a nie nabycia wewnątrzspółnotowego, to winien być przy ich rozpatrywaniu wzięty pod uwagę pogląd prawny wyrażony w wyroku ETS w sprawie C-313/05, gdyż ze zgromadzonych dokumentów wynika, że sprowadzony samochód jest towarem pochodzącym z UE, a pomiędzy Szwajcarią a UE zawarta została umowa międzynarodowa z dnia 22 lipca 1972r., która zawiera przepisy zakazujące stosowania praktyk dyskryminujących między produktami pochodzącymi z jednej z umawiających się stron, a produktami pochodzącymi z obszaru drugiej umawiającej się strony. Nadto sąd stwierdził, że stanowiący podstawę obliczenia podatku akcyzowego § 7 ust.3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2004r. w sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego (Dz. U. Nr 87, poz. 825 ze zm.) różnicujący sposób obliczania podstawy opodatkowania używanych samochodów w ten sposób, że nie bierze pod uwagę faktycznej amortyzacji samochodów sprowadzonych do kraju, podczas gdy uwzględnia się ten element dla samochodów zarejestrowanych wcześniej w Polsce, narusza zasadę niedyskryminacji wynikającą z art.32 Konstytucji i z tego względu na podstawie art.178 ust.1 Konstytucji odmówił zastosowania tego przepisu.

W wyroku w sprawie **I SA/Lu 553/08**, dotyczącym stwierdzenia nadpłaty w podatku akcyzowym z tytułu nabycia wewnątrzspółnotowego samochodu, odnosząc się do orzeczenia ETS w sprawie C-313/05 sąd podzielił pogląd wyrażony przez organ podatkowy, iż powyższy wyrok nie odwołuje się do stosowania wartości rynkowej aut sprowadzanych z zagranicy. Z wyroku wynika jednoznacznie, że należy porównać podatek akcyzowy nałożony na pojazd sprowadzony z zagranicy i „rezydualną” kwotę tego podatku zawartą w wartości rynkowej podobnego samochodu zakupionego i zarejestrowanego pierwszy raz w Polsce, przy czym „rezydualna kwota podatku” oznacza krajowy podatek obciążający pojazdy krajowe, który zawarty jest w wartości pojazdu.

Odnosząc się do problematyki ustalania wartości samochodu „podobnego” do samochodu nabytego wewnątrzspółnotowo w celu ewentualnego stwierdzenia istnienia nadpłaty w podatku akcyzowym w sprawie **I SA/Lu 43/09** sąd stwierdził, że w związku z tym, że „samochód podobny”, z którego opodatkowaniem będzie porównywane opodatkowanie samochodu w badanej sprawie,

w rzeczywistości nie istnieje, gdyż jest w istocie jedynie samochodem „hipotetycznym” i nie jest możliwe wskazanie konkretnej transakcji jego nabycia, właściwej do przeprowadzenia porównania, to podstawą opodatkowania tego „hipotetycznego” samochodu musi być wartość rynkowa, którą powinien ustalić organ podatkowy. Nakłada to na organy podatkowe obowiązek odniesienia się do zarzutów formułowanych przez skarżącego odnośnie wartości pojazdu w trakcie prowadzonego postępowania, gdyż odniesienie się do nich dopiero na etapie odpowiedzi na skargę nie pozwala sądowi na ocenę prawidłowości rozstrzygnięcia organu w tym zakresie.

W sprawie **I SA/Lu 671/08** sąd podzielił stanowisko organu podatkowego, który na podstawie art. 5 pkt 1 ustawy z dnia 9 maja 2008r. o zwrocie nadpłaty w podatku akcyzowym zapłaconym z tytułu nabycia wewnątrzwspólnotowego albo importu samochodu osobowego (Dz. U. Nr 118, poz. 745) stwierdził, że zwrot określonej w decyzji organu I instancji nadpłaty nastąpi wraz z oprocentowaniem przysługującym skarżącemu od dnia powstania nadpłaty, czyli od dnia zapłaty podatku (art. 73 § 1 pkt 1 ordynacji podatkowej w związku z art. 6 powołanej ustawy).

Natomiast uwzględniając skargę w sprawie **I SA/Lu 440/09**, na decyzję w przedmiocie opodatkowania wewnątrzwspólnotowego nabycia samochodu osobowego, który nabyty został w USA i przewieziony do Niemiec, gdzie został dopuszczony do obrotu, a następnie - z Niemiec do Polski, odwołując się do art. 2 pkt 9 i 11, art. 4 ust. 1 pkt 4 i 5, art. 80 ust. 1, ust. 2 pkt 2 i ust. 3 pkt 3 oraz art. 82 ust.3 ustawy z dnia 23 stycznia 2004r. o podatku akcyzowym (Dz. U. Nr 29, poz.257 ze zm.) sąd wywiódł, że: 1) w przedstawionym stanie faktycznym opodatkowaniu podlegało wewnątrzwspólnotowe nabycie samochodu, a nie jego import; 2) obowiązek podatkowy w wewnątrzwspólnotowym nabyciu samochodu powstał nie wcześniej, niż w dacie jego przemieszczenia z terytorium Niemiec na terytorium kraju; 3) podstawę opodatkowania stanowi, co do zasady, kwota, jaką podatnik obowiązany był zapłacić za nabycie samochodu. Analogiczne kwestie były też przedmiotem rozważań sądu w sprawach: **I SA/Lu 333/09**, **I SA/Lu 334/09** i **I SA/Lu 411/09**.

W orzeczeniu w sprawie **I SA/Lu 132/08** sąd wyraził pogląd, że ustalenie, iż skarżący dokumentował zakup paliwa tzw. „pustymi fakturami” jest wystarczające do przyjęcia, iż brak jest możliwości

zastosowania zwolnienia, o którym mowa w § 14 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 grudnia 2001r. oraz § 12 ust.1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 marca 2002r. w sprawie podatku akcyzowego (Dz. U. Nr 27, poz. 269 ze zm.). Sąd podkreślił, że nie było w sprawie sporne, że skarżący dokonywał sprzedaży paliwa, którego zakupu nie mógł udokumentować fakturami, a poza fakturami nie przedstawił innych dowodów zakupu paliwa, ani też nie wykazał, iż podatek akcyzowy od zakupionego paliwa był zapłacony na poprzednim etapie sprzedaży.

W orzeczeniu w sprawie **I SA/Lu 570/08**, dotyczącej stanu prawnego na rok 2007, sąd wskazał, że nie można mówić o stawce „podstawowej” i „obniżonej” na oleje opałowe przeznaczone na cele opałowe, nieuzasadnione jest także traktowanie stawki określonej w art. 65 ust. 1a pkt 1 ustawy o podatku akcyzowym, jako stawki „sankcyjnej”. Określona w tym przepisie stawka podatku wynika bowiem z faktu, że odnosi się do innego wyrobu niż wskazany w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2004r. w sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego. Okoliczność, że jedne wyroby akcyzowe opodatkowane są stawką wyższą, a inne niższą, nie oznacza, że te ostatnie opodatkowane są stawką „sankcyjną”. Ponadto sąd wskazał, że oznakowanie i barwienie oleju nie determinuje jego przeznaczenia, bo tę „cechę” nadaje każdorazowo nabywca oleju. Opałowe przeznaczenie użytego do sprzedaży przez skarżącą oleju opałowego zadeklarować mogły jedynie osoby nabywające od niej ten olej, dokumentując takie przeznaczenie oświadczeniem, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia. Brak oświadczenia nabywcy stwierdzającego opałowe przeznaczenie oleju, który mógł być przez niego wykorzystany w urządzeniach innych niż grzewcze, nie stanowił „przesłanki umożliwiającej podwyższenie stawki podatkowej”, bo posiadanie przez sprzedawcę oświadczenia nabywcy o opałowym przeznaczeniu oleju, wyłączało tę czynność z opodatkowania, lecz przesądzał o powstaniu obowiązku podatkowego z tytułu dokonania czynności sprzedaży wyrobu akcyzowego, stosownie do art. 4 ust. 1 pkt 3, art. 6 ust. 1, art. 10 ust. 2, art. 11 ust. 1, art. 19 ust. 1 i art. 65 ust. 1a pkt 1 ustawy o podatku akcyzowym.

Uwzględniając skargę w sprawie **I SA/Lu 39/09** sąd podkreślił, że skoro w świetle materialnego prawa podatkowego samo posiadanie

gazu propan-butan bez zapłaconej należnej akcyzy, jak i ilość takiego gazu są okolicznościami istotnymi dla rozstrzygnięcia sprawy, to fakty te winny być dokładnie i rzetelnie, z wykorzystaniem wszelkich dostępnych dowodów i na podstawie całości zebranego materiału dowodowego ustalone w toku postępowania podatkowego. Wyraził też pogląd, że wprawdzie stosownie do § 139 zd. pierwsze rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2000r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (obowiązującego w 2005r.) stałe zbiorniki magazynowe dla gazu płynnego powinny być napełniane do 85 % ich pojemności, nie przesądza to jednak, iż faktycznie nie jest możliwe wlanie do zbiornika większej ilości paliwa. Z przepisów tego rozporządzenia, z przepisów ustawy dnia 7 lipca 1994r. - Prawo budowlane (Dz. U. Nr 207 z 2003r, poz. 2016 ze zm.), którą to rozporządzenie wykonywało, ani wreszcie z ustawy o podatku akcyzowym nie wynika również, aby konsekwencją zapełnienia zbiornika w stopniu większym niż 85 % pojemności było uznanie, że paliwo w części przekraczającej wskazaną wielkość nie zostało w ogóle nabyte. Dla ustalenia, jaką ilość paliwa faktycznie zakupił podatnik nie jest zatem wystarczające proste skonfrontowanie dowodów zakupu z pojemnością posiadanych przez niego zbiorników ograniczoną do 85 %.

Inne zagadnienia materialnego prawa podatkowego

W sprawie **I SA/Lu 566/08**, odnosząc się do kwestii przedawnienia zobowiązania podatkowego sąd wskazał, że z art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej, w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2003r., wynika, że nie ulegają przedawnieniu zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką, a po upływie terminu przedawnienia zaległość podatkowa może być egzekwowana tylko z przedmiotu hipoteki. Sąd podzielił również stanowisko organu podatkowego, który odwołując się do art. 70 § 3 Ordynacji podatkowej wskazał, że w sprawie nastąpiło skuteczne przerwanie biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego na skutek zawiadomienia o zajęciu prawa majątkowego wystawionego na podstawie tytułu wykonawczego obejmującego m.in. zaległość

podatkową z tytułu podatku akcyzowego, skutecznie doręczonego skarżącemu.

W tej samej kwestii wypowiedział się sąd w sprawie **I SA/Lu 145/09** wskazując, że w myśl art.70 § 6 pkt 2 Ordynacji podatkowej bieg terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego zostaje zawieszony z dniem wniesienia skargi do sądu administracyjnego na decyzję dotyczącą tego zobowiązania. Termin przedawnienia biegnie dalej od dnia następującego po dniu doręczenia organowi podatkowemu odpisu orzeczenia sądu administracyjnego, ze stwierdzeniem jego prawomocności (art. 70 § 7 pkt 2). Zawieszenie biegu terminu przedawnienia oznacza, że termin ten przez okres zawieszenia nie biegnie, przez co ulega wydłużeniu. Okres zawieszenia dodaje się do 5-letniego terminu przedawnienia.

W sprawie **I SA/Lu 714/08** sąd wskazał, iż nadpłaty wynikającej z deklaracji CIT-8 za rok podatkowy 2007 nie można zaliczyć na poczet odsetek za zwłokę od niezapłaconych zaliczek bez uprzedniego określenia ich w prawidłowej wysokości decyzją wydaną na podstawie art. 53a Ordynacji podatkowej.

W sprawie **I SA/Lu 470/08** sąd zważył, że w nowym art. 67 b Ordynacji podatkowej zostały uregulowane trzy tryby udzielania przedsiębiorcom ulg w spłacie zobowiązań podatkowych. Pierwszy z nich dotyczy ulg, które nie są traktowane jako forma pomocy publicznej. Ich udzielanie odbywa się w oparciu o ogólne przesłanki przyznawania ulg wszystkim podatnikom, tj. „ważny interes podatnika” lub „interes publiczny”. Drugi tryb obejmuje stosowanie ulg w ramach tzw. pomocy de minimis, której szczegółowe warunki są określone w przepisach wspólnotowych. Trzeci i ostatni, to udzielanie ulg zaliczanych do pomocy publicznej. Są one przyznawane z uwzględnieniem szeregu wymogów wynikających z przepisów regulujących dopuszczalność tego rodzaju pomocy. Z reguły do projektów decyzji przyznających ten rodzaj ulg znajduje zastosowanie postępowanie notyfikacyjne z udziałem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Ministra Rolnictwa oraz Komisji Europejskiej. Analogiczny pogląd prawny zaprezentowany został w sprawie **I SA/Lu 37/09**.

W sprawach: **I SA/Lu 623/08**, **I SA/Lu 624/08**, **I SA/Lu 625/08**, **I SA/Lu 626/08**, **I SA/Lu 627/08** sąd zakwestionował stanowisko organu podatkowego stwierdzające bezprzedmiotowość postępowania

podatkowego. Podniósł, iż Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 września 2007r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania niektórych ulg w spłacie zobowiązań podatkowych stanowiących pomoc publiczną na restrukturyzację (Dz. U. Nr 179, poz. 1266), wydane na podstawie art. 67b § 5 Ordynacji podatkowej, określa w sposób szczegółowy warunki udzielania ulg przewidzianych w ordynacji podatkowej i odwołuje się w § 1 wprost do art. 67a i art. 67b § 1 pkt 3 lit.i tej ustawy. Istnieje więc podstawa prawna udzielenia ulg na restrukturyzację. Natomiast w sprawach: **I SA/Lu 649/08**, **I SA/Lu 655/08** sąd przedstawił stanowisko, że zawarte w § 14 rozporządzenia sformułowanie „pomoc na restrukturyzację, na warunkach określonych w rozporządzeniu, może być udzielana do dnia 31 grudnia 2007r.” oznaczało, że do wskazanej daty mogła być wydana decyzja rozstrzygająca o udzieleniu pomocy. W celu przedłużenia krótkiego okresu udzielania pomocy (od 13 października do 31 grudnia 2007r.) i umożliwienia udzielania pomocy na restrukturyzację w formie ulg w spłacie zobowiązań podatkowych również po dniu 31 grudnia 2007r., konieczne było uzyskanie zgody Komisji Europejskiej na przedłużenie okresu obowiązywania programu pomocowego. W związku z tym, po przyjęciu projektu nowelizacji rozporządzenia przez Komitet Rady Ministrów w dniu 6 grudnia 2007r., Rada Ministrów, uchwałą nr 317/2007 z dnia 27 grudnia 2007r., wyraziła zgodę na notyfikację Komisji projektu rozporządzenia. Projekt ten został notyfikowany Komisji w dniu 14 stycznia 2008r. jako przedłużenie programu pomocowego PL 52/2004. Decyzję akceptującą program, o którym mowa, jako program pomocowy N 21/08 pod nazwą „Program pomocy na restrukturyzację dla przedsiębiorców w trudnej sytuacji ekonomicznej”, obowiązujący do dnia 9 października 2009r., Komisja podjęła dnia 20 sierpnia 2008r., a została ona ogłoszona w dniu 2 października 2008r. Z powyższego wynika, iż w dacie wydawania decyzji przez organ I instancji wiadomym było, iż przedłużenie programu pomocowego oczekuje na decyzję Komisji Europejskiej, w dacie zaś wydawania zaskarżonej decyzji stanowisko Komisji było znane. Organy podatkowe, jako wyspecjalizowane organy praworządnego państwa, o przedstawionych faktach powinny wiedzieć z urzędu. Powinny również poinformować o nich stronę

ze wskazaniem, że stosownie do art. 204 § 1 Ordynacji podatkowej postępowanie w sprawie może być na jej wniosek zawieszona.

W sprawie **I SA/Lu 579/08** sąd zwrócił uwagę, że wniosek o ulgę w spłacie zobowiązań podatkowych, o których mowa w art. 67a Ordynacji podatkowej, złożyć może jedynie podatnik, czyli osoba zobowiązana do zapłaty podatku z tytułu ciężącego na niej ustawowego obowiązku podatkowego. W przypadku złożenia takiego wniosku przez podatnika będącego osobą fizyczną tylko ta osoba jest, zgodnie z art. 133 § 1 Ordynacji podatkowej, stroną postępowania w przedmiocie wnioskowanej ulgi podatkowej i tylko do tej osoby może być skierowana decyzja. Gdy obowiązek podatkowy ciąży solidarnie na kilku osobach, to zwolnienie z obowiązku zapłaty (umorzenie) zobowiązania podatkowego w stosunku do jednej z solidarnie odpowiedzialnych osób, nie zwalnia z obowiązku zapłaty tego zobowiązania pozostałych solidarnie odpowiedzialnych osób (art. 373 Kodeksu cywilnego w związku z art. 91 Ordynacji podatkowej).

W sprawie **I SA/Lu 620/08** sąd argumentował, że umorzenie zaległości podatkowej z odsetkami, przewidziane w art. 67a § 1 pkt 3 ordynacji podatkowej, następuje na wniosek podatnika. Nie obejmuje podmiotowym zakresem płatników. Postępowanie wszczęte na wniosek płatnika jest bezprzedmiotowe w rozumieniu art. 208 § 1 Ordynacji podatkowej.

W sprawie **I SA/Lu 88/09** sąd przedstawił pogląd, że zapewnienie przez Państwo opieki i pomocy osobom niepełnosprawnym mieści się w pojęciu interesu publicznego, o którym mowa w art. 67a § 1 pkt 3 Ordynacji podatkowej.

W sprawie **I SA/Lu 60/09** dotyczącej podatku od spadku sąd podzielił stanowisko organów podatkowych, że w związku z przekroczeniem miesięcznego terminu, o którym mowa w art. 4a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. Nr 142 z 2004r., poz. 1514 ze zm.), skarżąca utraciła prawo do skorzystania ze zwolnienia od podatku oraz że nie miał zastosowania art. 4a ust. 2 powołanej ustawy, bowiem nie można przyjąć, iż strona dowiedziała się o nabyciu wkładu mieszkaniowego po upływie terminu miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia o nabyciu spadku, skoro wiedziała o toczącym się postępowaniu spadkowym i dokonywała w związku z nim czynności.

W sprawie **I SA/Lu 629/08** sąd argumentował, że określenie daty, od której należy stosować stawki podatku od nieruchomości określone w uchwale, następuje albo poprzez wskazanie, że uchwała wchodzi w życie w terminie 14 dni od dnia jej publikacji w dzienniku urzędowym, nie wcześniej jednak niż w dniu 1 stycznia przyszłego roku podatkowego, albo poprzez określenie w tytule lub treści aktu konkretnego roku podatkowego, którego uchwalone stawki dotyczą.

W sprawach: **I SA/Lu 544/08**, **I SA/Lu 545/08**, **I SA/Lu 546/08** sąd wyraził pogląd, że art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. Nr 9 z 2002r., poz.84 ze zm.) w stanie prawnym obowiązującym w 2005r., art. 4 ust. 1 tej ustawy i jej art.1a w zakresie definicji budynku i zasad jego opodatkowania nie nasuwają wątpliwości interpretacyjnych. Skoro zatem kontener nie jest budynkiem w rozumieniu tych przepisów, to za trafny i nienaruszający art. 247 § 1 pkt 3 Ordynacji podatkowej uznać należy pogląd, że rażąco narusza wymienione przepisy opodatkowanie tego obiektu jako budynku.

Natomiast w sprawie **I SA/Lu 300/09** sąd zwrócił uwagę, że „budynek” (w potocznym rozumieniu) połączony z gruntem jedynie dla przemijającego użytku nie jest częścią składową gruntu (art. 47 § 3 k.c.) oraz że taki „budynek” nie odpowiada definicji budynku z art.1a ust.1 pkt 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, gdyż nie można mu przypisać cechy trwałego związania z gruntem.

2. Zagadnienia postępowania podatkowego i egzekucyjnego

I. W sprawach **I SA/Lu 565/08** i **I SA/Lu 498/08** sąd zwrócił uwagę, że w sytuacji, gdy podatnik składa korektę zeznania w załączeniu do wniosku o stwierdzenie nadpłaty wykazując wysokość zobowiązania w innej kwocie od uprzednio wykazanej, a organ kwestionuje wysokość zobowiązania wynikającego ze skorygowanej deklaracji, to obowiązany jest w pierwszej kolejności wszcząć z urzędu postępowanie podatkowe, określić w formie decyzji prawidłową wysokość zobowiązania podatkowego, a następnie rozstrzygnąć co do istoty wniosek podatnika o stwierdzenie nadpłaty (art. 21 § 3 Ordynacji podatkowej). Zatem nie jest możliwe orzekanie przez organy podatkowe o stwierdzeniu

nadpłaty bez uprzedniego określenia podatnikowi zobowiązania podatkowego w prawidłowej wysokości.

W sprawach **I SA/Lu 448/09** i **I SA/Lu 449/09** przedmiotem rozpoznania sądu było ustalenie czy istnieją podstawy do umorzenia postępowania w sytuacji, gdy po wniosku strony o stwierdzenie nadpłaty zostało przez organ podatkowy wszczęte i nie zakończone postępowanie wymiarowe w przedmiocie tego samego podatku. Sąd podkreślił, że „beprzedmiotowość” postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. W związku z powyższym sąd nie podzielił argumentacji organu, jakoby samo wszczęcie postępowania wymiarowego uzasadniało umorzenie postępowania w sprawie stwierdzenia nadpłaty z powodu jego beprzedmiotowości. W ocenie sądu art. 79 § 1 Ordynacji podatkowej nie stanowi przeszkody do prowadzenia postępowania w sprawie stwierdzenia nadpłaty wszczętego przed rozpoczęciem postępowania podatkowego lub kontroli podatkowej.

W sprawie **I SA/Lu 68/09** sąd przedstawił stanowisko, że jeżeli dany podmiot nie będąc podatnikiem i nie będąc w żadnym stopniu zobowiązanym do uiszczenia należności podatkowych, realizuje zobowiązanie podatkowe za innego podatnika, właściwym trybem o zwrot tych nienależnie uiszczonych należności jest postępowanie w sprawach cywilnych z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

W sprawach: **I SA/Lu 531/08**, **I SA/Lu 532/08** oraz **I SA/Lu 533/08** sąd stwierdził, że zawarte w art. 188 Ordynacji podatkowej sformułowanie „chyba, że okoliczności te stwierdzone są wystarczająco innymi dowodem” odnosi się do sytuacji, gdy żądanie dotyczy tezy dowodowej już stwierdzonej, na korzyść strony. Jeżeli dowód dotyczy tezy odmiennej (tzw. przeciwdowód) powinien być przeprowadzony, gdyż odmienna interpretacja prowadziłaby do pozbawienia strony podstawowego instrumentu, za pomocą którego realizuje ona prawo do czynnego udziału w sprawie; zgłaszania wniosków, dowodów.

Z kolei w sprawie **I SA/Lu 422/09** sąd podkreślił, że wykładnia art. 229 Ordynacji podatkowej dokonywana z perspektywy zasady prawdy obiektywnej i zasady dwuinstancyjności postępowania prowadzi do wniosku, iż granicą postępowania dodatkowego jest ujawnienie konieczności uprzedniego przeprowadzenia postępowania

dowodowego w całości lub z znacznej części (art. 233 § 2 Ordynacji podatkowej) oraz przedmiot rozpoznania organu odwoławczego, którym jest sprawa rozstrzygnięta decyzją organu pierwszej instancji, czyli innymi słowy tożsamość sprawy, a także, że kasacyjne kompetencje organu odwoławczego, determinowane ziszczeniem się przesłanek określonych przepisem art. 233 § 2 w związku z art. 229 Ordynacji podatkowej, mają i tę szczególną właściwość, że w warunkach określonych art. 233 § 2 Ordynacji podatkowej organ odwoławczy jest nie tyle zobowiązany, co uprawniony do wydania decyzji kasacyjnej.

W sprawie **I SA/Lu 470/08** sąd przedstawił stanowisko w kwestii podpisania zaskarżonej decyzji, zgodnie z którym art. 210 § 1 Ordynacji podatkowej nie zawiera wymogu, aby osoba podpisująca decyzję z upoważnienia organu zamieszczała przy podpisie adnotację (informację) o posiadanym upoważnieniu poprzez powołanie się na dokument, którym upoważnienie zostało jej udzielone, lecz wymaga jedynie, aby decyzja zawierała „podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania decyzji”.

Odnosząc też należy stanowisko sądu zaprezentowane w sprawie **I SA/Lu 346/08**, że brak jest podstaw, aby wywodzić, że organ odwoławczy zobowiązany jest do odrębnego utrwalania w formie pisemnej czynności podejmowanych w związku z rozpatrywaniem, analizą i następnie oceną dowodów zebranych przez organ II instancji. Proces orzeczniczy organu odwoławczego, w tym proces myślowy, argumentacyjny i perswazyjny odzwierciedla bowiem treść wydawanej w sprawie decyzji, której integralną część stanowi uzasadnienie faktyczne oraz prawne.

Natomiast w sprawie **I SA/Lu 125/09** sąd przyznał rację skarżącemu, który podnosił, iż decyzja nie może powielać schematów, które pasują do wszystkich rozpoznawanych spraw, niezależnie od występujących w nim stanów faktycznych. Sąd argumentował, że uzasadnienia te, charakteryzują się tego rodzaju stopniem ogólności, że można byłoby je zaadaptować na grunt rozstrzygnięć innych spraw tego rodzaju. W swej treści nie indywidualizują one, ani w aspekcie faktycznym, ani też prawnym, sprawy podatkowej.

Oddalając skargę w sprawie **I SA/Lu 398/08** sąd uznał, że nowe, istotne okoliczności, o jakich mowa w art. 240 § 1 pkt 5 Ordynacji

podatkowej, przedstawiają określony stan faktyczny i prawny, który istniał w chwili wydawania przez organ decyzji ostatecznej, lecz nie był znany organowi z niezależnych od tego organu przyczyn, mający wpływ na status prawny strony, tj. na zakres jej praw i obowiązków, a w konsekwencji na treść merytorycznego rozstrzygnięcia. Ujawnienie nowych okoliczności faktycznych nie oznacza sytuacji, w której takie okoliczności faktyczne są wyprowadzane z odmiennej oceny dowodów znanych organowi wydającemu decyzję pierwotną. Podobne stanowisko zaprezentowane zostało również w uzasadnieniach wyroków wydanych w sprawach: **I SA/Lu 628/08**, **I SA/Lu 739/08**, **I SA/Lu 740/08** oraz **I SA/Lu 748/08** (por. również sprawy **I SA/Lu 722/08** i **I SA/Lu 723/08**).

W sprawie **I SA/Lu 80/09** sąd argumentował, że przepisy nie definiują pojęcia „akta sprawy”. Przyjąć jednak należy, iż pojęcie to łączy się z utrwalonym na piśmie przez organ podatkowy przebiegiem sprawy. W postępowaniu podatkowym obowiązuje zasada pisemności (art. 126 Ordynacji podatkowej), którą należy rozumieć szeroko, tzn. odnosi się ona do wszystkich czynności w toku załatwiania sprawy. Załatwienie sprawy obejmuje cały ciąg czynności od wszczęcia postępowania poprzez postępowanie dowodowe, aż do wydania decyzji. Organ podatkowy obowiązany jest zatem do dokumentacji w formie pisemnej podejmowanych przez siebie i stronę postępowania czynności w celu załatwienia sprawy, tak aby możliwa była ocena kto, kiedy i na jakie okoliczności dany dokument do akt dołączył. Przepis art. 187 § 1 Ordynacji podatkowej wymaga, by organ podatkowy zebrał cały materiał dowodowy sprawy, która zakreśla przedmiot postępowania. Wskazuje to zatem *expressis verbis*, co w szczególności powinny zawierać akta sprawy - powinny one obrazować ciąg czynności procesowych mających na celu zebranie materiału dowodowego oraz ogół dowodów, których zebranie jest konieczne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy. Akta sprawy muszą zawierać oryginały dokumentów, a nie ich kopie.

W sprawach **I SA/Lu 25/09**, **I SA/Lu 27/09** sąd wyraził pogląd, iż gdy w przepisie art. 169 § 1 Ordynacji podatkowej mowa jest o wezwaniu przez organ wnoszącego podanie do usunięcia braków w terminie 7 dni, to chodzi o wezwanie zawierające dokładne określenie, jakie braki zawiera pismo i w jaki sposób powinny one zostać usunięte. Niezachowanie tego wymagania pozbawia organ

możliwości zastosowania sankcji przewidzianej w art. 169 § 1 i 4 Ordynacji podatkowej. Natomiast w sprawie **I SA/Lu 26/09**, sąd wskazał, iż sytuacja, w której strona zastosowała się do błędnego pouczenia zawartego w wezwaniu skierowanym do strony w trybie art. 169 § 1 w związku z art. 14h Ordynacji podatkowej, to sytuacja, w której wykluczona jest legalność zastosowania rygoru z art. 169 § 1 Ordynacji podatkowej.

W sprawie **I SA/Lu 520/08** sąd stwierdził nieważność zaskarżonego postanowienia i poprzedzającego go postanowienia pierwszej instancji z uwagi na zaistnienie przesłanki określonej w art. 247 § 1 Ordynacji podatkowej. Stosownie do art. 269 Ordynacji podatkowej organ podatkowy ustala, w drodze postanowienia, wysokość kosztów postępowania, które obowiązana jest ponieść strona, oraz termin i sposób ich uiszczenia. Analiza zawartej w tym przepisie normy prawnej prowadzi do wniosku, że rozstrzygnięcie powinno zawierać obligatoryjnie, poza warunkami formalnymi określonymi w art. 217 § 1 Ordynacji podatkowej, trzy elementy - wysokość kosztów postępowania, termin ich uiszczenia oraz sposób ich uiszczenia. Z uwagi na brak przepisów prawa określających termin i sposób uiszczania takich kosztów, dopiero władcze rozstrzygnięcie we wskazanym zakresie w postanowieniu pozwala na ustalenie daty wymagalności i sposobu zapłaty. Niezamieszczenie takiego rozstrzygnięcia w postanowieniu wydanym na podstawie art. 269 Ordynacji podatkowej czyni postanowienie niewykonalnym.

II. W wyroku w sprawie **I SA/Lu 724/08**, ze skargi wierzyciela - ZUS na postanowienie Dyrektora Izby Skarbowej w przedmiocie przekazania tytułów wykonawczych do właściwego organu egzekucyjnego, sąd wyraził pogląd, iż wykładnia art. 19 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966r o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. Nr 229 z 2005r., poz. 1954 ze zm.) prowadzi do wniosku, iż naczelnik urzędu skarbowego jest zawsze organem egzekucyjnym uprawnionym do stosowania wszystkich środków egzekucyjnych. Jest to niejako kompetencja uniwersalna, co oznacza, że jest on właściwy także i w tych sprawach, w których właściwy jest – na podstawie art. 19 § 2 ww. ustawy - dyrektor zakładu ubezpieczeń społecznych. Takie też stanowisko sąd przedstawił w wyroku w sprawie **I SA/Lu 679/08**.

3. Zagadnienia (materialnoprawne i procesowe) wynikające z orzecznictwa w sprawach dotyczących subwencji unijnych i funduszy strukturalnych

I. W sprawie **I SA/Lu 447/08** sąd stanął na stanowisku, że pojęcie posiadacza gospodarstwa rolnego w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 2003r. o płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych i oddzielnej płatności z tytułu cukru (Dz. U. z 2004r., Nr 6 poz. 40 ze zm.) zbieżne jest z pojęciem posiadacza, w tym posiadacza zależnego, zawartym w przepisach k.c. Posiadaczem jest zatem ten, kto włada gospodarstwem rolnym w swoim imieniu, na swoją rzecz i na własny rachunek lub na rachunek którego i w imieniu którego gospodarstwo jest prowadzone oraz kto ponosi ryzyko ekonomiczne gospodarstwa.

Do definicji posiadania gospodarstwa rolnego sąd odniósł się też w wyroku **I SA/Lu 550/08** stwierdzając, że w odniesieniu do definicji „posiadania gospodarstwa rolnego” należy posiłkować się definicją ustawową „posiadania” zawartą w art. 336 k.c. Zgodnie z tym przepisem posiadaczem rzeczy jest zarówno ten, kto nią faktycznie włada jak właściciel (posiadacz samoistny), jak i ten, kto nią faktycznie włada jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny). Wskazanie w ustawie na „posiadanie” przez rolnika gospodarstwa rolnego, a nie dysponowanie do niego prawem własności, wynika z tego, że idea płatności dotyczy pomocy finansowej udzielanej tylko tym podmiotom, które są faktycznymi użytkownikami gruntów rolnych.

Rozstrzygając w przedmiocie płatności do gruntów rolnych i płatności cukrowej na 2007r. w sprawie **I SA/Lu 560/08** sąd stanął na stanowisku, że w świetle art. 18 ust. 3 ustawy z dnia 26 stycznia 2007r. o płatnościach do gruntów rolnych i płatności cukrowej (Dz. U. Nr 35, poz. 217 ze zm.), dla pominięcia skutków (niezatwierdzenia) poprawek na podstawie tego przepisu istotną jest okoliczność, czy w odniesieniu do konkretnych działek stwierdzono nieprawidłowości. W tym samym uzasadnieniu Sąd stwierdził też, że treść wezwania do wyjaśnienia nieprawidłowości winna uwzględniać cel, jakemu ono służy (wyjaśnienie określonych wątpliwości co do prawidłowości wniosku) oraz osobę, do której jest

kierowane (rolnik), dlatego w sposób dostatecznie jasny i jednoznaczny winny w nim być opisane stwierdzone przez organ nieprawidłowości.

W sprawach: **I SA/Lu 438/09**, **I SA/Lu 443/09** i **I SA/Lu 466/09** sąd wyraził pogląd, że w sytuacji, gdy producent rolny we wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich na 2008r. zadeklarował daną działkę wyłącznie do płatności UPO, organ winien umożliwić mu poprawienie wniosku, przy czym nie mają tu zastosowania ograniczenia wynikające z art. 15 ust. 1 i 2 oraz art. 21 ust. 1 i 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 796/2004 z dnia 21 kwietnia 2004r. ustanawiającego szczegółowe zasady wdrażania wzajemnej kontroli przewidziane w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1782/2003. Do analogicznych konkluzji, chociaż z nieco innym uzasadnieniem, doszedł sąd orzekający w sprawach: **I SA/Lu 297/09**, **I SA/Lu 355/09** i **I SA/Lu 367/09**.

Również w sprawie **I SA/Lu 280/09** sąd uchylił decyzje obu instancji. Wskazał, iż w świetle § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju wsi z 14 marca 2008r. w sprawie rodzajów roślin objętych płatnością uzupełniającą oraz szczegółowych warunków i trybu przyznawania tej płatności (Dz. U. Nr 44, poz. 265) brak jest podstaw, aby uzależniać skuteczność wniosku o przyznanie płatności zwierzęcej i tym samym uprawnienie do jej przyznania od nabycia na własność gruntów niestanowiących własności zbywcy. Byłby to bowiem warunek niemożliwy do spełnienia, z uwagi na okoliczność, że w skład gospodarstwa rolnego mogą wchodzić grunty rolne niestanowiące własności producenta rolnego, ale przez niego uprawiane, na przykład na podstawie umowy dzierżawy.

W sprawie **I SA/Lu 349/09** sąd wyraził pogląd, że chociaż od organu administracji publicznej praworządnego państwa można oczekiwać jednoznacznego oznaczania tytułu wypłaty należności na rzecz obywatela, to jednak w interesie tegoż obywatela leży ustalenie, jaki jest tytuł otrzymanej płatności, szczególnie gdy – jak w rozpoznawanej sprawie – jej uzyskanie może mieć wpływ na jego prawa lub obowiązki. Jeżeli skarżąca miała wątpliwości co do tytułu wypłaty konkretnej należności winna była niezwłocznie wyjaśnić je w ARiMR (np. telefonicznie). Nie został zatem podzielony jej argument, że skoro w potwierdzeniu przelewu płatności w trzecim roku realizacji planu nie zostało wskazane, że dana należność

wypłacona jest właśnie tytułem tej płatności ani w inny jednoznaczny sposób nie zidentyfikowano tytułu płatności, to nie można jej zarzucić, że nie spełniła warunku opisanego w § 8 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2004r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie gospodarstw niskotowarowych objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 286, poz. 2870 ze zm.), tj. niezłożenie wymaganego oświadczenia w terminie 7 dni od upływu 6 miesięcznego terminu z § 8 ust.1 pkt 1 rozporządzenia. Tym bardziej, że pomimo zastosowanego przez ARiMR sposobu opisanie płatności przy pomocy cyfrowo-literowego kodu, dołożenie niewielkiego jedynie wysiłku pozwoliło samej skarżącej na właściwe zidentyfikowanie płatności.

W powyższej sprawie, podobnie jak w sprawach: **I SA/Lu 218/09**, **I SA/Lu 346/09** i **I SA/Lu 375/09** sąd zaakceptował stanowisko organów administracji publicznej, iż niezłożenie oświadczenia, o którym mowa w § 8 ust. 1 pkt 2 powołanego rozporządzenia, w terminie wskazanym w § 8 ust. 2 tego rozporządzenia uzasadnia wydanie decyzji o wstrzymaniu płatności za 4 i 5 rok także w sytuacji, gdy oświadczenie złożone zostało po terminie, lecz przez wydaniem decyzji. Natomiast w sprawach: **I SA/Lu 383/09**, **I SA/Lu 390/09** i **I SA/Lu 477/09** sąd wyraził pogląd, że w takiej sytuacji nie ma podstaw do wstrzymania przedmiotowych płatności, gdyż § 9 ust. 1 rozporządzenia nie odsyła do warunków wskazanych § 8 ust. 2, a jedynie do warunków określonych w § 8 ust.1.

II. W roku 2009 pojawiła się nowa kategoria spraw – ze skarg na oceny projektów zgłaszanych do konkursów w ramach regionalnych programów operacyjnych. W sprawie **I SA/Lu 649/09** sąd uznał, że ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo, tj. art. 30b ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 84 z 2009r., poz. 712), gdyż z akt postępowania wynikało, że podpis osoby, która zatwierdziła ocenę wniosku i podpisała pismo informujące stronę o tej ocenie, znajduje się także pod rozstrzygnięciem protestu. Podobnie oceniona została sytuacja zaistniała w stanie sprawy **I SA/Lu 656/09**, gdzie osoba, której podpisem opatrzone było rozstrzygnięcie protestu, na etapie oceny wniosku podpisała wezwanie strony do uzupełnienia

i poprawy wniosku. Natomiast w stanie sprawy **I SA/Lu 664/09**, w której również skarga została uwzględniona, osoba, która podpisała rozstrzygnięcie protestu, zarówno wzywała wcześniej stronę do uzupełnienia i poprawy wniosku, jak i zatwierdziła ocenę wniosku.

III. W zakresie problematyki wynikającej z postępowania administracyjnego, w sprawie **I SA/Lu 497/09** w przedmiocie wznowienia postępowania w sprawie płatności z tytułu wspierania działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania na rok 2004, sąd przypomniał, iż pojęcie „wydania decyzji administracyjnej” swoim zakresem znaczeniowym obejmuje również moment jej doręczenia (ogłoszenia) adresatowi. Akt sporządzony, a niedoręczony (nienotyfikowany) adresatowi, nie wiąże organu, który go sporządził, ani tym bardziej nie ustala konsekwencji prawnych faktów wobec strony, do której jest adresowany. Do analogicznej konkluzji prawnej doszedł sąd także w wyrokach w sprawach **I SA/Lu 321/09** i **I SA/Lu 399/09**.

W sprawie **I SA/Lu 362/09** zapadł wyrok uchylający zaskarżoną decyzję w przedmiocie płatności dla gospodarstwa niskotowarowego. W uzasadnieniu sąd przypomniał, że zasada dwuinstancyjności postępowania winna znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu decyzji, które w przypadku decyzji wydawanych na skutek odwołania jest jej obligatoryjnym elementem (art. 107 § 4 k.p.a.). Organ musi zająć stanowisko wobec całego materiału procesowego oraz uzasadnić jasno i precyzyjnie stanowisko zajęte w sprawie. Nie można uznać, że odzwierciedleniem przeprowadzonego po raz drugi rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy przez organ odwoławczy jest zawarcie w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji stwierdzenia, że „ocena organu odwoławczego jest, co do istoty sprawy taka sama, jak rozstrzygnięcie organu I instancji, tzn. że w przedmiotowej sprawie wydanie decyzji o wstrzymaniu płatności dla gospodarstwa niskotowarowego w 4 i 5 roku jest uzasadnione w świetle ustalonych okoliczności faktycznych i prawnych”, bowiem w żadnym stopniu nie wyjaśnia ono przesłanek faktycznych i prawnych, jakimi kierował się organ wydając rozstrzygnięcie o takiej, a nie innej treści i dlaczego podnoszone przez stronę okoliczności nie zasługują na uwzględnienie.

Uchylając zaskarżone postanowienie w sprawie **I SA/Lu 586/08** sąd wskazał, że skoro z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 7 marca 2007r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków

Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427) wynika, że pomoc w ramach działań, o których mowa między innymi w art. 5 ust. 1 pkt 12, to jest na wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej, to sprawę, której przedmiotem jest przyznanie pomocy finansowej z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania organ zobowiązany jest rozstrzygnąć w formie decyzji administracyjnej, stosownie do art. 104 lub art. 105 k.p.a. w związku z art. 21 ust. 1 powołanej ustawy. Pomimo więc, iż pismo Kierownika Biura Powiatowego ARiMR nie zawierało wszystkich elementów decyzji wymaganych art. 107 § 1-3 k.p.a., to zawierało stanowisko organu, stanowiące rozstrzygnięcie wniosku skarżącej. Wobec tego ocena formalnej poprawności i zasadności tego rozstrzygnięcia powinna być dokonana w postępowaniu odwoławczym.

Uchylona została także decyzja zaskarżona w sprawie **I SA/Lu 600/08**. Sąd przypomniał tu, że kwalifikacja procesowa pisma strony oparta być musi przede wszystkim na jego treści, z której wynika, co zamierza ona osiągnąć w wyniku złożenia tego pisma. Pismo strony postępowania złożone w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji, z którego treści wynika, że przedmiotem sporu jest kwestia objętej wnioskiem płatności cukrowej, stanowiło faktycznie wniosek o uzupełnienie decyzji co do rozstrzygnięcia tej kwestii, zgodnie z art. 111 § 1 k.p.a. Sąd wskazał też, że organ odwoławczy, zgodnie z art. 138 k.p.a, związany jest zakresem rozstrzygnięcia sprawy zawartym w decyzji organu I instancji, stąd akceptacja rozstrzygnięcia, którego organ ten nie podjął, stanowi istotne naruszenie art. 138 § 1 pkt 1 k.p.a, bowiem faktycznie uniemożliwia rozpoznanie wniosku o przyznanie płatności cukrowej na 2007r. Brak rozstrzygnięcia wniosku w zakresie płatności cukrowej wykluczał kontrolę instancyjną oraz sądową prawidłowości rozstrzygnięcia, którego decyzja organu I instancji nie zawiera.

W sprawie **I SA/Lu 149/09** sąd wskazał, iż w świetle art. 32 k.p.a. w związku z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 2007r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. Nr 35, poz. 217 ze zm.) strona w postępowaniu o przyznanie JPO

i UPO może działać przez pełnomocnika, jednakże udzielenie takiego pełnomocnictwa nie czyni z pełnomocnika strony postępowania i nie powoduje, że pełnomocnik ma interes prawny w danej sprawie. Skierowanie przez organ I instancji decyzji do osoby innej niż strona stanowi wadę będącą podstawą do stwierdzenia nieważności tej decyzji stosownie do art. 156 § 1 pkt 4 k.p.a., zaś utrzymanie takiej decyzji w mocy przez organ odwoławczy narusza przepisy postępowania (art. 138 § 1 pkt 1 k.p.a. oraz art. 28 i art. 107 § 2 k.p.a. w związku z art. 18 ustawy o płatnościach) w stopniu mającym istotny wpływ na wynik sprawy. Podobny pogląd sąd wyraził w sprawach: **I SA/Lu 580/08**, **I SA/Lu 633/08** i **I SA/Lu 405/08** dodając, iż oznaczenie strony jest ważnym elementem decyzji, kreuje bowiem podmiot jej praw i obowiązków.

Uchylając decyzje organów obu instancji w sprawie **I SA/Lu 552/08**, w przedmiocie wznowienia postępowania w sprawie płatności do gruntów rolnych na 2004 rok, sąd nakazał organom administracji publicznej przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego w sposób uwzględniający realizację zasad określonych w art. 7, art. 75, art. 77 i art. 80 k.p.a. Stwierdził, że skuteczność wypowiedzenia (odwołania) pełnomocnictwa przez mocodawcę w stosunku do organu administracji publicznej nie jest warunkowana zawiadomieniem o treści tego aktu woli pochodzącym od mocodawcy. Może ono pochodzić również od pełnomocnika, któremu pełnomocnictwo zostało wypowiedziane. Odnośnie formy uzewnętrznienia treści oświadczenia woli o wypowiedzeniu pełnomocnictwa w postępowaniu administracyjnym za prawidłową, tym samym dopuszczalną, uznać należy formę właściwą do jego udzielenia, tj. zarówno formę pisemną, jak i ustną poprzez zgłoszenia faktu wypowiedzenia pełnomocnictwa do protokołu (art. 33 § 2 k.p.a.).

II. Działalność orzecznicza Wydziału II Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie

1. Sprawy z zakresu gospodarki nieruchomościami

Kolejny już rok najliczniejszą grupę spraw z zakresu gospodarki nieruchomościami stanowiły sprawy których przedmiotem jest żądanie zwrotu wywłaszczonych nieruchomości. Na doniosłość tych spraw nie wskazuje jednakże ich liczebność lecz wciąż występujące - mimo znacznego dorobku orzeczniczego - rozbieżności w zakresie wykładni przepisów regulujących omawianą materię. W szczególności na uwagę zasługują orzeczenia w sprawach, w których nastąpiło nabycie nieruchomości - z przeznaczeniem ich na realizację celu publicznego - na podstawie umowy cywilnoprawnej kupna – sprzedaży.

I tak w sprawie **II SA/Lu 455/09** sąd dokonując wykładni art. 216 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.) stanął na stanowisku, iż umowa sprzedaży jako cywilnoprawna forma nabycia nieruchomości przez Skarb Państwa „na zasadach ogólnych” mieści się w pojęciu „nabycia” nieruchomości w rozumieniu przywołanego przepisu. Oznacza to, iż do rozstrzygnięcia czy dana nieruchomość została nabyta na podstawie ustawy z dnia 29 kwietnia 1985r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości, co jest przesłanką dopuszczającą przeprowadzenie procedury w zakresie badania przesłanek warunkujących zwrot nieruchomości koniecznym jest ustalenie, czy nieruchomość ta była przedmiotem procedury wywłaszczeniowej. W tym celu należy dokonać ustaleń zaistniałych okoliczności poprzedzających zawarcie umowy jak również dokonać szczegółowej analizy treści umowy sprzedaży nieruchomości. W ocenie sądu takie okoliczności jak złożenie byłemu właścicielowi oferty dobrowolnego odstąpienia nieruchomości, położonej dodatkowo na terenie przeznaczonym w planie zagospodarowania przestrzennego na realizację celu publicznego z zaznaczeniem, iż brak zgody na dobrowolne zbycie nieruchomości oznaczać będzie konieczność jej wywłaszczenia w trybie postępowania administracyjnego stanowią, iż byli właściciele nie zbyli nieruchomości dobrowolnie. W takiej bowiem sytuacji

autonomia woli stron była ograniczona a nawet wyeliminowana perspektywą wywłaszczenia należącej do nich nieruchomości, a nadto strona sprzedająca pozbawiona była możliwości wyboru kontrahenta.

Natomiast w sprawie **II SA/Lu 130/09** sąd uznał, iż zbycie nieruchomości na rzecz skarbu Państwa na podstawie umowy sprzedaży zawartej w okresie obowiązywania ustawy z dnia 29 kwietnia 1985r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości, nie stanowi wywłaszczenia, nawet jeśli następowało w związku z planowaną na przedmiotowym terenie realizacją celu publicznego. Skoro tak to zawarta umowa sprzedaży nie stanowiła wywłaszczenia, co oznacza brak możliwości zwrotu takiej nieruchomości w trybie art. 136 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Zdaniem sądu oceny tej nie zmienia fakt umieszczenia w treści umowy zapisu odnośnie wydanej decyzji zatwierdzającej plan realizacyjny celu publicznego oraz okoliczność przeprowadzenia z byłym właścicielem - przed zawarciem umowy - rokowań, na temat zbycia nieruchomości. Jak bowiem sąd zaznaczył ustawa z dnia 29 kwietnia 1985r. nie przewidywała możliwości wywłaszczenia nieruchomości niezbędnej dla realizacji celu publicznego w formie umowy. Ustawa ta uzależniała jedynie wszczęcie postępowania wywłaszczeniowego od rokowań podjętych z właścicielem nieruchomości w celu umownego przeniesienia własności na rzecz Skarbu Państwa, nie przesądzając jednak, że negatywny wynik rokowań spowoduje konieczność wywłaszczenia.

Z kolei w sprawach w których fakt dokonania wywłaszczenia nieruchomości nie był sporny sąd wskazywał na konieczność szczegółowego ustalania celu wywłaszczenia oraz uwzględniania ustawowej definicji „zbędności nieruchomości” zawartej w art. 137 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

W sprawie **II SA/Lu 743/08** dotyczącej zwrotu nieruchomości wywłaszczonej w celu „budowy dworca” sąd wyjaśnił, iż przy tak określonym celu wywłaszczenia nie można mówić, iż wywłaszczenie nastąpiło w celu wykonania jedynie samego budynku dworca. W ocenie sądu poprzez pojęcie dworzec należy rozumieć nie tylko sam budynek dworca lecz również całą niezbędną infrastrukturę służącą do obsługi ruchu pasażerskiego w skład której wchodzi takie urządzenia jak plac manewrowy dla pojazdów, miejsca postojowe dla

pojazdów kończących kurs, ciągi komunikacyjne zapewniające dotarcie podróżnych do dworca, jak również miejsca przeznaczone do wsiadania i wysiadania pasażerów z pojazdów oraz oczekiwania na przyjazd środka transportu. Ponadto sąd zaznaczył, iż cel wywłaszczenia w sytuacji gdy nieruchomość została zbyta na podstawie umowy zawartej w myśl art. 6 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości należy ustalać w oparciu o treść umowy zbycia nieruchomości, a nie decyzji lokalizacyjnej, której treść nie może być w tym kontekście miarodajna, gdyż nie stanowiła ona decyzji wywłaszczeniowej, w której określono cel wywłaszczenia. Cel ten powinna wskazywać umowa sprzedaży i z niej należy czerpać informacje na ten temat.

Natomiast w sprawie **II SA/Lu 207/09** sąd uchylając decyzję odmawiającą zwrotu wywłaszczonej nieruchomości zaznaczył, iż podstawowym zadaniem organu w postępowaniu w przedmiocie zwrotu wywłaszczonej nieruchomości jest ustalenie w jakim czasie wywłaszczona działka została zagospodarowana i czy faktycznie jest ona niezbędna do prawidłowego funkcjonowania zrealizowanego w jej sąsiedztwie celu publicznego. Zdaniem sądu odmowa zwrotu wywłaszczonej nieruchomości uzasadniona musi być bądź to dowiedzionym brakiem wskazanych w art. 137 ust. 1 pkt 1 i 2 przesłanek pozytywnych bądź też wystąpieniem przesłanki negatywnej zawartej w art. 229 u.g.n. Sąd przypomniał powołując się na utrwalone orzecznictwo i dorobek piśmienniczy, iż wywłaszczona nieruchomość może zostać zwrócona poprzedniemu właścicielowi lub jego spadkobiercom, jeżeli wprawdzie została wykorzystana na cel określony w decyzji o wywłaszczeniu, jednakże prace związane z realizacją tego celu zostały rozpoczęte po upływie 7 lat i zakończone po upływie 10 lat od dnia, w którym decyzja o wywłaszczeniu stała się ostateczna. Same ustalenia dotyczące tylko aktualnego stanu nieruchomości, a nie faktów podjęcia w ciągu 7 lat od wywłaszczenia prac związanych z realizacją celu wywłaszczenia i zrealizowania w okresie 10 lat od wywłaszczenia tego celu, nie uprawnia do wydania decyzji o odmowie zwrotu wywłaszczonej nieruchomości.

Z kolei spośród spraw z zakresu podziału nieruchomości na uwagę zasługuje orzeczenie w sprawie **II SA/Lu 180/09**, gdzie sąd przyjął, iż w sytuacji dokonywania podziału nieruchomości z jednoczesnym wydzieleniem działek z przeznaczeniem pod drogi

publiczne nie jest koniecznym by działki te wydzielone pod drogi zostały w planie miejscowym nazwane drogami gminnymi (powiatowymi, wojewódzkimi). Wystarczającym jest również określenie charakteru drogi jako lokalnej. Dostatecznym warunkiem przejęcia wydzielonych pod drogi działek jest samo ujęcie ich w planie miejscowym. Chodzi bowiem o samo przeznaczenie terenu pod drogi publiczne, a nie posiadanie przez ten teren statusu drogi publicznej. Sąd wyjaśnił, iż zaliczenie nowego odcinka drogi do odpowiedniej kategorii drogi następuje dopiero po jego wybudowaniu z chwilą włączenia go do eksploatacji. Regulacja ta nie stoi jednak na przeszkodzie wcześniejszemu uwzględnieniu projektowanego przebiegu drogi w planie zagospodarowania przestrzennego. Nie można kategorii drogi publicznej nadać w samym planie miejscowym, skoro droga może być prawnie uznana za drogę publiczną dopiero po zaliczeniu jej do jednej z ustawowych kategorii na podstawie odrębnego aktu administracyjnego (rozporządzenia właściwego ministra lub uchwały właściwego organu). Dodatkowo sąd wskazał, iż przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami nie uzależniają możliwości wydzielenia działek i przejęcia ich własności od wcześniejszego uzgodnienia i wypłacenia odszkodowania właścicielom tych działek. Jak zaznaczył sąd ustawowy obowiązek wypłaty odszkodowania powstaje dopiero z chwilą, kiedy decyzja o zatwierdzeniu podziału stanie się ostateczna. Obowiązek ten może być realizowany w drodze cywilnoprawnej poprzez uzgodnienie wysokości odszkodowania między właścicielem a organem, albo - gdy do takiego uzgodnienia nie dojdzie - w drodze administracyjnej przez wydanie decyzji o ustaleniu wysokości odszkodowania na zasadach i w trybie określonym w przepisach o odszkodowaniach za wywłaszczone nieruchomości.

Natomiast w sprawie **II SA/Lu 368/09** także dotyczącej podziału nieruchomości w celu wydzielenia terenu pod budowę dróg publicznych klasy dojazdowej sąd stanął na stanowisku, iż z uwagi na fakt, że ustawa z dnia 10 kwietnia 2003r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych jest ustawą szczególną w stosunku do ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami, to w przypadku dokonywania podziałów nieruchomości w celu wydzielenia terenów pod inwestycje drogowe należy stosować przepisy ustawy szczególnej. Jak wskazał

sąd przywołana ustawa szczególna samodzielnie reguluje zasady i warunki przygotowywania inwestycji w zakresie dróg publicznych, w tym m.in. lokalizację, nabywanie nieruchomości i ich podział oraz określa organy właściwe do orzekania w tych sprawach. To decyzją o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej zatwierdza się podział nieruchomości, a do wydania omawianej decyzji w części dotyczącej zatwierdzenia podziałów nieruchomości nie stosuje się procedury podziałowej wynikającej z ustawy o gospodarce nieruchomościami. Zachodzi zatem konieczność stosowania ustawy specjalnej, bo dzięki temu realizowane będzie zamierzenie ustawodawcy tj. uproszczenie i przyspieszenie procedur uzyskiwania decyzji administracyjnych poprzedzających rozpoczęcie budowy drogi publicznej.

Z kolei w sprawie **II SA/Lu 417/09** dotyczącej ustalenia odszkodowania za nieruchomość przejętą na podstawie decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi (wydanej na podstawie przepisów omawianej w poprzednim akapicie specustawy) sąd zaznaczył, iż przepisy tej ustawy stanowią, iż odszkodowanie za nieruchomość przechodzącą na własność Skarbu Państwa lub właściwej jednostki samorządu terytorialnego, przysługuje dotychczasowym właścicielom nieruchomości, a jego wysokość ustala się według stanu nieruchomości w dniu wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej przez organ I instancji oraz według jej wartości z dnia, w którym następuje ustalenie wysokości odszkodowania. Przy czym, co podkreślił sąd nie chodzi o stan prawny nieruchomości ale jedynie jej stan faktyczny, w oparciu o jaki ustala się odszkodowanie. Przepisy ustawy nie uzależniają ustalenia i wypłaty odszkodowania od rozstrzygnięcia jakichkolwiek kwestii dotyczących stanu prawnego nieruchomości, w tym udziałów we współwłasności nieruchomości. Z tych względów w ocenie sądu niedopuszczalne jest zawieszenie postępowania administracyjnego w sprawie ustalenia odszkodowania w sytuacji zawiśnięcia przed sądem powszechnym sprawy o usunięcie niezgodności pomiędzy stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej, a rzeczywistym stanem prawnym. Zatem nawet w sytuacji, gdy powstał spór co do tego, kto i w jakim zakresie jest uprawniony do odbioru odszkodowania, wymagający rozstrzygnięcia w procesie sądowym organ obowiązany jest w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej stała się ostateczna,

wydać decyzję ustalającą wysokość należnego odszkodowania, ewentualnie wpłacając ustaloną kwotę do depozytu sądowego, jeżeli osoba uprawniona odmawia jego przyjęcia albo wypłata odszkodowania natrafia na trudne do przewyciężenia przeszkody lub odszkodowanie za wywłaszczenie dotyczy nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym.

W sprawie **II SA/Lu 46/09** dotyczącej waloryzacji niewypłaconego odszkodowania za wywłączoną nieruchomość sąd wyraził pogląd, iż sprawa o waloryzację odszkodowania za wywłączoną nieruchomość jest sprawą administracyjną i jako taka podlega załatwieniu w trybie decyzji administracyjnej. Sąd powołując się na treść art. 132 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami zgodnie z którym wysokość odszkodowania podlega waloryzacji na dzień jego zapłaty, a waloryzacji dokonuje organ zobowiązany do zapłaty odszkodowania wyjaśnił, że skoro ustalenie odszkodowania następuje w formie decyzji administracyjnej, to waloryzacja będąca uaktualnieniem wysokości odszkodowania również wymaga zachowania formy decyzji administracyjnej. W konsekwencji, zarówno cywilnoprawny charakter roszczenia o wypłatę zwaloryzowanego odszkodowania za wywłączoną nieruchomość, jak i ustawowe wskazanie podmiotów kompetentnych do dokonania waloryzacji nie zmienia administracyjnego trybu postępowania w takiej sprawie.

Rozstrzygnięciem interesującego zagadnienia zajmował się również sąd w sprawie **II SA/Lu 695/08** dotyczącej ustalenia opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości powstałej na skutek uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W sprawie tej sąd uchylając decyzje organów obu instancji ustalające opłatę z tytułu wzrostu wartości zbytej nieruchomości stwierdził, iż wykładnia przepisów art. 36 ust. 4 w zw. z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym prowadzi do wniosku, iż przepisy te nie mają zastosowania do zbycia nieruchomości na podstawie umowy darowizny. Sąd uzasadniając zajęte stanowisko podniósł, że nie można rozumieć znaczenia pojęcia "zbywa" w oderwaniu od charakteru i celu wprowadzenia instytucji opłaty planistycznej. Właściwy organ ustala i pobiera od właściciela lub użytkownika wieczystego opłatę planistyczną tylko w razie wzrostu wartości

zbywanej nieruchomości. Logiczny jest więc wniosek, że ustawodawca wiąże skutek, o którym mowa w omawianym przepisie z przysporzeniem, powiększeniem majątku, uzyskaniem dodatkowych korzyści w razie zwiększenia się wartości nieruchomości. Natomiast w razie przeniesienia własności nieruchomości objętej planem, dokonanego na podstawie umowy o charakterze nieodpłatnym, do skutku, o którym mowa nie dochodzi. Zbywający nie uzyskuje jakiegokolwiek przysporzenia majątkowego, tym bardziej nie zyskuje on w stosunku do sytuacji sprzed daty uchwalenia bądź zmiany planu miejscowego. Skoro zaś wyzbyciu się prawa w tej formie nie towarzyszy jednocześnie przysporzenie majątku, to brak jest argumentów mogących przemawiać za tym, by wolą ustawodawcy było obciążenie zbywcy nieruchomości opłatą na rzecz gminy.

Natomiast w sprawie **II SA/Lu 2/09** dotyczącej udzielenia przez organ podmiotowi zajmującemu się przesyłem gazu zezwolenia na ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości należącej do osoby prywatnej wynikające z konieczności przeprowadzenia gazociągu, sąd wskazał, iż ograniczenie w drodze decyzji sposobu korzystania z nieruchomości przez udzielenie zezwolenia na zakładanie i przeprowadzenie na nieruchomości ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej dopuszczalne jest wyłącznie w sytuacji gdy negocjacje między inwestorem a właścicielem nie doprowadziły do porozumienia i nie wyraża on na to zgody. Zadaniem sądu przeprowadzenie rokowań stanowi więc formalną przesłankę wszczęcia postępowania o uzyskanie zezwolenia na zajęcie nieruchomości. Co więcej rokowania stanowią optymalną procedurę decyzyjną kształtowania treści stosunków zobowiązaniowo-uprawnieniowych w sytuacji społecznego współdziałania ze sobą podmiotów uczestniczących w negocjacjach. Z tych względów zdaniem sądu przerwanie rokowań w trakcie uzgadniania wysokości odszkodowania, gdy z notatek dokumentujących przebieg rokowań oraz sekwencji występowania w czasie udokumentowanych w nich stanowisk strony skarżącej i inwestora wynikało, że istniała realna możliwość uzgodnienia wysokości odszkodowania, wypacza rolę rokowań i powoduje, że wydana decyzja jest przedwczesna. Nadto sąd podkreślił, że skoro "zgoda" właściciela nieruchomości ma

obejmować - pod względem treści - wszystkie warunki związane z udostępnieniem nieruchomości, to decyzja ograniczająca na rzecz inwestora sposób korzystania z nieruchomości, która ma zastąpić zgodę, powinna zawierać takie same elementy.

Z kolei w sprawie **II SA/Lu 398/09** dotyczącej stwierdzenia nieważności decyzji orzekającej o przejęciu na własność Państwa gospodarstwa rolnego na podstawie przepisów dekretu z dnia 27 lipca 1949r. o przejęciu na własność Państwa gruntów niepozostających w faktycznym władaniu właścicieli ziemskich, położonych w niektórych powiatach województwa białostockiego, lubelskiego, rzeszowskiego i krakowskiego (Dz. U. Nr 46, poz. 339), sąd stanął na stanowisku, iż orzeczenie o przejęciu gospodarstwa rolnego powinno zawierać dokładny opis przejmowanej nieruchomości umożliwiający jej identyfikację, albowiem brak prawidłowego określenia przedmiotu przejęcia nieruchomości ziemskiej mogło prowadzić do niemożności uzyskania przez osobę, której odjęto tytuł własności, ekwiwalentu w postaci zarachowania wartości przejętych gruntów na poczet ceny nabycia innych gruntów rolnych, zgodnie z art. 5 dekretu. Brak dokładnych danych dotyczących przejmowanej nieruchomości stanowi rażące naruszenie art. 75 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 22 marca 1928r. o postępowaniu administracyjnym, art. 1 i 3 dekretu z 27 lipca 1949r. oraz § 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 16 września 1950r. w sprawie sposobu określania przejmowanych na własność Państwa nieruchomości ziemskich w razie, gdy ich granice zostały zatarte, oraz trybu postępowania w przypadku, gdy właściciel nieruchomości jest nieznany (Dz. U. Nr 45, poz. 416).

2. Sprawy z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego

W sprawach z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego na uwagę zasługują następujące kwestie, będące przedmiotem rozważań sądu.

W sprawie **II SA/Lu 352/09**, w której istotę sporu stanowiło wyznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego

obszaru korytarza ekologicznego o randze lokalnej, dla którego wprowadzono m. in. nakaz zachowania istniejącego użytkowania terenu, sąd zajął się problematyką ochrony walorów krajobrazowych w planie miejscowym.

Powołując się na treść art. 32 oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001r., Nr 99 poz. 1079 ze zm.), obowiązującej w dacie podjęcia zaskarżonej uchwały, sąd podkreślił, iż wprowadzenie obszaru chronionego krajobrazu wymaga szczególnej formy prawnej (rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy), co czyni niedopuszczalnym ustanawianie tej formy ochrony przyrody bezpośrednio w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Jednakże, zdaniem sądu, oznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego określonego obszaru mianem korytarza ekologicznego o randze lokalnej nie oznacza, iż obszar ten stanowi obszar chronionego krajobrazu, czyli jedną z form ochrony przyrody, której wprowadzenie wymaga szczególnej formy prawnej. Jak bowiem wynika z definicji obszaru chronionego krajobrazu zawartej w art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody, jest nim między innymi teren chroniony ze względu na istniejące albo odtwarzane korytarze ekologiczne. W ocenie sądu, pełnienie przez dany obszar funkcji korytarza ekologicznego o określonej randze jest jedynie przesłanką uzasadniającą utworzenie obszaru chronionego krajobrazu. Zatem wyznaczenie w planie miejscowym strefy przyrodniczej określonej mianem korytarza ekologicznego o randze lokalnej jest dopuszczalne i nie wymaga procedury przynależnej wyłącznie kwestii wyznaczania obszaru chronionego krajobrazu jako jednej z form ochrony przyrody.

Z kolei w sprawie **II SA/Lu 274/09** sąd wyraził pogląd, iż skoro art. 14 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz.717 ze zm.), zgodnie z którym warunkiem podjęcia uchwały o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest między innymi dokonanie przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta analiz dotyczących zasadności przystąpienia do sporządzenia planu, nie określa formy, w jakiej analizy mają być dokonane, przyjąć należy, iż nie muszą mieć one charakteru

odrębnego dokumentu, mogą być np. złożone ustnie do protokołu na sesji rady, ale zawsze w sposób umożliwiający zapoznanie się z ich wynikami.

Natomiast zgodnie ze stanowiskiem sądu wyrażonym w sprawie **II SA/Lu 823/09**, wymóg podjęcia przez radę gminy uchwały o zgodności projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zawarty w art. 20 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zostaje spełniony zarówno w sytuacji, gdy zostanie podjęta odrębna uchwała w tym przedmiocie, jak i wówczas, gdy uchwała o zgodności projektu planu miejscowego z ustaleniami studium podjęta zostanie w części wstępnej uchwały w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Za taką oceną przemawia zarówno brzmienie art. 20 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie przewidującego wprost obowiązku podejmowania odrębnej uchwały w rozważanej kwestii, jak i restrykcyjny charakter regulacji art. 28 wspomnianej ustawy, odnoszący się do przypadków najcięższych naruszeń prawa przy sporządzaniu projektu planu.

W sprawie **II SA/Lu 445/09**, której przedmiotem było ustalenie warunków zabudowy, sąd wyraził pogląd, iż dostęp do drogi publicznej za pośrednictwem drogi wewnętrznej w rozumieniu art. 2 pkt 14 w związku z art. 61 ust. 1 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jest wystarczający sam w sobie. Podmiot posiadający dostęp do drogi wewnętrznej nie musi posiadać - w przeciwieństwie do służebności drogowej - dodatkowego tytułu prawnego uprawniającego go do korzystania z tej drogi. Wystarczającym tytułem do korzystania z drogi wewnętrznej w celu uzyskania dostępu do drogi publicznej jest sam fakt położenia nieruchomości przy tego typu drodze.

Z kolei w sprawie **II SA/Lu 446/09** sąd wskazał, iż warunek dostępu do drogi publicznej spełniony jest wtedy, kiedy na działkę można dostać się - zgodnie z prawem - z drogi publicznej. Ustawodawca nie stawia przy tym wymagań co do rodzaju tego dostępu, a więc bez znaczenia dla ustalenia warunków zabudowy jest okoliczność, czy dostęp do drogi publicznej odbywa się za pośrednictwem drogi posiadającej utwardzoną nawierzchnię

o odpowiednich parametrach technicznych, czy też za pomocą drogi w ogóle nie utwardzonej.

Problematyka dostępu do drogi publicznej była również przedmiotem sprawy **II SA/Lu 219/09**, w której sąd wskazał, iż umowa dzierżawy nieruchomości gruntowej (umowa o charakterze zobowiązaniowym) nie wywołuje skutku w postaci dostępu do drogi publicznej w rozumieniu art. 2 pkt 14 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W przeciwieństwie bowiem do służebności gruntowej będącej ograniczonym prawem rzeczowym, które to prawo można przenieść na każdorazowego posiadacza nieruchomości władnącej, umowa dzierżawy gruntu takich uprawnień nie zapewnia. Taka czasowa umowa nie zapewnia gwarancji posiadania w przyszłości dostępu do drogi publicznej, czym bez wątplenia kierował się ustawodawca, konstruując definicję dostępu do drogi publicznej.

Ponadto, zdaniem sądu, bez znaczenia dla ustalenia istnienia dostępu do drogi publicznej jest fakt wydzielenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenów z przeznaczeniem ich pod budowę dróg obsługujących przyległe tereny, skoro dotychczas drogi te nie zostały nawet wytyczone. Samo planowanie przebiegu drogi publicznej w ramach sporządzania planu zagospodarowania przestrzennego nie ma bowiem bezpośredniego związku z procedurą zaliczania istniejących dróg do odpowiedniej kategorii dróg publicznych wynikającą z przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2007r. Nr 19, poz. 115 ze zm.). Zaliczanie nowego czy już istniejącego odcinka drogi do odpowiedniej kategorii drogi w rozumieniu tej ustawy nie dokonuje się na podstawie zapisów planu, lecz na podstawie uchwały rady gminy stanowiącej zewnętrzny akt woli tego organu. Gmina, realizując swe ustawowe obowiązki dotyczące budowy dróg gminnych, samodzielnie decyduje o konieczności urządzania dróg oraz zaliczania ich do kategorii dróg publicznych. Inwestor planujący zagospodarowanie działki na terenie pozbawionym dostępu do dróg publicznych - co jest warunkiem niezbędnym uzyskania pozwolenia na budowę - może jedynie zgłaszać wnioski i petycje o ich urządzenie, nie przysługuje mu natomiast roszczenie o urządzenie publicznego dojazdu. Bezczynność gminy w realizacji publicznych dróg dojazdowych nie może wpływać na interpretację przepisów Prawa

budowlanego, wymagających istnienia odpowiedniej infrastruktury drogowej.

3. Sprawy z zakresu budownictwa

W sprawach z zakresu budownictwa wyłoniły się następujące zagadnienia występujące na tle stosowania ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006r. Nr 156, poz. 1118 ze zm.) oraz innych aktów prawnych regulujących przebieg procesu budowlanego.

W sprawie **II SA/Lu 772/09** sąd wyraził pogląd, iż przez zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego wymagającą zgłoszenia właściwemu organowi należy rozumieć nie tylko przeznaczenie obiektu do innego rodzaju użytkowania, lecz także zintensyfikowanie dotychczasowego sposobu użytkowania obiektu, jeżeli wywołuje to skutki określone w art. 71 Prawa budowlanego. Nie może budzić wątpliwości, że zwiększenie skali realizowanej działalności usługowej w takim obiekcie mogłoby spowodować niekorzystne dla otoczenia skutki, w szczególności w sferze warunków zdrowotnych, higieniczno-sanitarnych, a nawet może kolidować z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Istotne zagadnienie prawne wyłoniło się również w sprawach **II SA/Lu 255/09** oraz **II SA/Lu 264/09**. Uchylając postanowienia organów nadzoru budowlanego obu instancji, sąd wskazał, iż określony w art. 55 pkt 1 ustawy Prawo budowlane obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego istnieje, jeżeli w obrocie prawnym funkcjonuje pozwolenie na budowę. Skoro w rozpoznawanej sprawie stwierdzono nieważność pozwolenia na budowę obiektu budowlanego, to skarżący nie miał określonego w art. 55 pkt 1 ustawy Prawo budowlane obowiązku uzyskania pozwolenia na użytkowanie. Tym samym nie można uznać, że przystępując do użytkowania przedmiotowego obiektu budowlanego, skarżący naruszył ten przepis prawa. Nie zaistniały zatem przesłanki do wymierzenia skarżącemu kary z tytułu nielegalnego użytkowania obiektu na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy Prawo budowlane. Oceny tej nie zmienia fakt, że decyzją ostateczną

odmówiono skarżącemu udzielenia pozwolenia na użytkowanie przedmiotowego obiektu budowlanego.

Z kolei w sprawie **II SA/Lu 379/09** sąd stanął na stanowisku, że skoro ustawodawca wyraził ogólną zasadę, w myśl której odpowiedzialność za użytkowanie obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem spoczywa na właścicielu lub użytkowniku obiektu, to przez analogię prawną również na tych podmiotach ciąży obowiązek poniesienia konsekwencji samowolnej zmiany sposobu użytkowania stanowiącej zmianę przeznaczenia obiektu. Z powyższego zatem wynika, iż niezależnie od tego, kto dokona samowolnej zmiany sposobu użytkowania obiektu, odpowiedzialność za takie działanie ponosi właściciel lub zarządca obiektu. Dlatego stroną postępowania, a jednocześnie adresatem rozstrzygnięć podejmowanych na podstawie art. 71a ust. 1 i 4 Prawa budowlanego nie jest każdy, kto samowolnie dokona zmiany sposobu użytkowania obiektu, a jedynie właściciel, ewentualnie zarządca obiektu.

W sprawach **II SA/Lu 259/09** oraz **II SA/Lu 439/09** sąd wyjaśnił, iż fakt zgłoszenia budynku mieszkalnego do użytkowania i brak sprzeciwu właściwego organu administracji publicznej nie stoi na przeszkodzie prowadzeniu przez organy nadzoru budowlanego postępowania w sprawie zgodności inwestycji z warunkami określonymi w pozwoleniu na budowę. Przyjęcie bez sprzeciwu przez organ nadzoru budowlanego zawiadomienia o zakończeniu budowy w trybie art. 54 Prawa budowlanego nie legalizuje dokonanych istotnych odstępstw od projektu budowlanego. Prawnie skuteczne jest zawiadomienie o zakończeniu budowy tylko w odniesieniu do obiektów wybudowanych zgodnie z projektem budowlanym i warunkami pozwolenia na budowę lub ze zmianami nieodstępującymi w sposób istotny od tych warunków. Ponadto, zdaniem sądu, przyjęcie zawiadomienia o przystąpieniu do użytkowania budynku nie jest tożsame z uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na użytkowanie obiektu budowlanego, która jak każda decyzja korzysta z domniemania mocy obowiązującej dopóki nie zostanie podważona. Tym samym więc zgłoszenie zakończenia budowy przez inwestora nie może stanowić przeszkody do prowadzenia postępowania w sprawie wykonania robót budowlanych zgodnie z pozwoleniem na budowę, bowiem ustawodawca nie przewidział w przepisach prawa budowlanego żadnego okresu

przedawnienia dla stwierdzenia przez właściwy organ nadzoru wykonania robót w sposób istotnie odbiegający od ustaleń i warunków określonych w pozwoleniu na budowę.

W sprawie **II SA/Lu 849/08** sąd, podzielając stanowisko organu II instancji, wskazał, iż w sytuacji wieloletniego użytkowania obiektu budowlanego wzniesionego na podstawie pozwolenia na budowę postępowanie w zakresie oceny zgodności tego obiektu z powszechnie obowiązującymi przepisami technicznymi powinno być prowadzone w oparciu o przepisy dotyczące utrzymania obiektów budowlanych, w tym art. 66 ustawy - Prawo budowlane, nie zaś w oparciu o art. 51 cytowanej ustawy, dotyczący samowoli budowlanej.

Zdaniem sądu, wyrażonym w sprawie **II SA/Lu 529/09**, konstrukcja normy prawnej zawartej w art. 66 ustawy - Prawo budowlane wskazuje, iż niedopuszczalne jest wydanie zakazu użytkowania przez stronę obiektu budowlanego (ust.2) bez jednoczesnego zobowiązania strony do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości (ust. 1 *in fine*). Stąd organ, który nie zobowiązuje strony do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, nie zakreślając jej do tego terminu, dopuszcza się naruszenia prawa, gdyż zakaz użytkowania obiektu jest *de facto* wydany bezterminowo, a jego zniesienie nie jest uzależnione od wyeliminowania przyczyn stanowiących podstawę jego zastosowania. Zatem w pierwszej kolejności organ zobligowany jest nakazać w drodze decyzji usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w określonym terminie, zaś zakaz użytkowania obiektu może być zastosowany w tej samej decyzji i to do czasu usunięcia nieprawidłowości.

W sprawie **II SA/Lu 86/09** sąd wskazał, iż w postępowaniu naprawczym prowadzonym w trybie art. 51 Prawa budowlanego nie ma możliwości orzekania o czasowym wykorzystaniu wykonanego w ramach samowoli obiektu budowlanego.

W sprawie **II SA/Lu 14/09** sąd analizował zagadnienie umocowania członka wspólnoty mieszkaniowej do występowania w charakterze strony postępowań administracyjnych i sądowniczych ze sfery reglamentacji prawnobudowlanej, wyrażając pogląd, iż przyznanie wspólnocie mieszkaniowej przymiotu strony w postępowaniu administracyjnym nie oznacza pozbawienia właścicieli poszczególnych lokali prawa do udziału w tym postępowaniu. Jeżeli członek wspólnoty wykaże swój indywidualny,

własny interes prawny, to istnieje podstawa, by występował jako strona postępowania administracyjnego, w której może także występować wspólnota. Powołując się na treść art. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1994r. o własności lokali (Dz. U. z 2000r. Nr 80, poz. 903 ze zm.), sąd wskazał, że skarżącemu jako właścicielowi wyodrębnionego lokalu w budynku przysługuje także określony udział w nieruchomości wspólnej, w szczególności w tych wszystkich częściach budynku, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali, która to okoliczność ma istotne znaczenie dla oceny interesu skarżącego w rozpoznawanej sprawie.

W sprawie **II SA/Lu 786/09** sąd wyraził pogląd, iż obecnie to projektant – a nie kierownik budowy - samodzielnie rozstrzyga, czy zamierzone odstępstwo od projektu budowlanego jest istotne, czy też nie posiada takiego charakteru (art. 36a ust. 6 Prawa budowlanego). Dokonanie takiej kwalifikacji nie jest uprawnieniem, lecz obowiązkiem. Samodzielna ocena charakteru odstępstwa dokonana przez inwestora lub kierownika budowy w żadnym wypadku nie może zastąpić oceny projektanta. Osoba ta wykonująca samodzielną funkcję techniczną w budownictwie nie może również scedować swoich ustawowych obowiązków na inny podmiot, chociażby kierownika budowy. Nie można bowiem przyjąć, iż udział projektanta w procesie budowlanym kończy się z dniem zatwierdzenia przez organ sporządzonego przez niego projektu budowlanego, a wszelkie wyniki w toku realizacji inwestycji kwestie przejmuje do rozstrzygnięcia kierownik budowy. To właśnie projektant posiada odpowiednie przygotowanie zawodowe i wiedzę techniczną przekładające się na możliwość oceny, czy wprowadzone odstępstwo nie wpłynie negatywnie na realizowaną inwestycję oraz czy zmiana ta nie naruszy chociażby przepisów określających warunki techniczno-budowlane obowiązujące dla danego przedsięwzięcia. Ponadto na projektancie, a nie na kierowniku budowy spoczywa odpowiedzialność za przyjęte rozwiązania techniczne. Kierownik budowy ma obowiązek realizować to, co zostało zaprojektowane. Może jedynie zgłaszać inwestorowi i projektantowi sugestie co do konieczności wprowadzenia zmian lub zastosowania innych rozwiązań technicznych. Jednakże samodzielnie nie jest uprawniony do podejmowania takich działań.

Analogiczny wniosek wypływa z uzasadnienia wyroku **II SA/Lu 52/09**, w którym sąd dodatkowo wskazał, iż brak oceny projektanta może być egzekwowany w trybie art. 50 i 51 Prawa budowlanego, nie zaś dopiero w drodze wniesienia sprzeciwu do zawiadomienia organu o zakończeniu budowy i przystąpieniu do użytkowania obiektu. Gdyby przyjąć pogląd przeciwny, przepis art. 36a Prawa budowlanego okazałby się zbędny, a ma on przecież za cel odpowiednio wczesną interwencję organów skutkującą doprowadzeniem obiektu do stanu zgodnego z prawem już w trakcie jego realizacji, a nie po zakończeniu prac.

W szeregu spraw, m. in. w sprawach **II SA/Lu 642/08** oraz **II SA/Lu 644/08**, których przedmiot stanowił nakaz rozbiórki obiektu budowlanego, sąd dokonał wykładni art. 37 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo budowlane z dnia 24 października 1974r. (Dz. U. Nr 38, poz. 229). Zdaniem sądu, określona w cytowanym przepisie przesłanka przymusowej rozbiórki, dotycząca położenia obiektu budowlanego na terenie, który zgodnie z przepisami o planowaniu przestrzennym nie jest przeznaczony pod zabudowę albo przeznaczony jest pod innego rodzaju zabudowę, powinna wystąpić w okresie prowadzenia postępowania w sprawie nakazu rozbiórki.

Powyższe, zdaniem Sądu, uzasadnia nie tylko wykładnia gramatyczna powołanego przepisu, lecz również wyniki wykładni celowościowej. Nie sposób bowiem pominąć, iż reakcja organów nadzoru budowlanego na stwierdzenie samowoli budowlanej w trybie art. 37 Prawa budowlanego z 1974r. uwzględniać musi wzajemny stosunek dwóch konkurencyjnych niekiedy wartości, a mianowicie chronionego między innymi przez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dobra publicznego, jakim jest ład przestrzenny i architektoniczny oraz prawa własności nieruchomości zabudowanej w sposób niezgodny z prawem. Niewątpliwie wartością podlegającą prawnej ochronie jest nie sposób zagospodarowania przestrzennego danego terenu określony w przeszłości (w nieobowiązujących już przepisach planów miejscowych), lecz ład przestrzenny i sposób zagospodarowania przestrzeni określony w przepisach aktualnie powszechnie obowiązujących (zarówno w przepisach prawa miejscowego - miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jak i w przepisach ustawowych).

Zatem obie wymienione wyżej wartości muszą być rozważane według stanu aktualnego w dacie orzekania przez organ administracji.

Przeciwnie rozumienie przepisu art. 37 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego z 1974r. mogłoby natomiast prowadzić do rezultatów trudnych do pogodzenia z poczuciem sprawiedliwości. Przykładowo mogłoby dochodzić do wydawania nakazu rozbiórki budynku jednorodzinnego, który powstał samowolnie na gruncie nie przeznaczonym wprawdzie pod zabudowę w czasie jego wzniesienia (np. leśnym), lecz który obecnie znajduje się na terenie osiedla budynków jednorodzinnych. Z drugiej strony taka interpretacja omawianego przepisu mogłaby przynieść legalizację budynku zbudowanego samowolnie na terenie, który wprawdzie przed laty był przeznaczony pod zabudowę, lecz w obecnie obowiązującym planie został przeznaczony np. na lotnisko lub pod pas drogowy.

Sąd wskazał ponadto, iż sytuacja podmiotów, które dokonały samowolnej budowy w tym samym czasie, a mogą podlegać różnego rodzaju traktowaniu w zależności od niezależnych od nich czynności organów administracji, powinna być postrzegana jako naturalne w obrocie prawnym zróżnicowanie sytuacji różnych osób w zależności od zmiany stanu prawnego. Zasada równości dotyczy osób, które pozostają w tej samej sytuacji faktycznej i prawnej. Zmiana stanu prawnego, jaką jest przecież uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jego zmiana lub utrata mocy obowiązującej, powoduje oczywistą modyfikację sytuacji prawnej wszystkich osób, których unormowania planu dotyczą, między innymi także i właścicieli gruntów, na których zlokalizowano obiekty budowlane wzniesione samowolnie. Nie ma żadnych podstaw, by umożliwić legalizację samowolnie wzniesionych obiektów budowlanych, których istnienie nie da się pogodzić z aktualnie obowiązującymi regulacjami dotyczącymi zagospodarowania terenu, na którym są posadowione. Podobnie nieracjonalne byłoby nakazywanie rozbiórki obiektów budowlanych dlatego, że zbudowano je przed laty wbrew wówczas obowiązującym ograniczeniom, jeśli obecnie takie ograniczenia w zabudowie zostały zniesione.

Z kolei w sprawie **II SA/Lu 600/09** Sąd wskazał, iż Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006r. Nr 123,

poz. 858 ze zm.) nie ustanawia drogi postępowania administracyjnego w sprawie realizacji budowy przyłącza do sieci wodno - kanalizacyjnej, w szczególności zaś nie przewiduje wydawania przez wójta gminy decyzji administracyjnej w sprawie budowy przyłącza lub ponoszenia jego kosztów.

Również żądanie wybudowania przez gminę przyłącza elektroenergetycznego nie jest rozpoznawane w drodze postępowania administracyjnego. Przepisy ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. - Prawo energetyczne (Dz. U. Z 2006r. Nr 89, poz. 625 ze zm.) nakładają na gminę i jej organy określone obowiązki w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną (art. 18 - 20 ustawy), nie przewidują jednak rozstrzygnięcia w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej przez wójta gminy, o żądaniu wybudowania przyłącza energetycznego do określonej nieruchomości, stanowiącej własność osoby fizycznej.

4. Sprawy z zakresu ochrony środowiska

Spośród zagadnień z zakresu ochrony środowiska na uwagę zasługują sprawy **II SA/Lu 165-8/09** w których to sąd rozstrzygał kwestię wysokości opłaty za wprowadzanie ścieków do środowiska. Dokonując rozważań w tym zakresie sąd wskazał, iż przy obliczaniu ilości odprowadzanych ścieków zastosowanie ma art. 295 ust. 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska, stanowiący, że ilość i skład ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi ustala się w miejscu wylotu ścieków z instalacji służących do ich oczyszczania lub kolektorów eksploatowanych przez podmioty korzystające ze środowiska. Brzmienie tego przepisu zdaniem sądu wskazuje na brak w tym zakresie jakiegokolwiek dowolności oraz nie daje podstaw do odmiennego obliczania ilości ścieków, w szczególności zaś do przyjmowania ilości mierzonej w innym miejscu niż określony w tym przepisie. Odnosząc się do zarzutów skargi sąd stwierdził, iż podnoszona okoliczność, że do systemu kanalizacyjnego mogą przenikać, wskutek jego nieszczelności, nie tylko wody powierzchniowe, ale i wody podziemne zauważył, że obowiązkiem podmiotu korzystającego ze środowiska jest utrzymanie instalacji w należyтым stanie, w szczególności zapewnienie jej szczelności. Nieszczelność instalacji nie może mieć

wpływu na wysokość opłat za korzystanie ze środowiska. Ustawodawca, mając z pewnością świadomość możliwości zaistnienia w niektórych przypadkach takich procesów, przesądził jednak w sposób wyraźny, iż nie jest możliwe ustalenie ilości ścieków wprowadzanych do środowiska z wyłączeniem wód infiltracyjnych przenikających do sieci kanalizacyjnej. Trudno byłoby bowiem precyzyjnie obliczyć ilość tych wód.

Natomiast w sprawach: **II SA/Lu 815/08**, **II SA/Lu 818/08**, **II SA/Lu 819/08**, **II SA/Lu 821/08** sąd analizując kwestie dotyczące planu gospodarki odpadami, o jakim mowa w art. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. z 2007r., Nr 39, poz. 257) wyraził pogląd, iż plan gospodarki odpadami - w świetle art. 14 ust. 1 i ust. 2 tej ustawy nie określa terenów przeznaczonych do prowadzenia działalności w zakresie gospodarowania odpadami. Zawiera jedynie wykaz firm posiadających aktualne zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych z terenu miasta oraz wskazuje ilość i miejsca ulokowania sortowni odpadów komunalnych. Natomiast aktem prawa miejscowego, który przesądza o możliwości lokowania takiej działalności na wskazanym obszarze jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, a nie plan gospodarki odpadami.

Z kolei w sprawie **II SA/Lu 784/08** sąd wyjaśnił, iż zmiana posiadanego zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z określonego terenu, który to obowiązek wynika z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 175, poz. 1458), dopuszczalna jest wyłącznie po dostosowaniu prowadzonej w tym zakresie działalności do zmian wprowadzonych ww. ustawą, do ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, co oznacza konieczność dostosowania warunków prowadzonej działalności do wymagań określonych przez wójta (burmistrza, prezydenta) w drodze zarządzenia. Jak bowiem zaznaczył sąd wydanie przedmiotowego zezwolenia jest dopuszczalne, jeżeli zamierzony sposób gospodarowania odpadami jest zgodny z wymaganiami ustawy i przepisami odrębnymi (art. 9 ust. 1 lit. c pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach). Takim przepisem odrębnym w rozumieniu przywołanego ww. przepisu jest wskazane wyżej zarządzenie wójta (burmistrza lub prezydenta),

co zobowiązuje organ rozstrzygający w zakresie wniosku do dokonania ustaleń odnośnie spełnienia przez wnioskodawcę wymagań nim określonych. W związku z tym zdaniem sądu niedopuszczalne jest dokonanie zmiany posiadanego pozwolenia w sytuacji niespełnienia przez przedsiębiorcę wymagań określonych przez organ wykonawczy gminy.

Do przedmiotu omawianych spraw należy również zaliczyć orzeczenie wydane w sprawie **II SA/Lu 112/09** dotyczącej uzgadniania zmiany granic parku narodowego. W sprawie tej sąd powołując się na treść art. 77b ustawy o samorządzie powiatowym, wskazał, iż w przypadku gdy przepisy prawa przewidują zatwierdzenie, uzgadnianie lub opiniowanie przez radę powiatu rozstrzygnięć innych organów, podjęcie uchwały wyrażającej stanowisko rady powiatu nastąpić powinno w terminie 30 dni. Dodał także, iż przewidziane w art. 77b terminy nie mają charakteru instrukcyjnego, ponieważ ustawa wiąże z ich upływem poważne konsekwencje prawne. W myśl bowiem art. 77b ust. 3, jeśli organ, od którego zatwierdzenia, uzgodnienia lub zaopiniowania uzależniona jest ważność rozstrzygnięcia powiatu, nie zajmie stanowiska w sprawie w terminie określonym w ustawie, z upływem tego terminu rozstrzygnięcie uważa się za przyjęte w brzmieniu przedłożonym przez organ powiatu. W związku z tym sąd uznał, że z chwilą upływu terminu ustawowego organ zobowiązany do zajęcia stanowiska traci swoje uprawnienie. Nie może on po upływie terminów ustawowych zatwierdzać, uzgadniać ani opiniować. Oznacza to, że w trybie określonym w art. 77b rada nie może zająć już stanowiska w sprawie zatwierdzenia, uzgodnienia lub zaopiniowania rozstrzygnięcia innego organu. Podjęcie uchwały wyrażającej wiążące stanowisko rady powiatu po upływie trzydziestodniowego terminu stanowi zatem naruszenie przepisu art. 77b. Ponadto sąd wyjaśnił, iż podstawy podjęcia uchwały w sprawie uzgodnienia zmiany granic parku narodowego nie mógł stanowić art. 10 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody. Uzgodnienia w trybie tego przepisu wymaga bowiem wyłącznie projekt rozporządzenia, określonego w art. 10 ust. 1, a nie wniosek dyrektora parku w sprawie zmiany jego granic. Natomiast w zakresie liczenia terminu do zajęcia przez organ gminy stanowiska sąd wskazał, iż za datę wpływu pisma do organu opiniującego (Rady Powiatu) uznać należy datę wynikającą z pocztowego potwierdzenia

odbioru przesyłki, będącego w posiadaniu nadawcy, a nie datę faktycznego otrzymania pisma przez Radę i wpisania go do własnego dziennika korespondencji. Kwestia sposobu przekazywania korespondencji w ramach struktury organizacyjnej Powiatu nie może zdaniem sądu mieć wpływu na ustalenie daty doręczenia przesyłki nadanej przez pocztę.

5. Sprawy z zakresu pomocy społecznej

Orzekając w sprawach z zakresu ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008r. Nr 115, poz. 728 ze zm.) sąd podkreślał wielokrotnie, że przyznawanie świadczeń w oparciu o przepisy tej ustawy odbywa się na zasadzie pomocniczości, dlatego organy pomocy społecznej nie mają obowiązku uczestniczyć w ponoszeniu całości kosztów utrzymania strony wnioskującej o pomoc, a fakt, iż organy te działają w ramach uznania administracyjnego nie oznacza, że przyznane świadczenie ma być zgodne z jej wnioskiem. Zadaniem pomocy społecznej nie jest bowiem utrzymywanie osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej oraz zaspokajanie ich wszystkich potrzeb i oczekiwań (**II SA/Lu 43/09, II SA/Lu 476/09, II SA/Lu 422/09, II SA/Lu 858/08, II SA/Lu 100/09, II SA/Lu 122/09, II SA/Lu 250/09, II SA/Lu 77/09**).

Sąd wskazywał również, jakie składniki majątkowe obejmuje dochód, o którym mowa w art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, będący podstawą ustalania kryterium dochodowego, w oparciu o które przyznawane są świadczenia. W sprawach **II SA/Lu 78/09, II SA/Lu 77/09, II SA/Lu 476/09, II SA/Lu 478/09** sąd podkreślał, że w świetle powołanego przepisu nie ma podstaw do odliczania od dochodu kwot potrąconych przez komornika, natomiast w sprawach **II SA/Lu 464/09, II SA/Lu 830/08, II SA/Lu 829/08** sąd stwierdzał, że do dochodu, o którym mowa w art. 8 powołanej ustawy dolicza się dochód z gospodarstwa rolnego bez względu na sposób jego faktycznego wykorzystania. Nie ma więc znaczenia, że skarżący z powodu swojego stanu zdrowia nie prowadzi gospodarstwa rolnego. Sposób obliczania dochodu z gospodarstwa rolnego określony został

w ustawie i jest to stała kwota przyjęta dla 1 hektara przeliczeniowego (art. 8 ust. 9 w zw. z art. 9 ust. 6 i ust. 8a ustawy o pomocy społecznej).

Dokonując wykładni art. 8 ust. 4 powołanej ustawy w sprawie **II SA/Lu 465/09** sąd stwierdził, że przepisy ustawy nie wskazują, co należy rozumieć pod pojęciem jednorazowego pieniężnego świadczenia socjalnego, o którym mówi powołany przepis. Zdaniem sądu świadczeniem tego rodzaju jest zasiłek celowy wymieniony w art. 36 pkt 1 litera „c” oraz w art. 39 ustawy. O jednorazowym charakterze zasiłku celowego przesądza bowiem istota tego świadczenia, które służy zaspokojeniu określonej potrzeby, dlatego też nie może mieć charakteru świadczenia wypłacanego w sposób stały i systematyczny, zrównującego charakter tego świadczenia z zasiłkiem stałym bądź też okresowym.

W sprawach **II SA/Lu 830/08** i **II SA/Lu 829/08** sąd powołując się na art. 8 ust. 12 ustawy dodatkowo podkreślił, że w przypadku uzyskania jednorazowo dochodu należnego za dany okres, kwotę tego dochodu uwzględnia się w dochodzie osoby lub rodziny, za który uzyskano ten dochód. Dochód ten dolicza się więc w równych częściach do dochodu za miesiące, za które jednorazowo wypłacony dochód był należny, a nie w kolejnych miesiącach, następujących po miesiącu, w którym dochód ten został wypłacony.

W kilku sprawach (**II SA/Lu 145/09**, **II SA/Lu 144/09**, **II SA/Lu 55/09**, **II SA/Lu 760/08**) sąd podzielił stanowisko organów dotyczące odmowy przyznania świadczeń z pomocy społecznej ze względu na braku współdziałania osoby ubiegającej się o pomoc z organem (art. 11 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej), przejawiający się w nieuzasadnionym zerwaniu kontraktu socjalnego, a także w odmowie udzielenia informacji w kwestiach mogących mieć wpływ na ocenę uprawnień wnioskodawcy do świadczeń z pomocy społecznej.

W sprawie **II SA/Lu 701/08** sąd kontrolował legalność decyzji odmawiającej – na podstawie art. 12 ustawy – przyznania świadczenia z powodu stwierdzenia przez organ dysproporcji pomiędzy udokumentowaną wysokością dochodu strony a jej sytuacją majątkową. Sąd wskazał, że w powołanym przepisie, umożliwiającym

odmowę przyznania świadczenia, chodzi o rzeczywiste posiadanie zasobów majątkowych umożliwiających przewyciężanie trudnej sytuacji życiowej, a nie o stan majątkowy wynikający z szeroko rozumianej zaradności życiowej. Z tego względu sam fakt, iż rodzina skarżącej radzi sobie z trudnościami finansowymi w ten sposób, że korzysta z pożyczek bankowych nie może być podstawą odmowy przyznania świadczenia. Tylko niewątpliwe ustalenie przez organ, że rodzina skarżącej posiada własne oszczędności bądź źródło dochodu umożliwiające pokonanie trudności materialnych może prowadzić do odmowy przyznania świadczenia w oparciu o ten przepis.

W sprawie **II SA/Lu 584/09** sąd wyraził pogląd, iż przepis art. 106 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej określający początek przyznania i wypłacania świadczenia, uzależniając go od daty złożenia wniosku, nie ma zastosowania w sprawie o kontynuację zasiłku stałego, w której kolejne orzeczenie o niepełnosprawności zostało przez uprawniony organ wydane z opóźnieniem wskutek okoliczności, za które strona nie ponosi odpowiedzialności.

Analizując w sprawie **II SA/Lu 420/09** pojęcie „niezbędnej potrzeby życiowej”, o którym mowa w przepisie art. 39 ustawy (zasiłek celowy), sąd odwołał się do ogólnych celów pomocy społecznej i stwierdził, że nie stanowi takiej potrzeby konieczność uregulowania zaległości podatkowej z tytułu podatku od nieruchomości ani obowiązek opłacenia składki zdrowotnej w NFZ, dlatego zasiłek celowy z takim przeznaczeniem nie mógł być przyznany.

W sprawie **II SA/Lu 699/08** w przedmiocie pomocy na dożywianie, sąd wskazywał na konieczność wyczerpującego umotywowania odmowy przyznania pomocy ze względu na brak środków finansowych Ośrodka Pomocy Społecznej. W uzasadnieniu takiej decyzji organ powinien wskazać, jakimi środkami finansowymi dysponuje Ośrodek w skali miesiąca na potrzeby związane z przyznawaniem zasiłków celowych, w tym w ramach programu pomoc państwa w zakresie dożywiania, jaka jest średnia wysokość udzielanych zasiłków celowych w skali danego miesiąca na jednego uprawnionego, ile osób w danym miesiącu z tej formy pomocy

korzysta i ilu osobom spełniającym kryterium dochodowe świadczenia tego nie przyznano.

Sąd rozważał również w sprawie **II SA/Lu 102/09** kwestię zakresu obowiązków ciążyących na rodzinie zastępczej względem umieszczonego w tej rodzinie dziecka, w sytuacji, gdy dziecko to zostało skierowane do kształcenia w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym. Sąd wyraził pogląd, iż w takim przypadku nie ustaje obowiązek zapewnienia dziecku opieki i wychowania w rodzinie zastępczej, a jedynie zmienia się sposób realizacji tych zadań. Na rodzinie zastępczej nadal spoczywa szereg obowiązków wynikających z art. 72 ust. 4 i ust. 5 ustawy. W szczególności pobyt dziecka w takim ośrodku nie zwalnia rodziców zastępczych z obowiązku ponoszenia kosztów utrzymania dziecka i sprawowania nad nim pieczy. Rodzina zastępcza w dalszym ciągu zobowiązana jest też do dostarczania dziecku odzieży, środków służących utrzymaniu higieny osobistej, lekarstw, a także innych rzeczy niezbędnych dziecku podczas pobytu w tym ośrodku.

Sąd stwierdził, iż w sytuacji, gdy skarżący – ustanowiony wraz z małżonkiem rodziną zastępczą dla małoletniego dziecka – ponosił wskazane wyżej koszty utrzymania tego dziecka, pomimo umieszczenia w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, to należy uznać, że informując organ pomocy społecznej, iż ponosi pełny koszt utrzymania dziecka, nie wprowadził tego organu w błąd, a tym samym nie zachodziła w tej sprawie przesłanka do stwierdzenia nienależnie pobranego świadczenia, o którym mowa w art. 6 pkt 16 powołanej ustawy.

Natomiast w sprawie **II SA/Lu 101/09** sąd za uzasadnioną, w świetle art. 107 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, uznał odmowę przyznania świadczenia ze względu na odmowę złożenia przez żonę wnioskodawcy w trakcie wywiadu środowiskowego oświadczenia o dochodach i stanie majątkowym rodziny.

Pojęcie rodziny, o jakim mowa w art. 3 pkt 16 ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006r. Nr 139, poz. 992 ze zm.), było przedmiotem rozważań sądu w sprawach **II SA/Lu 761/08** i **II SA/Lu 105/09**. Zdaniem sądu pojęcie to uwzględnia status prawny, nie zaś stan faktyczny lub przesłankę

wspólnego gospodarowania. Skoro więc zarówno dzieci, jak i małżonkowie, nie pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym stanowią „rodzinę” w świetle powołanego przepisu, a „dochodem rodziny” w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy są dochody członków rodziny, to znaczy, że ustalając dochód rodziny, należy uwzględnić również alimenty otrzymywane przez dziecko, które nie zamieszkuje z rodzicem i nie prowadzi z nim wspólnego gospodarstwa domowego, o ile nie są spełnione przesłanki określone w części końcowej art. 3 pkt 16 ustawy, a także dochód małżonka nie zamieszkującego wspólnie z żoną i dziećmi i nie pozostającego z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym.

W sprawie **II SA/Lu 810/08** sąd wskazał, że jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka wyłączona została, na podstawie art. 1 lit. „u” pkt „i” w zw. z częścią II sekcją „T. POLSKA” załącznika II do rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. UE L 149 z 5 lipca 1971r., str. 2 ze zm., Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 35 ze zm.), z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a zastosowanie w tym zakresie mają przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Przepisy tej ustawy, jak podkreślił sąd, nie definiują pojęcia „zamieszkania”, dlatego też użyty w art. 1 ust. 3 ustawy zwrot „zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”, należy interpretować jako przebywanie na terenie RP z zamiarem stałego pobytu (art. 25 Kodeksu cywilnego). Ustalając tę okoliczność nie można poprzestawać tylko na oświadczeniach zainteresowanej osoby, gdyż sam zamiar stałego pobytu w danej miejscowości nie stanowi o zamieszkaniu, lecz musi być połączony z przebywaniem w danej miejscowości, i to z takim przebywaniem, które ma cechy założenia tam ośrodka swoich osobistych i majątkowych interesów. W związku z tym nie można przyjąć, że zasadnicze znaczenie dla oceny, czy skarżąca zamieszkiwała na terytorium Polski ma fakt jej stałego zameldowania na terenie kraju.

W sprawach **II SA/Lu 201/09** i **II SA/Lu 202/09** sąd dokonywał wykładni art. 5 ust. 4a w zw. z art. 3 pkt 24 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 2 czerwca 2005r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. Nr 105, poz. 881 ze zm.). Sąd wyraził pogląd, iż na podstawie tych przepisów dochód uzyskany należy doliczyć do łącznego dochodu członków rodziny osiągniętego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy i obliczyć następnie średni miesięczny dochód przypadający na członka rodziny na przestrzeni całego roku. Nie można natomiast przyjąć, że doliczenie dochodu uzyskanego polegać ma na uwzględnieniu jedynie dochodu z pierwszego miesiąca, w którym ten dodatkowy dochód został osiągnięty i przeliczeniu go na osobę w rodzinie. Sąd podkreślił, iż taka wykładania omawianych przepisów, uzależniająca prawo do świadczeń od wysokości dochodu osiągniętego w pierwszym miesiącu jego pobierania, byłaby nie tylko sprzeczna z celem ustawy, ale prowadziłaby także do niczym nieuzasadnionego różnicowania sytuacji osób pobierających świadczenie rodzinne. W przypadku bowiem, gdy dochód uzyskany, o którym mowa w art. 3 pkt 24 ustawy, osiągnięty został jednorazowo w pierwszym miesiącu w kwocie przekraczającej kryterium dochodowe, należałoby – stosując interpretację przyjętą przez organy - doliczyć całość tego dochodu do przeciętnego dochodu miesięcznego z roku poprzedniego, co skutkowałoby w praktyce utratą prawa do świadczeń rodzinnych. W sytuacji natomiast, gdy dochód ten zostałby uzyskany w tej samej wysokości, lecz w przeciągu dłuższego czasu, a w pierwszym miesiącu byłby tak niski, że nie powodowałby przekroczenia kryterium dochodowego, utrata prawa do świadczeń nie nastąpiłaby. Osiągnięcie przez rodzinę takiego samego dochodu w danym roku, lecz w różnym okresie czasu, mogłoby zatem prowadzić do zasadniczo odmiennych rozstrzygnięć co do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych.

Uchylając decyzje organów administracji odmawiające przyznania skarżącej świadczenia pielęgnacyjnego w sprawie **II SA/Lu 458/09** sąd wskazał, że nieuzasadnione było odwoływanie się przez te organy do definicji osoby bezrobotnej z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

(Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415 ze zm.) i uznanie, że sam fakt uzyskania przez skarżącą statusu osoby bezrobotnej oznacza, iż nie zrezygnowała ona z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w warunkach, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, a tym samym nie spełnia ona przesłanek do przyznania omawianego świadczenia, gdyż pozostaje w gotowości do podjęcia zatrudnienia.

W sprawie **II SA/Lu 198/09** sąd kontrolował legalność decyzji organów administracji w przedmiocie zwrotu nienależnie pobranej zaliczki alimentacyjnej, wydanych na podstawie art. 15 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz.732 ze zm.) w zw. z art. 41 ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. Nr 192, poz. 1378 ze zm.). Rozpoznając sprawę sąd stwierdził, że warunkiem wydania decyzji orzekającej o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia jest uprzednie uchylenie lub zmiana decyzji, na podstawie której to świadczenie zostało przyznane. Uznanie świadczenia za nienależne i nałożenie obowiązku jego zwrotu, bez uprzedniego wzruszenia decyzji przyznającej to świadczenie, prowadziłoby bowiem do sytuacji, w której w obrocie prawnym pozostawałyby dwie sprzeczne ze sobą decyzje administracyjne, jedna przyznająca świadczenie oraz druga nakładająca obowiązek jego zwrotu. Organ nie może więc wydać decyzji nakazującej zwrot świadczenia dopóki nie zostanie prawomocnie zakończone postępowanie w przedmiocie uchylenia bądź zmiany decyzji przyznającej to świadczenie.

6. Sprawy kombatanckie

W sprawach ze skarga na decyzje kierownika urzędu do spraw kombatanatów i osób represjonowanych należy zwrócić uwagę na następujące zagadnienia, które były przedmiotem rozważań sądu.

Uchylając zaskarżone decyzje organu w sprawach **II SA/Lu 97/09** i **II SA/Lu 179/09**, odmawiające przyznania uprawnień kombatanckich w związku z pełnieniem służby w podziemnych formacjach i organizacjach, o jakich mowa w art. 1 ust. 2 pkt 3 ustawy

z dnia 24 stycznia 1991r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 ze zm.) sąd stwierdził, iż generalne odwoływanie się do Instrukcji gen. Kazimierza Sosnkowskiego wydanej w grudniu 1939r. oraz podanego tam kryterium wiekowego nie może być uznane za wystarczające i stanowić podstawy odmowy uznania z uwagi na młody wiek, danej działalności za kombatancą. W każdym przypadku wiek osoby ubiegającej się o status kombatanta winien być indywidualnie rozważany, w oparciu o wszechstronną ocenę rodzaju oraz miejsca i czasu działalności, świadczących łącznie o dojrzałości tej osoby, a w konsekwencji o możliwości pełnienia służby w polskich podziemnych formacjach i organizacjach.

Sąd uchylił również zaskarżoną decyzję kierownika urzędu w sprawie **II SA/Lu 859/08**, wskazując, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie uzasadniał odmowy przyznania uprawnień wdowy po kombatancie. Podstawą wydania tej decyzji było stwierdzenie przez organ, iż zmarły małżonek skarżącej pełnił służbę i był zatrudniony w organach Bezpieczeństwa Publicznego w rozumieniu art. 21 ust. 2 pkt 4 litera „a” ustawy o kombatantach, gdyż w okresie od 1 maja do 26 listopada 1949r. był słuchaczem Centrum Wyszkozenia Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Organ uzasadniając swoje stanowisko powołał się na opinię IPN, w konkluzji której stwierdzono wprawdzie, że „osoba będąca słuchaczem CW MBP przez sam ten fakt pełniła służbę w organach Bezpieczeństwa Publicznego”, jednakże wskazano również, iż dla oceny charakteru tej działalności „szczególnie problematyczna” jest sytuacja, w której osoba będąca słuchaczem CW MBP (a skierowana na to przeszkolenie spoza aparatu bezpieczeństwa) nie podjęła po zakończeniu kursu pracy w organach bezpieczeństwa. W takiej bowiem sytuacji „powstaje pytanie, czy należy uznać taką osobę za pełniącą w tym okresie służbę i będącą zatrudnioną w organach bezpieczeństwa”.

Sąd podkreślił, iż uszło uwadze kierownika urzędu, że taka właśnie „szczególnie problematyczna sytuacja” zachodzi w tej sprawie. Ze znajdującego się w aktach sprawy pisma Komendy Głównej Straży Granicznej wynikało bowiem, iż nieżyjący małżonek skarżącej, przed i po uzyskaniu statusu słuchacza CW MBP, pełnił

służbę w Wojskach Ochrony Pogranicza, a nie był zatrudniony ani nie pełnił służby w organach Bezpieczeństwa Publicznego Polski Ludowej. Z pisma tego nie wynikało również, by w czasie szkolenia w CW MBP ustało zatrudnienie tej osoby w Wojskach Ochrony Pogranicza. Nie było również jakiegokolwiek dokumentu stwierdzającego, że okres szkolenia w CW MBP nie należał do okresu służby w Wojskach Ochrony Pogranicza. Wątpliwości tych organ nie wyjaśnił w żaden sposób, natomiast przyjął, że „analiza akt sprawy jednoznacznie wskazuje, że wyżej wymieniony pełnił służbę w organach Bezpieczeństwa Publicznego”, naruszając tym samym art. 7, 77 § 1 i 80 k.p.a.

W sprawie **II SA/Lu 482/09** sąd zajmował się charakterem prawnym rekomendacji właściwego stowarzyszenia kombatanckiego, o której mowa w art. 22 ust. 1 *in fine* ustawy o kombatantach. Sąd stwierdził, iż rekomendacja ta jest niezbędnym środkiem dowodowym podlegającym ocenie organu orzekającego w sprawie uprawnień kombatanckich. Obowiązek przedłożenia tego dowodu, jak podkreślił sąd, nie został przez ustawodawcę nałożony na stronę, lecz jest adresowany do kierownika urzędu do spraw kombatanatów i osób represjonowanych. To organ powinien był zwrócić się do stowarzyszenia właściwego dla określonego rodzaju działalności o zajęcie stanowiska w drodze wydania lub odmowy wydania rekomendacji. Od obowiązku tego może zwolnić organ jedynie uzyskanie i przedstawienie rekomendacji przez samą zainteresowaną stronę.

Oddalając skargę w sprawie **II SA/Lu 59/09** sąd podtrzymał dotychczasową linię orzecznictwa, zgodnie z którą zawarty w art. 21 ust. 2 pkt 4 litera „c” ustawy o kombatantach zwrot „zadania śledcze i operacyjne” należy interpretować rozdzielnie. Sąd wskazał, że spójnik „i” użyty w omawianym zwrocie nie ma funkcji koniunkcyjnej, lecz ma znaczenie enumeratywne, to znaczy wyliczające. Tym samym trzeba uznać, że można pozbawić uprawnień kombatanckich osobę spoza struktur Urzędów Bezpieczeństwa, Służby Bezpieczeństwa lub Informacji Wojskowej, którą wykonywała podczas i w związku z tą służbą zarówno zadania operacyjne i śledcze jak też wykonywała tylko zadania śledcze lub jedynie zadania operacyjne zwalczając organizacje niepodległościowe

lub osoby działające na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd podkreślił również, iż wyjaśnienia skarżącego, zawarte zarówno we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przez organ administracji, jak też skardze do sądu, według których podawanie przez niego w deklaracji członkowskiej byłego ZBoWiD informacji o udziale w walkach z formacjami zbrojnego podziemia „miało charakter obiegowy i tak motywowali wszyscy, którzy służyli w tych jednostkach...”, ale było twierdzeniem nieprawdziwym, mającym na celu wyłącznie uzyskanie członkostwa w ZBoWiD, nie mogą być przyjęte jako wiarygodne. Ujawniona w nich postawa cechująca się ukierunkowaniem na uzyskanie korzyści przy braku poszanowania dla rzetelności składanych własnych oświadczeń i deklaracji każe, w ocenie sądu, zadać pytanie, dlaczego obecnie wypowiedane przez stronę twierdzenia należy uznać za prawdziwe. Nie można przecież w tej sytuacji wykluczyć, że zaprzeczając obecnie swojemu udziałowi w zwalczaniu organizacji niepodległościowych skarżący również kieruje się jedynie dążeniem do zachowania uprawnień kombatanckich.

Sąd zwrócił przy tym uwagę, iż twierdzenia skarżącego budzą wątpliwości także z tego względu, że zarówno ubiegając się o członkostwo w ZBoWiD, jak i obecnie, podaje on swój udział w walkach z oddziałami UPA, zatem – nawet przy prezentowanej przezeń postawie – nie było konieczne dla uzyskania członkostwa w ZBoWiD „wzbogacanie swoich zasług” przez przypisywanie sobie udziału w walkach z innymi jeszcze formacjami, gdyby w nich rzeczywiście nie uczestniczył. Sąd zauważył również, iż w deklaracji członkowskiej ZBoWiD skarżący wyraźnie rozgraniczał okresy swojej służby, w których brał bezpośredni udział w działalności operacyjnej przeciwko różnym formacjom zbrojnym i okresy, w których takiej działalności nie prowadził.

7. Zagadnienia procesowe występujące w sprawach rozpatrywanych w Wydziale II

Wśród zagadnień procesowych jakie występowały w sprawach rozpatrzonych przez sąd w 2009r. znaczna ich część dotyczyła oceny dopuszczalności wniesionej skargi.

I tak w sprawie **II SA/Lu 704/09** sąd odrzucając skargę na czynność wójta gminy polegającą na wydaniu zaświadczenia wskazał, że treść zaświadczenia z uwagi na jego charakter wykracza poza zakres kontroli legalności dokonywanej przez sąd administracyjny. Zdaniem sądu zaświadczenie może być oceniane jedynie w kategoriach prawdy bądź fałszu, ale już nie - zgodności bądź niezgodności z prawem. Zaświadczenie nie wywołuje bowiem żadnych skutków prawnych, które mogłyby być oceniane z punktu widzenia legalności. Stanowi jedynie oświadczenie wiedzy organu administracji publicznej na temat pewnych faktów lub stanu prawnego. Chodzi przy tym o wiedzę, którą organ dysponuje z urzędu na podstawie posiadanych przez siebie danych, informacji i dokumentów. Prawidłowość zaświadczenia (jego treść) wymyka się spod kontroli sądownoadministracyjnej również z tego względu, że sąd administracyjny nie dysponuje danymi, które pozwoliłyby zweryfikować zgodność z prawdą treści zaświadczenia. Poza tym, wykraczałoby to poza zakres funkcji sądu, ograniczonych do kontroli zgodności z prawem działań administracji publicznej. Jednocześnie sąd podniósł, iż brak możliwości weryfikacji zaświadczenia przez sąd administracyjny nie oznacza, że osoba, która nie zgadza się z treścią wydanego jej zaświadczenia pozostaje bez środków ochrony prawnej. Zdaniem sądu osoba taka może żądać wydania nowego zaświadczenia, ale o innej treści. Jeżeli organ uwzględni żądanie - winien wydać nowe zaświadczenie, nie stoi bowiem temu na przeszkodzie zasada powagi rzeczy osądzonej. Jeżeli zaś organ nie znajdzie podstaw do uwzględnienia żądania wydania nowego zaświadczenia, winien wydać postanowienie odmowne, na podstawie art. 219 k.p.a., które po wyczerpaniu środków zaskarżenia przewidzianych w k.p.a. (zażalenie), będzie mogło być przedmiotem skargi do sądu administracyjnego. Jeżeli zaświadczenie ma być wykorzystane w postępowaniu administracyjnym, zainteresowany, który nie zgadza się z jego treścią może żądać przeprowadzenia

przeciwdowodu przeciwko treści otrzymanego zaświadczenia, na podstawie art. 76 § 3 k.p.a.

Z kolei w sprawie **II SA/Lu 544/09** toczącej się w przedmiocie wniosku strony o przyznanie odszkodowania z tytułu przewlekłe prowadzonego postępowania administracyjnego, sąd odrzucając skargę na podstawie art. 58 § 1 pkt 1 p.p.s.a. wyjaśnił, iż poddanie wykonywania administracji publicznej kontroli sądu administracyjnego nie oznacza, że cała działalność administracji publicznej została taką kontrolą objęta. Ograniczenie jej zakresu wynika z treści art. 3 p.p.s.a. W ocenie sądu przedmiotem postępowania sądowoadministracyjnego może być jedynie sprawa sądowoadministracyjna, tj. posiadająca charakter publicznoprawny. Nie mieszczą się w tym znaczeniu wszelkie przejawy działania organów administracji publicznej podlegające kwalifikacji jako czynności prawne w rozumieniu przepisów prawa cywilnego. Jak podniósł sąd roszczenia o naprawienie szkody powstałej w wyniku niewydania orzeczenia lub decyzji, gdy obowiązek ich wydania przewiduje przepis prawa, były i są roszczeniami cywilnymi, które rozpoznawane są całkowicie w postępowaniu przed sądami powszechnymi (art. 417¹ k.c. w zw. z art. 2 k.p.c.).

Natomiast w sprawie **II SA/Lu 10/09** sąd oceniając dopuszczalność skargi na bezczynność organu w przedmiocie udzielenia bonifikaty w opłacie rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości wskazał, iż warunkiem dopuszczalności skargi na bezczynność organu jest przede wszystkim wystąpienie podstawy prawnej do określonego zachowania się organu wobec żądania strony. Użytkowanie wieczyste jest natomiast instytucją prawa cywilnego. Ustanawianie i znoszenie tego prawa oraz kształtowanie elementów jego treści następuje co do zasady na podstawie oświadczeń woli stron, to jest czynności cywilnoprawnych między stronami. Powyższe, zdaniem sądu, oznacza, że również przyznawanie bonifikat od pierwszej opłaty rocznej i opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego, jako ściśle związanych z wykonywaniem tego prawa, ma charakter wyłącznie cywilnoprawny. Zatem działania organów administracji publicznej związane z oddaniem w użytkowanie wieczyste gruntów, z czym wiąże się także udzielanie bonifikat, nie mają charakteru działań

podejmowanych przez te organy w sferze prawa publicznego, co czyni skargę na beczynność organu w tym przedmiocie niedopuszczalną.

Konstruktywnych rozważań procesowych dokonał również sąd w sprawie **II SA/Lu 351/09** dotyczącej odmowy przywrócenia terminu do złożenia wniosku o ustalenie opłaty za użytkowanie wieczyste gruntów Skarbu Państwa. W sprawie tej poza badaniem ustawowych przesłanek przywrócenia terminu zawartych w k.p.a. sąd w pierwszej kolejności przesądził, iż postanowienie o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o ustalenie zasadności aktualizacji opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego jest aktem, o którym mowa w art. 3 § 2 pkt 2 p.p.s.a., a zatem służy na nie skarga do sądu administracyjnego. Sąd wyjaśnił przy tym, iż zastępujący pozew sprzeciw, wnoszony na podstawie art. 80 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami do sądu powszechnego, przysługuje tylko od orzeczeń organu oddalających wnioski lub ustalających nową wysokość opłaty za użytkowanie wieczyste. Są to orzeczenia rozstrzygające sprawę co do istoty i tylko w odniesieniu do nich właściwy pozostaje sąd powszechny, podczas gdy w odniesieniu do innych orzeczeń (wydawanych w toku postępowania), w tym do postanowień o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o ustalenie opłaty, właściwość zachowuje sąd administracyjny.

Na uwagę zasługują również rozważania sądu wyrażone w sprawie **II SA/Lu 112/09** dotyczącej skargi prokuratora na uchwałę rady powiatu. Sąd w sprawie tej analizując legitymację do wniesienia skargi, wyjaśnił, że do skargi prokuratora nie mają zastosowania ograniczenia wynikające z przepisu art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592 z późno zm.). Przepis ten stanowi, że każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone uchwałą podjętą przez organ powiatu w sprawie z zakresu administracji publicznej, może, po bezskutecznym wezwaniu do usunięcia naruszenia, zaskarżyć uchwałę do sądu administracyjnego. Legitymacja prokuratora do wniesienia skargi nie jest ograniczona przesłankami materialnoprawnymi. Prokurator wnosi skargę w sprawie dotyczącej interesów innych osób i jedyną podstawą jego legitymacji skargowej jest ochrona obiektywnego porządku prawnego. Nie ma więc w tym przypadku konieczności wykazania naruszenia interesu prawnego określonej jednostki lub interesu społecznego.

Zdaniem tut. sądu, w świetle art. 154 § 1 p.p.s.a. nie można „mówić” o niewykonaniu przez organ administracji wyroku sądu, w sytuacji, gdy organ wydał decyzję, która nie uwzględnia uwag sądu zawartych w wyroku. Nierespektowanie oceny prawnej zawartej w wyroku sądu może stanowić natomiast podstawę uchylenia takiej decyzji w myśl art. 145 § 1 pkt 1 lit. "c" w zw. z art. 153 p.p.s.a. (**II SA/Lu 12/09**).

W sprawie **II SA/Lu 837/08** sąd uchylił zaskarżoną decyzję w przedmiocie odmowy wznowienia postępowania administracyjnego w sprawie o przyznanie zaliczki alimentacyjnej wskazując, że organ błędnie potraktował wniosek wszczynający postępowanie jako wniosek o wznowienie, podczas, gdy wniosek zawierał sformułowanie "prośba o wypłatę zaliczki alimentacyjnej za okres...". Sąd podkreślił, że zasadą postępowania administracyjnego zgodnie z art. 63, art. 65, art. 128 i art. 140 k.p.a. jest jego odformalizowanie, tak, by sprawa mogła być rozpoznana i rozstrzygnięta zgodnie z intencją strony bez zbędnego formalizmu. Organy administracji publicznej mają obowiązek badania, bez względu na tytuł pisma i jego formalną zawartość, jaka była intencja składającej je strony.

W sprawach **II SA/Lu 379/09** oraz **II SA/Lu 516/09** sąd wskazał, iż zmiana decyzji organu I instancji dokonana dopiero na etapie postępowania odwoławczego, polegająca na zmianie jej adresata jest niedopuszczalna, jako sprzeczna z art. 15 k.p.a. Jeżeli organ wyższego stopnia, badając odwołanie, dojdzie do wniosku, że rozstrzygnięcie powinno zostać skierowane do innego podmiotu niż wskazany w decyzji przez organ I instancji, to powinien on uchylić zaskarżoną decyzję na podstawie art. 138 § 2 k.p.a. i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania organowi I instancji.

III. Działalność orzecznicza Wydziału III Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie

1. Sprawy dotyczące dróg publicznych i ruchu drogowego

W sprawie, gdzie istota żądań skarżącego sprowadzała się do wymiany prawa jazdy uzyskanego na Ukrainie, na polskie prawo jazdy, sąd w uzasadnieniu wyroku z dnia **7 lipca 2009r., sygn. III SA/Lu 206/09**, wskazał, że kwestie te reguluje art. 94 ust. 2 Prawa o ruchu drogowym, którego wykładnia musi uwzględniać również postanowienia Konwencji o ruchu drogowym. W świetle art. 94 ust. 2 Prawa o ruchu drogowym osoba posiadająca krajowe prawo jazdy wydane za granicą, która zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, może otrzymać polskie krajowe prawo jazdy po oddaniu zagranicznego ważnego prawa jazdy organowi wydającemu prawo jazdy, z zastrzeżeniem ust. 4. Jeżeli zagraniczne prawo jazdy nie jest zgodne ze wzorem określonym w Konwencji [Konwencji o ruchu drogowym, sporządzonej w Wiedniu dnia 8 listopada 1968r. (Dz. U. Nr 5, poz. 40 i 44 z 1988r.)], dodatkowym warunkiem otrzymania polskiego prawa jazdy jest zdanie części teoretycznej egzaminu państwowego - warunek ten nie dotyczy prawa jazdy wydanego przez państwo, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 (państwo członkowskie Unii Europejskiej, Konfederację Szwajcarską lub państwo członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym).

W uzasadnieniu wyroku z dnia **20 stycznia 2009r., sygn. III SA/Lu 382/08** sąd ustosunkował się do zarzutu, że rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 29 kwietnia 2002r. w sprawie wymiany praw jazdy (Dz. U. nr 69 poz. 640 ze zm.) wykracza poza zakres delegacji, wynikającej z ustawy – Prawo o ruchu drogowym. Sąd nie podzielił tego zarzutu. Uznał, że rozporządzenie określa warunki i terminy wymiany prawa jazdy oraz wysokość opłat za ich wymianę. Zobowiązuje ono posiadaczy prawa jazdy do jego wymiany w ustalonym terminie. Wyraźny sygnał o utracie ważności prawa jazdy pojawia się w pierwszej kolejności w ustawie – Prawo o ruchu drogowym (art. 150 ust. 1), w dalszej zaś kolejności w rozporządzeniu, kwestionowanym przez skarżącego.

W świetle przepisów ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 29 kwietnia 2002r. w sprawie wymiany praw jazdy, ważną kwestią jest data utraty ważności tego rodzaju dokumentów. Zasada, że tracą one – w myśl § 7 - ważność po upływie terminów, jakie przewidziano do wymiany praw jazdy, w zależności od daty ich wydania przez organ, mieści się w granicach formalnych upoważnienia zamieszczonego w art. 150 ust. 2 ustawy – Prawo o ruchu drogowym, którego ramy nie mogą być odczytywane bez uwzględnienia treści ust. 1 tego artykułu.

Wyrokiem z dnia **7 lipca 2009r.**, sygn. **III SA/Lu 228/09**, sąd uchylił zaskarżoną czynność odmowy zwrotu części opłaty za kartę pojazdu i stwierdził, że skarżącemu przysługuje prawo do zwrotu części opłaty za kartę pojazdu w kwocie 425 zł.

Sąd wskazał, że wyrokiem z dnia 17 stycznia 2006r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. akt U 6/04 orzekł, iż § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu jest niezgodny z Konstytucją RP, a przepisy te utraciły moc. Skoro więc przedmiotowa opłata pobrana została na podstawie § 1 w/w rozporządzenia, to mimo, że utrata mocy obowiązującej tego przepisu została odroczone do 1 maja 2006r., był on niekonstytucyjny od początku jego obowiązywania. Konsekwencją stwierdzenia przez sąd niekonstytucyjności przepisu jest ustalenie, że czynność polegająca na odmowie zwrotu kwoty 425 zł. wydana została bez podstawy prawnej.

W uzasadnieniu wyroku z dnia **20 stycznia 2009r.**, sygn. **III SA/Lu 374/08**, sąd stwierdził, że skoro skarżący wykonując przewóz drogowy po drodze krajowej nie posiadał przy sobie i nie okazał karty opłaty drogowej, to organy administracji prawidłowo zastosowały art. 92 ust. 1 i ust. 4 ustawy z dnia 6 września 2001r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2007r. nr 125 poz. 874 ze zm.) nakładając karę pieniężną.

Sąd przyjął, że w świetle regulacji ustawy o transporcie drogowym, w tym art. 3 ust. 2 pkt 3, do przewozów drogowych przez podmioty niebędące przedsiębiorcami, stosuje się przepisy dotyczące niezarobkowego przewozu drogowego. Z tych względów podzielił stanowisko organów decyzyjnych, że obowiązek uiszczenia opłaty za przejazd pojazdem samochodowym po drogach krajowych dotyczy

również przewozów drogowych wykonywanych przez osoby prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie.

Wyrokiem z dnia **7 lipca 2009r., sygn. III SA/Lu 183/09**, sąd uchylił decyzję dotyczącą nałożenia kary grzywny za wykonywanie przewozu drogowego bez wymaganej opłaty drogowej wskazując, że karę w myśl pkt 4.1. załącznika do ustawy z dnia 6 września 2001r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2007r. nr 125 poz. 874 ze zm.) - nakłada się za wykonywanie przewozu drogowego bez uiszczenia wymaganej opłaty za przejazd po drogach krajowych. W przypadku uiszczenia opłaty, nie jest dopuszczalne nałożenie kary pieniężnej na przedsiębiorcę. Faktem jest, że w dniu kontroli winieta nie była umieszczona wewnątrz pojazdu, w prawym dolnym rogu przedniej szyby pojazdu. Ustawa o transporcie drogowym nie wprowadza jednak kary pieniężnej za tego rodzaju zaniedbanie.

W wyrokach z dnia **10 lutego 2009r., sygn. III SA/Lu 485/08**, z dnia **26 marca 2009r., sygn. III SA/Lu 43/09** i z dnia **3 marca 2009r., sygn. III SA/Lu 42/09** sąd uznał, że wydanie rzeczy w rozumieniu art. 102 § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, jest tożsame z pozostawieniem tej rzeczy do dyspozycji organu egzekucyjnego, w celu jej odebrania z miejsca dotychczasowego przechowywania. Wydanie rzeczy należy do obowiązków dozorca. Aby wydanie rzeczy było skuteczne, musi nastąpić jej odebranie. Ta ostatnia czynność jest powinnością organu egzekucyjnego. Jeżeli organ egzekucyjny zażąda wydania dozorowanej rzeczy na piśmie, nie oznaczając terminu, w jakim dokona jej odebrania, bądź też w momencie żądania wydania nie przystępuje do odebrania rzeczy, w dalszym ciągu spoczywa na nim obowiązek zapłaty należności, o których mowa w art. 102 § 2 u.p.e.a., do czasu odebrania rzeczy.

2. Sprawy dotyczące ochrony zdrowia

Wyrokiem z dnia **14 maja 2009r., sygn. III SA/Lu 72/09**, sąd uchylił postanowienie Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (oraz poprzedzające je postanowienie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w przedmiocie uzgodnienia

realizacji i warunków przedsięwzięcia polegającego na budowie chlewni.

Sąd wskazał, że w rozpoznawanej sprawie, jedynym materiałem dowodowym dla organów inspekcji sanitarnej, niezbędnym w celu wydania postanowienia, był raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Organ bez głębszej analizy przyjął tezy płynące z raportu sporządzonego na warunkach komercyjnych na zamówienie inwestora. Raport nie jest bowiem opracowaniem sporządzonym przez niezależnych ekspertów na takich zasadach, jak sporządzane są opinie biegłych w ramach postępowań sądowych czy postępowania administracyjnego. Jest to raport sporządzany przez podmiot będący przedsiębiorcą, działający na zlecenie zainteresowanego inwestora. Oznacza to, że jego walory poznawcze mogą być weryfikowane w toku postępowania administracyjnego, w tym poprzez organ uzgadniający, w ramach jego kompetencji. Raport jest dokumentem, który podlega ocenie, a sporządzenie go nie zwalnia organu uzgadniającego od czynienia własnych ustaleń zmierzających do weryfikacji przedstawionych danych.

Wyrokiem z dnia **14 maja 2009r.**, sygn. **III SA/Lu 152/09**, sąd uchylił decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej narządu głosu.

Sąd wskazał, że zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych do orzekania w tych sprawach (Dz. U. Nr 132, poz. 115) – aby schorzenie mogło być uznane za chorobę zawodową, musi odpowiadać chorobie ujętej w wykazie chorób zawodowych, a ponadto powinno być spowodowane czynnikiem szkodliwym dla zdrowia występującym na stanowisku pracy osoby zainteresowanej albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.

Oceniając przeprowadzone przez organ postępowanie administracyjne mające na celu ustalenie istnienia choroby zawodowej sąd uznał, że narusza ono przepisy prawa zawarte w kodeksie postępowania administracyjnego, jak również przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002r. w sprawie wykazu chorób zawodowych. Orzeczenia sporządzone przez jednostki orzecznicze obu stopni stwierdziły brak podstaw do rozpoznania

u skarżącego choroby zawodowej. Skarżący jednak wykazał, iż złożył w toku postępowania administracyjnego wyniki badań głosu przeprowadzone przez lekarza specjalistę. W orzeczeniach będących w swej istocie opiniami biegłych, brak jest odniesienia do tychże badań. Stosownie do art. 80 kpa organ ma zaś kontrolować czy wydana opinia wyjaśniła istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności wymagające okoliczności specjalnych, ma również odnieść się do wszystkich zgromadzonych w sprawie dowodów.

Wyrokiem z dnia **18 maja 2009r.**, sygn. **III SA/Lu 95/09**, sąd uchylił zaskarżoną decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. W uzasadnieniu sąd - oceniając treść przepisu § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, i treść upoważnienia zawartego w art. 237 § 1 pkt 2 i 3 Kodeksu pracy stwierdził, że wprowadzony zapis o możliwości zgłoszenia i rozpoznania choroby zawodowej w okresie jego zatrudnienia w narażeniu zawodowym lub po zakończeniu pracy w takim narażeniu, nie później niż w okresie, który został określony w wykazie chorób zawodowych, został wprowadzony z przekroczeniem delegacji ustawowej. W zakresie delegacji ustawowej nie ma upoważnienia do wprowadzenia w rozporządzeniu terminów do zgłaszania i rozpoznawania takich chorób. Mając na uwadze uprawnienie określone w art. 8 ust. 2 Konstytucji, sąd odmówił zastosowania poz. 20 pkt 2 załącznika do rozporządzenia w części określającej okres uprawniający do zgłoszenia podejrzenia oraz rozpoznania choroby zawodowej – zespołu cieśni w obrębie nadgarstka.

3. Sprawy celne

W uzasadnieniu wyroku z dnia **5 marca 2009r.**, sygn. **III SA/Lu 434/08**, sąd wskazał, że dokonanie naprawy gwarancyjnej pozostaje w sprzeczności z treścią art. 186 WKC i z tym, że towary te będą użyte w ten sam sposób, jak przed wywozem, – jako części linii technologicznej. Już z definicji towarów powracających zawartej w art. 185 i 186 Wspólnotowego Kodeksu Celnego wyraźnie wynika, że pod pojęciem towarów przywożonych w tym samym stanie należy rozumieć takie cechy fizyczne, które świadczą o ich

„jednorodzajowości i identyczności”, a nie o „jednogatunkowości”. Dlatego przedmiotem przywozu powinien być ten sam towar, a nie taki sam towar.

Również użycie w art. 847 rozporządzenia Komisji (EWG) Nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993r. ustanawiającego przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady EWG Nr 2913 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny Dz. Urz. U.E. L. 253 z 11.X.1993r., ze zm.) określenia „dokumenty niezbędne do ustalenia tożsamości towaru” wskazuje, że towary, które mają być wywiezione posiadają określone fizyczne cechy co do tożsamości, te same towary o identycznych cechach fizycznych muszą zostać powrotnie przywiezione.

Z okoliczności faktycznych ustalonych w sprawie wynikało, iż towar powracający nie był tożsamy z wywiezionym. Przede wszystkim został naprawiony w ramach udzielonej gwarancji oraz zmienione zostały niektóre urządzenia.

Dla naprawy gwarancyjnej towarów wywożonych poza obszar Wspólnoty przewidziana jest we Wspólnotowym Kodeksie Celnym procedura uszlachetniania biernego, szczegółowo unormowana w art. 152 WKC i nast. Jeżeli warunki przewidziane w tym przepisie zostaną spełnione, to dopuszczenie naprawionych towarów dokonywane jest z całkowitym zwolnieniem z należności przywozowych. Skarżąca nie skorzystała jednak z tej gospodarczej procedury celnej. Konsekwencją braku zastosowania przez skarżącą procedury uszlachetniania biernego jest naliczenie należności celnych przywozowych.

W uzasadnieniu wyroków z dnia **22 września 2009r., sygn. III SA/Lu 250/09 i sygn. III SA/Lu 251/09**, sąd wskazał, że wydaną w dniu 26 sierpnia 2008r. decyzją ostateczną określono wartość celną pojazdu, kwotę długu celnego oraz wysokość podatku akcyzowego i podatku VAT. Decyzją tą definitywnie uregulowano status prawny towaru.

Z chwilą ustalenia sytuacji prawnej towaru, dalsze jego przechowywanie w depozycie urzędu celnego traciło sens w świetle dyspozycji przepisów art. 30 ust. 1 oraz art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 19 marca 2004r. – Prawo celne.

W tych okolicznościach pobieranie przez organ - na podstawie art. 93 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo celne - opłat za przechowanie tego towaru w depozycie, nie ma normatywnego uzasadnienia.

W uzasadnieniu wyroku z dnia **12 lutego 2009r.**, sygn. **III SA/LU 454/09** sąd wyraził pogląd, że jeżeli towary objęte zadeklarowaną procedurą gospodarczą uszlachetniania czynnego uzyskały inne przeznaczenie celne - dopuszczenie do obrotu, za zgodą organów celnych, to nie można jednocześnie uznać, że skarżący nie podporządkował się obowiązkowi, który nakłada nań decyzja zezwalająca na stosowanie procedury uszlachetniania czynnego. Skoro tak – nie można w konsekwencji mówić, że skarżący nie podporządkował się obowiązkowi wywozu, który nakłada na niego decyzja zezwalająca na stosowanie procedury uszlachetniania czynnego w systemie zawiesznień.

W uzasadnieniu wyroku z dnia **25 czerwca 2009r.**, sygn. **III SA/Lu 86/09**, sąd wyraził pogląd, że pismo administracji celnej Szwajcarii nie jest dokumentem urzędowym w myśl art. 194 § 1 i § 2 Ordynacji podatkowej, a traktowane być powinno jako jeden z dowodów w postępowaniu celnym.

Pismo to sporządzone zostało w oparciu o przepisy protokołu dodatkowego zawartego między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską, uzupełniającego Umowę między Europejską Wspólnotą Gospodarczą, a Konfederacją Szwajcarską (...) w *sprawie wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych*, podpisanego w dniu 9 czerwca 1997r. w Brukseli (Dz. U. UE L 97.169.77 z dnia 27 czerwca 1997r.). Pismo takie ma dostarczyć wszelkich istotnych informacji, które mogą pozwolić na zapewnienie zgodności z ustawodawstwem celnym oraz przekazać informacje odnośnie poprawności wywozu towaru z terytorium jednej z umawiających stron porozumienia i przywozu na terytorium drugiej strony.

Powszechnie akceptowany jest pogląd, iż uznanie określonego dokumentu zagranicznego za dokument urzędowy w rozumieniu ordynacji podatkowej jest uzależnione od ustaleń przyjętych w umowach międzynarodowych, a takich brak jest w przypadku cyt. umowy między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Konfederacją Szwajcarską (...) w *sprawie wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych*.

Odmienny pogląd został wyrażony w wyroku z dnia **23 kwietnia 2009r.**, sygn. **III SA/Lu 63/09** gdzie wskazano, że pismo takie (szwajcarskich władz celnych) jest dokumentem urzędowym, bowiem art. 194 Ordynacji podatkowej nie ogranicza pojęcia dokumentów urzędowych do dokumentów krajowych. Uznanie dokumentu zagranicznego za dokument urzędowy, jest uzależnione od uregulowań zawartych w wiążących Polskę umowach międzynarodowych. Taką umową międzynarodową, którą Polska jest związana od czasu uzyskania członkostwa UE (art. 91 i art. 9 Konstytucji RP), jest również Porozumienie - Protokół dodatkowy z dnia 9 czerwca 1997r. w sprawie wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych, będący załącznikiem do porozumienia w formie wymiany listów między Wspólnotą Europejską, a Konfederacją Szwajcarską uzupełniającego Umowę między Europejską Wspólnotą Gospodarczą, a Konfederacją Szwajcarską o Protokół w sprawie wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych (Dz. Urz. WE L 169 z 27.06.1997r. str. 77, Dz. Urz. UE, Polskie wydanie specjalne rozdz. 2 t. 8, str. 306).

Skoro pisma szwajcarskich władz celnych spełniają przesłanki wymienione w art. 194 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej, to uznać należy, że stanowią one dokumenty urzędowe. Skarżący nie obalił wiarygodności owych pism (art. 194 § 3 Ordynacji podatkowej), a zatem są one dowodem tego, co zostało w nich urzędowo stwierdzone.

4. Sprawy z zakresu samorządu terytorialnego

W sprawach o sygn. akt **III SA/Lu 19-32/09** sąd odrzucił skargi na uchwały Rady Miasta w B. w przedmiocie uznania skargi na działalność Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w B. jako niedopuszczalne. W wymienionych sprawach sąd uznał, że skarżącemu nie przysługuje skarga do sądu administracyjnego. Skargi do sądu na stanowisko organów rozpatrujących skargi są niedopuszczalne, bez względu na to czy załatwienie skargi następuje jedynie w formie zawiadomienia o wyniku badania, czy w formie uchwały, jako zwykłej formy działania niektórych organów

powołanych do rozpoznawania skarg. O prawie do sądu nie może decydować zróżnicowana z innych przyczyn forma załatwienia jednorodnych spraw. Sąd wskazał, że działanie administracji publicznej w trybie skargowym opartym o przepisy działu VIII kpa, nie podlega kontroli sądów administracyjnych, gdyż nie mieści się w katalogu spraw określonych w art. 3 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Podobny pogląd prawny wyrażono w sprawie o sygn. akt **III SA/Lu 354/09**.

W sprawie o sygn. akt **III SA/Lu 211/09** sąd odrzucił skargę na uchwałę Gminy K. W. w przedmiocie odmowy stwierdzenia nieważności uchwały Rady Gminy K. W. w sprawie wyboru ławników, jako niedopuszczalną. Sąd wskazał, iż skoro zaskarżona uchwała nie została podjęta w sprawie z zakresu administracji publicznej w rozumieniu art. 101 ustawy o samorządzie gminnym, przeto nie może być przedmiotem kontroli sądu administracyjnego.

W sprawie o sygn. akt **III SA/Lu 254/09**, odrzucając skargę sąd wyraził pogląd, iż charakter prawny uchwały proceduralnej, stanowiącej wewnętrzny element postępowania zmierzającego do zaskarżenia uchwały merytorycznie kwestionowanej, tworząc przesłankę dopuszczalności skargi do sądu, upoważnia do stwierdzenia, że na uchwałę rady gminy o nieuwzględnieniu wezwania do usunięcia zarzucanego naruszenia, skarga do sądu nie przysługuje. Uchwała będąca przedmiotem skargi, jako uchwała dotycząca wezwania do usunięcia naruszenia, ma charakter wyłącznie procesowy i nie reguluje spraw z zakresu administracji publicznej.

W sprawie o sygn. akt **III SA/Lu 55/09** ze skargi Wójta Gminy G. na uchwałę Rady Gminy G. w przedmiocie zaliczenia drogi do kategorii dróg gminnych i ustalenia jej przebiegu, sąd odrzucając skargę wskazał, że w ramach przyznanych organowi wykonawczemu (wójtowi) kompetencji, organ ten nie ma możliwości zaskarżenia – w trybie art. 101 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym - uchwały podjętej przez radę gminy. Użyte w art. 101 ust. 2 sformułowanie „każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone” nie dotyczy wójta sprawującego funkcję wykonawczą, realizowaną w imieniu własnym i jednocześnie w imieniu gminy, jako jej organu (...).

W sprawie o sygn. akt **III SA/Lu 274/09** ze skargi Prezydenta Miasta L. na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody L. w przedmiocie stwierdzenia nieważności uchwały w sprawie uchwalenia marży stosowanej przy dystrybucji biletów jednorazowych za przejazd środkami lokalnego transportu drogowego, oddalając skargę sąd wskazał, iż ustalenie marży przy dystrybucji biletów jednorazowych nie mieści się w zakresie usług komunalnych, jest to bowiem działalność komercyjna. Teoretycznie więc strony mogą dowolnie ustalić wysokość marży, czy wszystkie inne warunki wiążącej jej umowy, której przedmiotem jest sprzedaż biletów na przejazd komunikacją publiczną.

W sprawie o sygn. akt **III SA/Lu 418/08** ze skargi na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody L. w przedmiocie stwierdzenia nieważności uchwały Rady Miejskiej w LB. w sprawie zmiany uchwały dotyczącej uchwalenia statutu gminy, uchylając zaskarżone rozstrzygnięcie nadzorcze w określonej części, sąd stwierdził, że w sytuacji gdy organ nadzoru w całości stwierdził nieważność uchwały organu gminy, nie wskazując jakimi wadami prawnymi obarczony jest zakwestionowany akt – przyjęcie założenia, że sąd obowiązany jest zbadać każdą z osobna normę aktu objętego rozstrzygnięciem nadzorczym pod względem jego zgodności z prawem, byłoby równoznaczne z przerzuceniem ciężaru dowodu na sąd, tak jak gdyby sąd był co najmniej pomocnikiem jednej ze stron postępowania. Sprawiałoby to, że sąd stałby się *sui generis* dodatkowym organem nadzoru nad działalnością gminną i uzyskałby nieprzynależne mu kompetencje.

W sprawie o sygn. **III SA/Lu 205/09** sąd oddalając skargę na rozstrzygnięcie nadzorcze w przedmiocie stwierdzenia nieważności uchwały w sprawie udzielenia pełnomocnictwa dla przewodniczącego radu gminy wyraził pogląd, że w przypadku przyjęcia, iż gmina jest pokrzywdzonym w rozumieniu art. 49 § 1 i 2 kpk, wówczas za tę jednostkę samorządu terytorialnego, czynności procesowych dokonuje organ uprawniony do działania w jej imieniu, czyli wójt, burmistrz, prezydent (art. 51 § 1 kpk w zw. z art. 31 usg).

5. Sprawy dotyczące edukacji

Postanowieniem z dnia **8 października 2009r.** w sprawie o **sygn. III SA/Lu 450/09** sąd odrzucił skargę na decyzję Prorektora Uniwersytetu w przedmiocie odmowy reaktywacji studiów.

Warunkiem rozpoznania skargi, zgodnie z art. 52 § 1 p.p.s.a. jest uprzednie wyczerpanie środków zaskarżenia, jeżeli służyły one skarżącemu w postępowaniu przed organem właściwym w sprawie. Zgodnie z art. 207 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr 164, poz. 1365 ze zm.) – do decyzji, o których mowa w art. 169 ust. 7 i 8, decyzji podjętych przez organy uczelni w indywidualnych sprawach studentów i doktorantów, a także w sprawach nadzoru nad działalnością uczelnianych organizacji studenckich oraz samorządu studenckiego, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. - Kodeks postępowania administracyjnego oraz przepisy o zaskarżaniu decyzji do sądu administracyjnego.

Postępowanie wszczęte na skutek wniosku skarżącej jest zatem, zgodnie z art. 15 kpa, postępowaniem dwuinstancyjnym. Oznacza to, że decyzja wydana przez Prorektora Uniwersytetu formalnie nie kończy postępowania administracyjnego, lecz przysługuje od niej środek zaskarżenia – w przedmiotowej sprawie w postaci wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy przez ten sam organ, na podstawie art. 127 § 3 kpa w związku z art. 207 ust. 2 zdanie 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym.

Skarga wniesiona z pominięciem powyższego trybu, z mocy art. 58 § 1 pkt 6 ppsa, jako niedopuszczalna podlega odrzuceniu bez badania jej zasadności merytorycznej i słuszności podnoszonych argumentów.

W uzasadnieniu wyroku z dnia **30 czerwca 2009r.** w sprawie o **sygn. III SA/Lu 118/09** sąd wskazał, że organy decyzyjne, przy ustalaniu wysokości dochodu uprawniającego studenta do ubiegania się o stypendium, słusznie nie uwzględniły macochy skarżącej, jak również nie wzięły jej pod uwagę przy ustalaniu wysokości dochodu na osobę w rodzinie studenta. Między skarżącą, a jej macochą nie zawiązał się nigdy stosunek przysposobienia. Macocha nie występowała z wnioskiem o przysposobienie. Macocha nie jest zatem,

ani nigdy nie była w relacji ze skarżącą jej opiekunem prawnym lub faktycznym, w jurydycznym znaczeniu tych pojęć.

Spór powstał na tle zasad przyznawania pomocy materialnej studentom wynikających z przepisów art. 173-188 ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) i dotyczył tego, czy jakie osoby stanowią członków rodziny skarżącej, jak należy obliczyć dochód na osobę w rodzinie skarżącej, a w konsekwencji czy dochód ten uprawniał skarżącą do otrzymania wnioskowanych stypendiów.

Sąd wyjaśnił, że małżonek rodzica studenta, nie będący jednocześnie rodzicem studenta, ani jego opiekunem faktycznym lub prawnym, nie jest uznawany przez przepisy wyżej wymienionej ustawy jako członek rodziny.

Wyrokiem z dnia **30 kwietnia 2009r.** w sprawie o **sygn. III SA/Lu 462/08** sąd oddalił skargę na decyzję Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie o umorzeniu postępowania w sprawie z wniosku studenta o uchylenie decyzji ostatecznej z dnia 6 lipca 2006 r. w przedmiocie wyznaczenia terminu ustnego zaliczenia komisyjnego przedmiotu. Sąd wskazał, że zważywszy na autonomię szkół wyższych, "decyzja organów uczelni" to nie w pełni to samo, co decyzja organu administracji, a do żądania strony uchylenia lub zmiany ostatecznej decyzji z dnia 6 lipca 2006r. w przedmiocie wyznaczenia terminu ustnego zaliczenia komisyjnego, nie mają zastosowania przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Decyzja z dnia 6 lipca 2006r. nie wpływała bezpośrednio na status studenta jako użytkownika szkoły wyższej (zakładu administracyjnego) i nie przesądzała o nawiązaniu bądź przekształceniu stosunku zakładowego. Odmowa wyznaczenia terminu egzaminu komisyjnego jest zdarzeniem związanym z tokiem studiów i procesem dydaktycznym i jedynie pośrednio miała wpływ na funkcjonowanie studenta w uczelni wyższej w ramach stosunku zakładowego. Odmowa wyrażenia zgody na wyznaczenie terminu ustnego zaliczenia komisyjnego oznaczała, że skarżący nie zaliczył co najmniej jednych zajęć i tym samym spełnił przesłankę niezaliczenia okresu rozliczeniowego i była podstawą skreślenia go z listy studentów zgodnie z regulaminem studiów. Dopiero decyzja o skreśleniu z listy studentów stanowiło decyzję administracyjną wydaną w indywidualnej sprawie studenta.

Sąd zgodził się również, że postępowanie w sprawie jest bezprzedmiotowe, gdyż skarżący nie posiada już statusu studenta. Wobec powyższego Rektor prawidłowo umorzył postępowanie jako bezprzedmiotowe.

Wyrokiem z dnia **30 kwietnia 2009r.** w sprawie o **sygn. III SA/Lu 460/08** sąd stwierdził nieważności decyzji Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

W sprawie tej organ odwoławczy wydał zaskarżoną decyzję, utrzymującą w mocy decyzję organu I instancji, jeszcze przed wniesieniem odwołania przez stronę, a nawet przed doręczeniem decyzji stronie. Tym samym Rektor nie mógł wydać decyzji w II instancji na podstawie odwołania strony, bowiem w tej dacie strona jeszcze nie otrzymała decyzji pierwszoinstancyjnej.

W doktrynie i orzecznictwie powszechnie przyjęty jest pogląd, że postępowanie odwoławcze może być wszczęte wyłącznie wskutek wniesienia środka zaskarżenia (odwołania) przez podmiot legitymowany, nigdy zaś z urzędu.

6. Sprawy dotyczące stosunków służbowych

W wyroku z dnia **26 lutego 2009r.** w sprawie o **sygn. III SA/Lu 9/09** sąd wskazał, że w sytuacji, gdy strażak ukarany karą upomnienia przez właściwego przełożonego w trybie art. 118 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2006r. Nr 96, poz. 867 ze zm.) odwołuje się do właściwej komisji dyscyplinarnej przy Komendzie Wojewódzkiej, komisja ta nie jest komisją odwoławczą w rozumieniu art. 121 ust. 1 ustawy, a zatem orzeka w składzie trzyosobowym, a nie pięcioosobowym, zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy.

Postanowieniem z dnia **11 sierpnia 2009r.** w sprawie o **sygn. III SA/Lu 313/09** sąd odrzucił skargę emerytowanego funkcjonariusza Policji, w następującej sytuacji: skarżący złożył do Komendanta Miejskiego Policji w Białej Podlaskiej wniosek o wypłacenie mu równoważnika pieniężnego za remont lokalu za lata 2006 – 2008, wraz z należnymi odsetkami, zaś wobec odmownego stanowiska organu I instancji, wnioskodawca wniósł do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Lublinie pismo zatytułowane „odwołanie”,

wnosząc o uchylenie „decyzji” organu I instancji i nakazanie wypłaty należności. W odpowiedzi Komendant Wojewódzki Policji wskazał, że ze względu na zmianę stanu prawnego nie ma podstaw do wypłacania skarżącemu równoważnika za remont lokalu mieszkalnego. W tej sytuacji skarżący wniósł do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie skargę na powyższe rozstrzygnięcie.

Sąd wskazał, że stanowisko organu w sprawie wniosku powinno zostać wyrażone w formie decyzji, bowiem tryb takiego załatwienia sprawy wynika z § 9 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 czerwca 2002r. w sprawie wysokości i szczegółowych zasad przyznawania, odmowy przyznania, cofania i zwracania przez policjantów równoważnika pieniężnego za remont zajmowanego lokalu mieszkalnego, oraz art. 105 §1 kpa. Od decyzji takiej przysługuje odwołanie do organu nadrzędnego nad organem, który wydał decyzję w I instancji, zgodnie z ogólną normą wynikającą z art. 127 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego i zasadą dwuinstancyjności postępowania administracyjnego.

O ile zatem skarżący uznaje, że jego sprawa powinna zostać załatwiona w formie decyzji, co pozwoli na kontrolę sądową legalności stanowiska organów administracji, powinien doprowadzić do wydania decyzji, skarżąc ewentualnie beczynność organów, które nie załatwiają sprawy w formie przez niego oczekiwanej. Skarga wniesiona na pismo nie będące decyzją, ani innym aktem, którego kontrola należałaby do sądu administracyjnego zgodnie z art. 3 ppsa, jest z mocy art. 58 § 1 pkt 1 ppsa niedopuszczalna i podlega odrzuceniu bez badania jej zasadności merytorycznej i słuszności podnoszonych argumentów.

Wyrokiem z dnia **23 kwietnia 2009r.** w sprawie o **sygn. III SA/Lu 79/09** sąd uchylił postanowienie wydane na podstawie art. 59 § 1 i 2 kpa, o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia odwołania od rozkazu personalnego Komendanta Powiatowego Policji w sprawie zwolnienia ze służby w Policji.

Sąd wskazał, że organ uznał za skuteczne doręczenie decyzji w trybie art. 47 § 2 kpa, zgodnie z którym – w przypadkach, o których mowa w § 1, uznaje się, że pismo doręczone zostało w dniu odmowy jego przyjęcia przez adresata.

Wystąpienie skutków domniemania przewidzianego w art. 47 § 2 jest uwarunkowane prawidłowym dokonaniem wszystkich przewidzianych w art. 47 § 1 czynności podmiotu doręczającego i organu administracji publicznej. Sposoby doręczenia wskazane są w art. 42 § 1 – 3 kpa. W stanie faktycznym sprawy bezspornym jest, że próba doręczenia decyzji nie nastąpiła ani w miejscu zamieszkania lub miejscu pracy skarżącego (§ 1), ani w lokalu administracji publicznej, który decyzję tę wydał (§ 2), lecz na terenie innej jednostki Policji (§ 3). Wprawdzie art. 42 § 3 kpa wskazuje, że w razie niemożności doręczenia pisma w sposób określony w § 1 i 2, a także w razie koniecznej potrzeby, pisma doręcza się w każdym miejscu, gdzie się adresata zastanie – ale nie wyjaśniono, dlaczego taka niemożność wcześniejszego doręczenia została uznana za stwierdzoną. Tym samym próba doręczenia pisma odbywała się niezgodnie z wymogami kodeksu postępowania administracyjnego, a w konsekwencji nie mogła znaleźć zastosowania metoda zastępczego doręczenia wskazana w art. 47 § 1 kpa.

Wyrokiem z dnia **12 lutego 2009r.** w sprawie o **sygn. III SA/Lu 478/08** sąd uchylił decyzję Komendanta Wojewódzkiego Policji o odmowie ustalenia wzrostu uposażenia zasadniczego skarżącego funkcjonariusza policji z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Organ odwoławczy wskazał, że zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 1990r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. nr 54 z 1990r., poz. 310), aby policjantowi zaliczyć okres pracy w gospodarstwie rolnym po 1 stycznia 1983r., do wysługi lat uwzględnianej przy ustalaniu wzrostu uposażenia zasadniczego, wymagane było udowodnienie przez wnioskodawcę, iż pracował w indywidualnym gospodarstwie rolnym w charakterze domownika w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin.

Organ uznał, że skoro skarżący nie był zgłoszony do ubezpieczenia, nie opłacano za niego w tym okresie składek stosownie do art. 6 pkt 14 ustawy, to nie był domownikiem w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, a więc nie mają do niego zastosowania przepisy o zaliczeniu czasu pracy w gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu.

Sąd uznał to stanowisko za błędne i wskazał, że zawarta w art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008r. nr 50 poz. 291) definicja domownika nie zawiera cechy bycia ubezpieczonym z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników.

7. Sprawy z zakresu ewidencji ludności

W analizowanych sprawach z zakresu ewidencji wynika, że wykładnia i stosowanie art. 15 ust. 2 ustawy nie wykazuje rozbieżności.

Ugruntowany jest pogląd, że aby wydać decyzję, o której mowa w art. 15 ust. 2 ustawy, opuszczenie dotychczasowego miejsca pobytu musi być dobrowolne i nosić cechy trwałości. Jednocześnie nurt orzeczniczy, który podzielany jest przez sędziów orzekających w tych sprawach prezentuje pogląd, że za równoznaczne z dobrowolnym opuszczeniem lokalu należy uznać sytuację, w której osoba w nim zameldowana została z niego usunięta wbrew jej woli, lecz nie skorzystała we właściwym czasie z przysługujących jej środków prawnych umożliwiających powrót do lokalu, których podjęcie doprowadziłoby do uznania działań dysponenta lokalu za bezprawne. Długotrwały stan faktyczny, w którym osoba zameldowana na pobyt stały w danym lokalu rzeczywiście w nim nie mieszka, przebywając w tym czasie w innym lokalu, świadczy o tym, że owa osoba nie wykazuje zamiaru, o którym mowa w art. 6 ust. 1 ustawy, a zatem opuszczenie dotychczasowego lokalu nosi znamiona trwałości i powinno skutkować wydaniem decyzji o wymeldowaniu (**sygn. akt III SA/Lu 81/09; III SA/Lu 442/08; III SA/Lu 345/08**).

W sprawach **III SA/Lu 263/09 i III SA/Lu 3/09** sąd wyraził pogląd, iż „pobyt w areszcie śledczym, czy też w zakładzie karnym, w związku z pozbawieniem wolności, nie może być utożsamiany z opuszczeniem miejsca pobytu stałego w rozumieniu art. 15 ust. 2 ustawy i nie może skutkować wymeldowaniem”.

8. Inne sprawy

Wyrokiem z dnia **2 lipca 2009r.** w sprawie o **sygn. III SAB/Lu 1/09** po rozpoznaniu sprawy ze skargi na bezczynność Prezesa Sądu Rejonowego w przedmiocie wydania kserokopii wokandy, sąd zobowiązał organ do załatwienia wniosku skarżącego z dnia 17 kwietnia 2008r. w trybie postępowania w sprawie udzielenia informacji publicznej, w terminie 30 dni, poprzez podjęcie odpowiedniej czynności lub wydanie orzeczenia w tej sprawie.

Sąd uzasadnił swe stanowisko tym, że skarżący jest uprawniony do dostępu do informacji publicznej, gdyż prawo to przysługuje „każdemu” (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej Dz. U. nr 112 poz. 1198 ze zm.), a od osoby wykonującej prawo do informacji publicznej nie wolno żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego (art. 2 ust. 2 ustawy).

Wokanda, zawierająca spis spraw rozpoznawanych w danym dniu przez sąd w określonym składzie, jest informacją publiczną dotyczącą funkcjonowania organu władzy publicznej, jakim jest sąd. Tym samym wniosek skarżącego skierowany do organu należy rozpatrywać w kategoriach wniosku o udostępnienie informacji publicznej.

Stosownie do art. 14 ust. 1 i 2 ustawy – udostępnianie informacji publicznej na wniosek następuje w sposób i w formie zgodnej z wnioskiem, a jeżeli informacja publiczna nie może być udostępniona w sposób lub w formie określonych we wniosku, podmiot obowiązany do udostępnienia powiadamia pisemnie wnioskodawcę o przyczynach braku możliwości udostępnienia informacji zgodnie z wnioskiem i wskazuje, w jaki sposób lub w jakiej formie informacja może być udostępniona niezwłocznie. Odmowa udostępnienia informacji publicznej oraz umorzenie postępowania o udostępnienie informacji w przypadku określonym w art. 14 ust. 2 przez organ władzy publicznej następują w drodze decyzji (art. 16 ust. 2 ustawy).

W tym stanie sąd uznał, że procedura rozpoznania wniosku o udzielenie informacji publicznej nie została zakończona przez organ, co uzasadnia zarzut jego bezczynności w świetle art. 37 § 1 kpa.

W sprawie o **sygn. akt III SA/Lu 6/09** w przedmiocie wymierzenia Staroście Opolskiemu grzywny za niewykonanie

orzeczenia sądu z dnia 24 kwietnia 2008r., sygn. akt: III SA/Lu 44/08 sąd oddalił skargę. W uzasadnieniu wyroku wskazał, że przepis art. 154 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, określa przesłanki, które muszą być łącznie spełnione, aby uwzględnić żądanie strony o ukaranie organu administracji publicznej grzywną. Jednym z warunków skutecznego wniesienia skargi o wymierzenie organowi grzywny, jest uprzednie pisemne wezwanie właściwego organu do wykonania wyroku lub załatwienia sprawy. Ustawodawca określając do kogo ma być adresowane owo wezwanie miał na myśli nie każdy organ, ale jedynie organ właściwy, to jest taki, którego bezpośrednio dotyczy prawomocny wyrok sądu i który pozostaje w beczynności w jego realizacji. Jeżeli zatem sąd prawomocnym wyrokiem uwzględnił skargę na beczynność danego organu, to adresatem stosownego wezwania musi być konkretny organ pozostający w beczynności. Jeżeli sąd prawomocnym wyrokiem uchylił lub stwierdził nieważność aktu lub czynność organu II instancji, to adresatem wezwania musi być organ II instancji. Jeżeli natomiast sąd prawomocnym wyrokiem wyeliminował z obrotu prawnego akty lub czynności organów obu instancji, to właściwym organem, do którego należy kierować wezwanie, jest organ I instancji.

Wyrokiem z dnia **12 lutego 2009r. sygn. akt III SA/Lu 455/08** sąd uchylił decyzje organów obu instancji. Orzeczenie zapadło w następującym stanie faktycznym:

Jeden ze spadkobierców zwrócił się do Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Lublinie o uzupełnienie aktu zgonu o dane dotyczące daty zgonu spadkodawcy.

Organ ten odmówił uzupełnienia aktu zgonu, zaś Wojewoda Lubelski utrzymał w mocy decyzję pierwszoinstancyjną. Zdaniem organów, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia w postępowaniu administracyjnym dokładnej daty zgonu spadkodawcy. Zasugerowano stronie wystąpienie na drogę postępowania sądowego w celu ustalenia tej okoliczności.

Sąd uznał, że w sytuacji, gdy akt zgonu nie zawiera wszystkich wymaganych informacji, istnieje możliwość jego uzupełnienia na podstawie art. 36 ustawy z dnia 29 września 1986r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2004 r., Nr 161, poz. 1688 z późn. zm.). Na kierowniku urzędu stanu cywilnego spoczywa obowiązek dążenia

do uzyskania jak najpełniejszych, wymaganych prawem informacji. Podstawy takiego działania dopuszcza art. 22 ustawy, upoważniający kierownika stanu cywilnego do ustalenia okoliczności faktycznych w celu potwierdzenia danych podlegających wpisowi do aktu stanu cywilnego. Mając na uwadze ogólne zasady postępowania administracyjnego, należy jako dowód dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. Za dowody można uznać nie tylko dokumenty, ale również zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny (art. 75 § 1 k.p.a.).

Dopiero tak przeprowadzone postępowanie wyjaśniające pozwoli organowi orzekającemu na ustalenie najbardziej prawdopodobnej daty zgonu spadkodawcy i uzupełnieniu jego aktu zgonu o te dane, zgodnie z wnioskiem w trybie art. 36 powyższej ustawy.

Sąd wydał szereg postanowień o odrzuceniu skarg, jako nieobjętych kognicją sądów administracyjnych (art. 3 p.p.s.a.), np.:

- w postanowieniu z dnia **23 lipca 2009r. sygn. III SA/Lu 362/09** wskazał, że niedopuszczalna jest skarga dotycząca treści wydanego zaświadczenia,
- w postanowieniu z dnia **6 sierpnia 2009r. sygn. III SA/Lu 385/09** wskazał, że niedopuszczalna jest skarga dotycząca udzielenia przez Wojewodę pełnomocnictwa Kuratorowi Oświaty,
- w postanowieniu z dnia **25 czerwca 2009r., sygn. III SA/Lu 287/09** wskazał, że niedopuszczalna jest skarga na postępowanie prezesa sądu rejonowego w sprawie przebiegu postępowania cywilnego,
- w postanowieniu z dnia **4 czerwca 2009r. sygn. III SA/Lu 249/09** wskazał, że niedopuszczalna jest skarga w przedmiocie unieważnienia zaświadczenia wydanego przez starostę,
- w postanowieniu z dnia **28 maja 2009r. sygn. III SA/Lu 238/09** wskazał, że niedopuszczalna jest skarga w przedmiocie unieważnienia decyzji o wydaniu paszportu.
- w postanowieniu z dnia **4 czerwca 2009r. sygn. III SA/Lu 237/09** wskazał, że niedopuszczalna jest skarga w przedmiocie czynności związanych z przeprowadzeniem przetargu na dzierżawę nieruchomości stanowiącej własność gminy, gdyż spór taki ma charakter cywilnoprawny.
- w postanowieniu z dnia **14 maja 2009r. sygn. III SA/Lu 211/09** wskazał, że niedopuszczalna jest skarga na uchwałę rady gminy

odmawiającą stwierdzenia nieważności innej uchwały tej rady, gdyż nie jest to uchwała w sprawie z zakresu administracji publicznej.

- w postanowieniu z dnia **16 kwietnia 2009 r. sygn. III SA/Lu 125/09** wskazał, że niedopuszczalna jest skarga na postanowienie ZUS wydane w trybie art. 83c ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. nr 11 poz. 74 ze zm.), w przedmiocie odmowy wyrażenia zgody na zwolnienie wierzytelności spod egzekucji administracyjnej, gdyż nie służy na nie zażalenie.

IV. Zagadnienia dotyczące prawa pomocy

Rozpoznawaniem wniosków w zakresie prawa pomocy zajmują się zatrudnieni w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Lublinie 3 referendarze sądowi. Wnioski w tym przedmiocie obejmują następujące zagadnienia: zwolnienie od kosztów, ustanowienie pełnomocnika procesowego, zwolnienie od kosztów i ustanowienie pełnomocnika procesowego.

Wpływ tych wniosków kształtował się następująco: w 2008 roku wpłynęło łącznie 577 zaś w 2009 roku 583. Są one rozpoznawane na bieżąco w zdecydowanej części pozytywnie, a zaskarżalność rozstrzygnięć zarówno w formie sprzeciwu z art. 259 p.p.s.a. jak i zażalenia z art. 260 p.p.s.a. jest sporadyczna. W orzecznictwie dotyczącym prawa pomocy pojawiło się zagadnienie: czy pełnomocnik strony może zamiast niej podpisać urzędowy formularz wniosku o przyznanie prawa pomocy, o jakim mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 16.12.2003r. (Dz. U. Nr 227, poz. 2245). Orzecznictwo referendarzy sądowych w tym zakresie jest rozbieżne i należy dążyć do jego ujednoczenia.

Część III

Działalność pozaorzecznicza Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie

Pan Prezes Zdzisław Sadurski 27 kwietnia 2009r. wziął udział w posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, które odbyło się w siedzibie NSA w Warszawie.

W zakresie pozaorzeczniczej działalności w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Lublinie wskazać należy także na przeprowadzoną w dniu 10 września 2009r. naradę sędziów tut. Sądu, której przedmiotem było omówienie problemów postępowania międzyinstancyjnego.

W dniu 19 listopada 2009r. odbyła się w WSA w Lublinie narada wszystkich sędziów orzekających w tut. Sądzie dotycząca przewlekłości postępowania sądowoadministracyjnego, zwołana przez Prezesa WSA w Lublinie w odpowiedzi na pismo o nr L.dz. BO/Wiz-460-41/09 w sprawie o sygn. akt I OPP 52/09.

Ponadto Prezes WSA w Lublinie Zdzisław Sadurski wziął udział w naradzie prezesów wojewódzkich sądów administracyjnych w dniach 25 – 26 listopada 2009r. w Poznaniu.

Konferencje i szkolenia w których brali udział sędziowie i referendarze sądowi Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie w 2009r.

Lp.	Data szkolenia/ konferencji	Opis szkolenia/ konferencji
1.	14-17 stycznia 2009r.	Udział Wiceprezesa WSA w Lublinie Zdzisława Sadurskiego w Konferencji Naukowej „Samorządowe Kolegia Odwoławcze jako gwarant prawa do dobrej administracji” zorganizowanej w Niepołomicach przez Krajową

		Reprezentację Samorządowych Kolegiów Odwoławczych
2.	1 – 5 kwietnia 2009r.	V Konferencja Prawa Europejskiego w Londynie, w której uczestniczyło 20 sędziów orzekających w WSA w Lublinie
3.	5 maja 2009r.	Udział Pani Wiesławy Achrymowicz - sędziego WSA w Lublinie w seminarium naukowym poświęconym wyrokowi ETS z 12.02.2009 r. (C-475/07) zorganizowanym przez Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych w Łodzi
4.	16 – 17 czerwca 2009r.	Szkolenie zorganizowane przez WSA w Warszawie nt. „Wybrane zagadnienia z zakresu postępowania przed sądami administracyjnymi” w Żabiej Woli, w którym uczestniczyła referendarz WSA w Lublinie Pani Anna Puton - Mazurkiewicz
5.	23 – 25 czerwca 2009r.	Udział Pani Danuty Małysz – sędziego NSA oraz Pani Wiesławy Achrymowicz – sędziego WSA w konferencji dotyczącej problematyki rolnych funduszy unijnych zorganizowanej przez Izbę Gospodarczą NSA i WSA w Warszawie, w Sterdyni
6.	7 – 9 września 2009r.	Konferencja sędziów Izby Ogólnoadministracyjnej Naczelnego Sądu Administracyjnego z udziałem sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych w Pluskach/Olsztyna o tematyce z zakresu ochrony środowiska. W Konferencji uczestniczyło 3 sędziów orzekających w WSA w Lublinie.
7.	14-16 września 2009r.	Konferencja Szkoleniowa zorganizowana w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie. Udział w Konferencji wzięli sędziowie - przedstawiciele wojewódzkich sądów administracyjnych w Białymstoku, Kielcach,

		<p>Krakowie, Olsztynie, Rzeszowie oraz zaproszeni goście z NSA z Wiceprezesem NSA prof. Andrzejem Kisielewiczem, oraz sędziami NSA: Adamem Bącalem, Bogusławem Dauterem, Januszem Drachalem, Antonim Hanuszem oraz Jerzym Stelmasiakiem, którzy zgodzili się omówić wybrane zagadnienia w ramach wygłoszonych wykładów. W spotkaniu wzięło udział 21 sędziów tut. Sądu</p>
8.	22 – 24 września 2009r.	<p>Konferencja szkoleniowa w Wiśle zorganizowana przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Kielcach z udziałem Przewodniczącego Wydziału Informacji Sądowej WSA w Lublinie sędziego NSA Marka Zalewskiego oraz 2 sędziów orzekających w tut. Sądzie</p>
9.	5 – 6 października 2009r.	<p>Udział Prezesa WSA w Lublinie Zdzisława Sadurskiego w konferencji w Czarnej z okazji 15-lecia działalności sądownictwa administracyjnego na Ziemi Rzeszowskiej</p>
10.	19 – 22 października 2009r.	<p>Konferencja w Mierzęcinie k/Dobiegniewa zorganizowana przez Izbę Finansową NSA i WSA w Gorzowie Wielkopolskim dot. orzecznictwa podatkowego, w której udział wzięła Przewodnicząca Wydziału I sędzia NSA Danuta Małysz oraz sędzia WSA w Lublinie Halina Chitrosz</p>
11.	4 – 5 listopada 2009r.	<p>Udział Prezesa WSA w Lublinie Zdzisława Sadurskiego oraz sędziego NSA Witolda Falczyńskiego w konferencji poświęconej zagadnieniom miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i opłacie planistycznej zorganizowanej przez WSA w Warszawie z udziałem sędziów Izby Ogólnoadministracyjnej NSA w Otrębusach</p>

Dodatkowo 3 sędziów uczestniczyło w poniższych konferencjach naukowych międzynarodowych i krajowych:

1/ sędzia NSA **Jerzy Stelmasiak**:

- a/ 24 – 27 maja 2009r. – Sieniawa – Ogólnopolska konferencja naukowa „Kondycja postępowania administracyjnego (na 50 lecie uchwalenia Kodeksu postępowania administracyjnego)” zorganizowana przez Wyższą Szkołę Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie – referat: „Rejestracja budowy (przyjęcie zgłoszenia budowy) jako prawna forma działania administracji – uwagi *de lege ferenda*” (współaut: asystent sędziego WSA w Lublinie Anna Ostrowska);
- b/ 16 – 17 października 2009r. – Stockholm (Szwecja), Forum of Judges for the Environmental – Konferencja naukowa nt. „The IPPC – directive”,

2/ sędzia NSA **Leszek Leszczyński**:

- a/ 11-13.02.2009r. – Freiburg (Szwajcaria) – Konferencja Europejskiego Stowarzyszenia Wydziałów Prawa (ELFA);
- b/ 26.02.2009r. – Referat na posiedzeniu komitetu nauk prawnych Polskiej Akademii Nauk pt. „Wykładnia operatywna”;
- c/ 9-10.05.2009r. – III Ogólnopolska Konferencja Naukowa zorganizowana przez Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa Oddział w Rzeszowie „Arbitraż i mediacja. Aktualne problemy teorii i praktyki funkcjonowania sądów polubownych i środków mediacyjnych” w Nałęczowie, referat: „Mediacja w postępowaniu sądowoadministracyjnym (kontekst przedmiotu procesu decyzyjnego)”(współaut. referendarz WSA w Lublinie J. Harczuk);
- d/ 14-29.09.2009r. – XXIV Kongres Międzynarodowego Stowarzyszenia Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej - Globalizm a rządy prawa – referaty:
  - “Open Axiology in the Legal Interpretation. Changing the Routine, Balancing the Values or Making the Policy?” (współaut.: B. Liżewski),
  - “A Pragmatism of the Legal Receptions in Japan: General Observations and the Example of Antimonopoly Law”,

3/ sędzia WSA **Wojciech Kręcisz**:

a/ 25 – 26.06.2009r. – Konferencja w Łęcznej „Stanowienie i wykonywanie prawa podatkowego – stan obecny i kierunki zmian” zorganizowana przez WSA w Lublinie, Starostwo Powiatowe w Łęcznej oraz Urząd Skarbowy w Łęcznej, referat: „Wykładnia prawa podatkowego w orzecznictwie sądownoadministracyjnym (kontekst konstytucyjny i wspólnotowy)”;

b/ 9.03.2009r. - Wykład w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Lublinie: „Wykładnia prawa podatkowego w orzecznictwie sądownoadministracyjnym”.

W 2009r. organizowane były narady i konferencje szkoleniowe, w których brali udział Kierownicy Wydziałów Orzeczniczych oraz Wydziału Informacji Sądowej WSA w Lublinie, a także Dyrektor tut. Sądu oraz pracownicy.

Ponadto 3 sędziów zatrudnionych na stanowiskach nauczycieli akademickich prowadziło zajęcia dydaktyczne w szkołach wyższych.

Dodatkowo sędzia NSA **Irena Szarewicz - Iwaniuk** prowadziła zajęcia z aplikantami radcowskimi z zakresu prawa podatkowego.

Wiceprezes WSA w Lublinie sędzia NSA **Jerzy Dudek** pełnił w 2009r. funkcję Przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej do spraw aplikacji radcowskiej przy Ministrze Sprawiedliwości z siedzibą w Lublinie.

Sędzia WSA w Lublinie **Ewa Ibrom** prowadziła w 2009r. zajęcia z aplikantami okręgu apelacji lubelskiej z zakresu prawa administracyjnego, postępowania administracyjnego oraz postępowania sądownoadministracyjnego. Pani sędzia brała także udział w pracach Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, a także była członkiem Komisji egzaminacyjnej do spraw aplikacji radcowskiej przy Ministrze Sprawiedliwości – Komisja Nr 1 w Warszawie. Uczestniczyła także jako przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości w egzaminie radcowskim przeprowadzonym w dniach 21 – 23 października oraz 7 listopada 2009r. w Lublinie.

Ponadto sędzia NSA **Jerzy Stelmasiak** w 2009r. pełnił funkcję Dyrektora Instytutu Administracji i Prawa Publicznego Wydziału

Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie.

Oprócz tego w 2009r. sędziowie dokonali następujących publikacji:

1/ sędzieja NSA **Jerzy Stelmasiak**:

- „Prawo ochrony środowiska” pod redakcją Jerzego Stelmasiaka, Wyd. Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2009, ss.452;
- „Ochrona środowiska z uwzględnieniem problematyki ocen oddziaływania na środowisko oraz obszarów Natura 2000”, (w:) „Konferencja sędziów Izby Ogólnoadministracyjnej NSA i Sędziów WSA”. Wyd. Warmia Park, Olsztyn wrzesień 2009, s. 1 – 35;
- „Wybrane problemy orzecznictwa sądów administracyjnych w zakresie samorządu gminnego”, (w:) „Dziesięć lat reformy ustrojowej administracji publicznej w Polsce” pod red.: J. Parchomiuk, B. Uliasz, E. Kruk, Oficyna Wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2009, s. 409 – 417, (współaut.: sędzia NSA **Witold Falczyński**),

2/ sędzieja NSA **Leszek Leszczyński**:

- „Ochrona praw człowieka w Europie. Szkic zagadnień podstawowych”, (współaut.: B. Liżewski), Wyd. Verba., Lublin 2008, ss. 156;
- „Mediacja w postępowaniu sądowoadministracyjnym (kontekst przedmiotu procesu decyzyjnego)”, (w:) „Arbitraż i mediacja”, red.: J. Olszewski, (współaut.: referendarz WSA w Lublinie J. Harczuk), Rzeszów 2009, s. 113-126;
- „Wykładnia operatywna (podstawowe właściwości)”, „Państwo i Prawo”, 2009r., z. 6, s. 11-23;
- „Japońskie recepcje prawa. Od izolacjonizmu do pragmatyzmu”, (w:) „Japonia w oczach Polaków”, tom II, red.: J. Włodarski, K. Zeidler, Gdańsk 2009, s. 269-282;
- „Aksjologia zasad prawa jako argument wykładni operatywnej prawa UE. Uwagi o ujednocnieniu praktyki i kontrolowanej autonomii”, (w:) „Lokalny a uniwersalny charakter interpretacji prawniczej”, red.: P. Kaczmarek, (współaut.: A. Kalisz) Wrocław 2009, s. 81-100;
- „Legalność i praworządność a elastyczność stosowania prawa. Uwagi o wzajemnych relacjach” (w:) „Pro scientia et

disciplina” (red. H. Groszyk, J. Kostrubiec, M. Grochowski), Warszawa 2009, s. 171-187;

- “Open Axiology in the Legal Interpretation. Changing the Routine, Balancing the Values or Making the Policy?”, (w:) “Global Harmony And Rule of Law. Special Workshops and Working Groups (II)”, (współaut.: B. Liżewski) Beijing 2009, s. 430-433;
- “A Pragmatism of the Legal Receptions in Japan: General Observations and the Example of Antimonopoly Law”, (w:) “Between Complexity of Law and Lack of Order. Philosophy of Law in the Era of Globalization”, red.: B. Wojciechowski, M. Zirk-Sadowski, M. J. Golecki, Toruń-Beijing 2009, s. 390-407,

3/ sędzia WSA **Wojciech Kręcisz**:

- „ Władza sądownicza – Trybunały” (w:) E. Gdulewicz, W. Kręcisz, G. Koksanowicz, R. Mojak, W. Orłowski, S. Patyra, P. Sadowski, W. Skrzydło, J. Sobczak, W. Zakrzewski „Konstytucyjny system organów państwowych”, red. E. Gdulewicz, Lublin 2009, s. 235 – 257;
- „ Z problematyki gwarancji nadrzędności Konstytucji Republiki Litewskiej – „Prawo i Polityka” z. 1, 2009, s. 23 – 39;
- Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 lipca 2008 r., sygn. akt I OSK 1277/07 – „Orzecznictwo Sądów Polskich”, z. 5, 2009, s. 339 – 343;
- Glosa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 października 2008 r., sygn. akt SK 6/07 – (współaut.: W. Taras) „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego”, 2009, nr 3, s. 205 – 216.

Sędzia NSA **Leszek Leszczyński** w 2009r. kontynuował członkostwo w następujących organizacjach:

- Komitet Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk,
- Międzynarodowe Stowarzyszenie Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej (International Association of Legal and Social Philosophy),
- European Association of Japanese Studies (Europejskie Stowarzyszenie Studiów Japonistycznych),
- Międzynarodowe Stowarzyszenie Metodologii Prawniczej (International Association of Legal Methodology),
- Rada Naukowa Europejskiego Przeglądu Sądowego,

- Rada Naukowa „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej”.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie nie organizował żadnych sesji wyjazdowych i nie kierował pytań prawnych do Trybunału Konstytucyjnego.

W minionym roku praktyki w tut. Sądzie odbyło 48 aplikantów radcowskich, 1 aplikant prokuratorski oraz 24 studentów wyższych uczelni w Lublinie.

T A B E L E   S T A T Y S T Y C Z E

Wpływ i załatwienia skarg w latach 2004-2009

Rok	Pozostało z poprzedniego roku	Wpłynęło ogółem	Załatwiono					Pozostało na rok następny
			Ogółem	w tym				
				na rozprawie		na posiedzeniu niejawnym		
				Lb.	%	Lb.	%	
2004	1893	3684	4248	3070	72,3	1178	27,7	1329
2005	1329	2797	3612	1731	47,93	1881	52,07	514
2006	514	2702	2622	1647	62,82	975	37,18	594
2007	594	2548	2649	1889	71,3	760	28,7	493
2008	493	2264	2209	1545	69,94	664	30,06	548
2009	548	2440	2363	1694	71,69	669	28,31	625

Wpływ i załatwienia skarg za rok 2009 w podziale na wydziały

Wydział	Pozostało z poprzedniego okresu	Wpłynęło	Załatwiono			Pozostało na następny okres
			Łącznie	w tym		
				na rozprawie	na posiedzeniu niejawnym	
Wydział I	239	907	830	616	214	316
Wydział II	203	919	937	655	282	185
Wydział III	106	614	596	423	173	124
RAZEM	548	2440	2363	1694	669	625

Wpływ i załatwienia skarg za rok 2009 w podziale na rodzaj spraw

Rodzaj spraw	Pozostało z poprzedniego okresu	Wpłynęło	Załatwiono			Pozostało na następny okres
			Łącznie	w tym		
				na rozprawie	na posiedzeniu niejawnym	
SA	527	2305	2221	1655	566	611
SAB	19	122	128	39	89	13
SO	2	13	14	0	14	1
RAZEM	548	2440	2363	1694	669	625

Wpływ skarg kasacyjnych w roku 2009

Lp.	Rodzaj sprawy	Wpłynęło	Odrzucono skargę kasacyjną	Przekazano do NSA
	1	2	3	4
1	SA	436	19	393
2	SAB	6	0	6
3	SO	0	0	0

SPIS TREŚCI

Wstęp 2

Część I

Działalność Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie
w 2009 r. 5

Część II

Problemy wynikające z orzecznictwa Wojewódzkiego Sądu
Administracyjnego w Lublinie 6

I. Działalność orzecznicza Wydziału I Wojewódzkiego Sądu
Administracyjnego w Lublinie 6

1. *Zagadnienia materialnego prawa podatkowego* 6
2. *Zagadnienia postępowania podatkowego i egzekucyjnego* 25
3. *Zagadnienia (materialnoprawne i procesowe) wynikające
z orzecznictwa w sprawach dotyczących subwencji unijnych
i funduszy strukturalnych* 30

II. Działalność orzecznicza Wydziału II Wojewódzkiego Sądu
Administracyjnego w Lublinie 36

1. *Sprawy z zakresu gospodarki nieruchomościami* 36
2. *Sprawy z zakresu planowania i zagospodarowania
przestrzennego* 43
3. *Sprawy z zakresu budownictwa* 47
4. *Sprawy z zakresu ochrony środowiska* 53
5. *Sprawy z zakresu pomocy społecznej* 56
6. *Sprawy kombatanckie* 62
7. *Zagadnienia procesowe występujące w sprawach
rozpatrywanych w Wydziale II* 66

III. Działalność orzecznicza Wydziału III Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie 70

- 1. Sprawy dotyczące dróg publicznych i ruchu drogowego 70*
- 2. Sprawy dotyczące ochrony zdrowia 72*
- 3. Sprawy celne 74*
- 4. Sprawy z zakresu samorządu terytorialnego 77*
- 5. Sprawy dotyczące edukacji 80*
- 6. Sprawy dotyczące stosunków służbowych 82*
- 7. Sprawy z zakresu ewidencji ludności 85*
- 8. Inne sprawy 86*

IV. Zagadnienia dotyczące prawa pomocy 89

Część III

Działalność pozaorzecznicza Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie 90

Tabele statystyczne 98-100

Spis treści 101-102